

T.C.
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı

Türkçe Eğitimi Bilim Dalı

Yüksek Lisans Tezi

KEMAL ÖZER'İN ÇOCUK KİTAPLARI ÜZERİNE BİR İNCELEME

Emel CANPOLAT
ORCID: 0009-0002-8040-4568

Danışman
Prof. Dr. Dilek CERAN
ORCID: 0000-0001-9010-0619

Konya – 2024

ÖN SÖZ

Çocuklar bir ülkenin geleceğidir. Çocukları iyi yetiştirmek, ülkenin kendi geleceğine yatırım yapması anlamına gelir. Çocukları iyi yetiştirmenin yolu, iyi bir eğitim ve sağlıklı dil gelişiminden geçer. Çocuk edebiyatında ve dil öğretiminde metinler önemli bir yer tutmaktadır. Bundan dolayı Türkçe ders kitaplarında yer alan metinlerin hem çocukların dünyasına uygun, öğretici ve çocukların dil gelişimine katkı sağlayıcı nitelikte olması hem de edebiyat değeri bakımından seçkin eserler olması gerekmektedir. Bu nedenle Türkçe ders kitaplarında yer alan metinler özenle seçilmektedir. Kemal Özer de eserlerinin Türkçe ders kitaplarında yer alması, çocuklar açısından öğretici ve katkı sağlayıcı, dil gelişimini destekleyici özelliklerinden dolayı çocuk edebiyatı açısından önemli role sahiptir. Bu bakımdan yazarın eserlerinin incelenmesi literatüre önemli bir katkı sağlar.

Bu çalışmada Kemal Özer'in eserleri çocuk edebiyatının temel ilkeleri açısından incelenecektir.

Altı bölümden oluşan bu çalışmanın birinci bölümü, giriş kısmıdır. Bu bölümde araştırmanın problemi, amacı, önemi, sınırlılıkları ve araştırmada yer alan bazı tanımlar yer almaktadır.

İkinci bölümde, araştırmanın kavramsal çerçevesi ortaya konulmuştur. Ayrıca bu bölüme, tezle ilgili araştırmalar kısmı eklenmiştir.

Üçüncü bölümde alan araştırmalarına yer verilmiştir. Alanda Kemal Özer ile ilgili yazılmış makale ve incelemelerden bahsedilmiştir.

Dördüncü bölüm, araştırmanın yöntem kısmıdır. Bu bölümde araştırmanın modeli, araştırmanın evreni ve örnekleri, veri toplama araç ve teknikleri, verilerin toplanması ve çözümlenmesi ele alınmıştır.

Beşinci bölümde incelenen eserlerle ilgili bulgulara yer verilmiştir. Kemal Özer'in 13 adet çocuk kitabı dış ve iç yapı özellikleri bakımından incelenmiş ve bunlara dair bulgulara yer verilmiştir.

Altıncı bölümde ise tartışma ve önerilere yer verilmiştir.

Yaptığım bu araştırmada, bilgi ve deneyimleri ile bana her zaman destek olan değerli hocam Prof. Dr. Dilek CERAN'a, beni hep daha iyi yerlerde gormekle gurur duyan aileme, doğdukları andan itibaren hayata tutunma amacım hâline gelen kızlarım Eylül ve Efsun'a teşekkür ederim.

Emel CANPOLAT

Temmuz 2024

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ.....	ii
İÇİNDEKİLER.....	iv
TEZ ÇALIŞMASI ORJİNALLİK RAPORU	xii
BİLİMSEL ETİK BEYANNAMESİ	xiii
KISALTMALAR.....	xiv
ÖZET.....	xv
ABSTRACT	xvi
BÖLÜM 1.....	1
1. GİRİŞ.....	1
1.1. Problem Durumu	1
1.1.2. Araştırmanın Alt Problemleri	3
1.2. Araştırmanın Amacı	4
1.3. Araştırmanın Önemi	4
1.4. Sayıtlar	6
1.5. Sınırlılıklar.....	6
1.6. Tanımlar	6
BÖLÜM 2.....	9
2. ALAN YAZIN (İLGİLİ ARAŞTIRMALAR).....	9
2.1. Çocuk Kavramı.....	9
2.2. Çocuk Edebiyatı	10
2.3. ARAŞTIRMA KONUSUYLA İLGİLİ KURAMSAL ÇERÇEVE	12
2.3.1. Çocuk Edebiyatının Temel İlkeleri	12
2.3.2. Çocuk Kitaplarında Bulunması Gereken Özellikler.....	14
2.3.2.1. Çocuk kitaplarının dış yapı özelliklerinin incelenmesi	14
2.3.2.1.1. Ebat	15
2.3.2.1.2. Kapak-cilt durumu	16
2.3.2.1.3. Kâğıt kalitesi	17
2.3.2.1.4. Mizanpaj.....	17
2.3.2.1.5. Punto ve yazı stili (harfler)	18
2.3.2.1.6. Görseller	18

2.3.2.2. Çocuk Kitaplarının İç Yapı Özelliklerinin Değerlendirilmesi	19
2.3.2.2.1. Konu ve kurgu	19
2.3.2.2.2. İzlek-tema	20
2.3.2.2.3. Kahramanlar	20
2.3.2.2.4. Dil ve anlatım	22
2.3.2.2.5. İleti (mesaj).....	22
2.3.2.3. Çocuk kitaplarında uyulması gereken temel eğitim ilkeleri.....	23
2.3.3. Kemal Özer'in hayatı ve eserleri.....	24
BÖLÜM 3.....	29
3. YÖNTEM.....	29
3.1. Araştırmanın Modeli	29
3.2. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi	29
3.3. Veri Toplama Araç ve/veya Teknikleri.....	29
3.4. Verilerin Toplanması.....	29
3.5. Verilerin Analizi.....	30
BÖLÜM 4.....	31
4. BULGULAR	31
4.1. “Şiirlerle Nasrettin Hoca” Adlı Çocuk Kitabına İlişkin Bulgular	31
4.1.1 “Şiirlerle Nasrettin Hoca” adlı çocuk kitabının kimlik bilgisi	31
4.1.2. “Şiirlerle Nasrettin Hoca” Adlı Kitabın Dış Yapı Özelliklerine Göre İncelenmesi	31
4.1.2.1. “Şiirlerle Nasrettin Hoca” adlı kitabın ebatı.....	31
4.1.2.2. “Şiirlerle Nasrettin Hoca” adlı kitabın kapak-cilt durumu	32
4.1.2.3. “Şiirlerle Nasrettin Hoca” adlı kitabın kâğıt kalitesi.....	33
4.1.2.4. “Şiirlerle Nasrettin Hoca” adlı kitabın mizanpajı.....	34
4.1.2.5. “Şiirlerle Nasrettin Hoca” adlı kitabın punto ve yazı stili.....	34
4.1.2.6. “Şiirlerle Nasrettin Hoca” adlı kitabın görselleri	35
4.1.3. “Şiirlerle Nasrettin Hoca” adlı kitabın iç yapı özelliklerine göre incelenmesi ..	35
4.1.3.1. “Şiirlerle Nasrettin Hoca” adlı kitabın konu-kurgusu	36
4.1.3.2. “Şiirlerle Nasrettin Hoca” adlı kitabın izlek-teması	36
4.1.3.3. “Şiirlerle Nasrettin Hoca” adlı kitabın kahramanları	36
4.1.3.4. “Şiirlerle Nasrettin Hoca” adlı kitabın iletileri	37
4.1.3.5. “Şiirlerle Nasrettin Hoca” adlı kitabın dil ve anlatımı	37

4.2. “Tatil Köyünün Çocukları” Adlı Çocuk Kitabına İlişkin Bulgular.....	38
4.2.1. “Tatil Köyünün Çocukları” adlı çocuk kitabının kimlik bilgisi	38
4.2.2. “Tatil Köyünün Çocukları” adlı kitabın dış yapı özelliklerine göre incelenmesi	38
4.2.2.1. “Tatil Köyünün Çocukları” adlı kitabın ebatı	38
4.2.2.2. “Tatil Köyünün Çocukları” adlı kitabın kapak-cilt durumu.....	38
4.2.2.3. “Tatil Köyünün Çocukları” adlı kitabın kâğıt kalitesi.....	39
4.2.2.4. “Tatil Köyünün Çocukları” adlı kitabın mizanpajı	40
4.2.2.5. “Tatil Köyünün Çocukları” adlı kitabın punto ve yazı stili.....	40
4.2.2.6. “Tatil Köyünün Çocukları” adlı kitabın görselleri	40
4.2.3. “Tatil Köyünün Çocukları” adlı kitabın iç yapı özelliklerine göre incelenmesi	41
4.2.3.1. “Tatil Köyünün Çocukları” adlı kitabın konu-kurgusu	41
4.2.3.2. “Tatil Köyünün Çocukları” adlı kitabın izlek-teması.....	42
4.2.3.3. “Tatil Köyünün Çocukları” adlı kitabın kahramanları	42
4.2.3.4. “Tatil Köyünün Çocukları” adlı kitabın iletisi	42
4.2.3.5. “Tatil Köyünün Çocukları” adlı kitabın dil ve anlatımı	42
4.3. “Trenler Ne Güzeldir” Adlı Çocuk Kitabına İlişkin Bulgular	42
4.3.1. “Trenler Ne Güzeldir” adlı çocuk kitabının kimlik bilgisi.....	42
4.3.2. “Trenler Ne Güzeldir” adlı kitabın dış yapı özelliklerine göre incelenmesi	43
4.3.2.1. “Trenler Ne Güzeldir” adlı kitabın ebatı	43
4.3.2.2. “Trenler Ne Güzeldir” adlı kitabın kapak-cilt durumu	43
4.3.2.3. “Trenler Ne Güzeldir” adlı kitabın kâğıt kalitesi	44
4.3.2.4. “Trenler Ne Güzeldir” adlı kitabın mizanpajı	44
4.3.2.5. “Trenler Ne Güzeldir” adlı kitabın punto ve yazı stili	45
4.3.2.6. “Trenler Ne Güzeldir” adlı kitabın görselleri.....	45
4.3.3. “Trenler Ne Güzeldir” Adlı Kitabın İç Yapı Özelliklerine Göre İncelenmesi ...	46
4.3.3.1. “Trenler Ne Güzeldir” adlı kitabın konu-kurgusu.....	46
4.3.3.2. “Trenler Ne Güzeldir” adlı kitabın izlek-teması	46
4.3.3.3. “Trenler Ne Güzeldir” adlı kitabın kahramanları.....	46
4.3.3.4. “Trenler Ne Güzeldir” adlı kitabın iletisi	46
4.3.3.5. “Trenler Ne Güzeldir” adlı kitabın dil ve anlatımı.....	46
4.4. “Dünya Onlarla Daha Güzel” Adlı Çocuk Kitabına İlişkin Bulgular	47
4.4.1. “Dünya Onlarla Daha Güzel” adlı çocuk kitabının kimlik bilgisi.....	47

4.4.2. “Dünya Onlarla Daha Güzel” adlı kitabın dış yapı özelliklerine göre incelenmesi	47
4.4.2.1. “Dünya Onlarla Daha Güzel” adlı kitabın ebatı	47
4.4.2.2. “Dünya Onlarla Daha Güzel” adlı kitabın kapak-cilt durumu	47
4.4.2.3. “Dünya Onlarla Daha Güzel” adlı kitabın kâğıt kalitesi	48
4.4.2.4. “Dünya Onlarla Daha Güzel” adlı kitabın mizanpajı	49
4.4.2.5. “Dünya Onlarla Daha Güzel” adlı kitabın punto ve yazı stili	49
4.4.2.6. “Dünya Onlarla Daha Güzel” adlı kitabın görselleri	49
4.4.3. “Dünya Onlarla Daha Güzel” Adlı Kitabın İç Yapı Özelliklerine Göre İncelenmesi	50
4.4.3.1. “Dünya Onlarla Daha Güzel” adlı kitabın konu-kurgusu	50
4.4.3.2. “Dünya Onlarla Daha Güzel” adlı kitabın izlek-teması	51
4.4.3.3. “Dünya Onlarla Daha Güzel” adlı kitabın kahramanları	51
4.4.3.4. “Dünya Onlarla Daha Güzel” adlı kitabın iletileri	51
4.4.3.5. “Dünya Onlarla Daha Güzel” adlı kitabın dil ve anlatımı	51
4.5. “Şiirlerle Ezop Masalları” Adlı Çocuk Kitabına İlişkin Bulgular	52
4.5.1. “Şiirlerle Ezop Masalları” adlı çocuk kitabının kimlik bilgisi	52
4.5.2. “Şiirlerle Ezop Masalları” adlı kitabın dış yapı özelliklerine göre incelenmesi	52
4.5.2.1. “Şiirlerle Ezop Masalları” adlı kitabın ebatı	52
4.5.2.2. “Şiirlerle Ezop Masalları” adlı kitabın kapak-cilt durumu	52
4.5.2.3. “Şiirlerle Ezop Masalları” adlı kitabın kâğıt kalitesi	53
4.5.2.4. “Şiirlerle Ezop Masalları” adlı kitabın mizanpajı	54
4.5.2.5. “Şiirlerle Ezop Masalları” adlı kitabın punto ve yazı stili	54
4.5.2.6. “Şiirlerle Ezop Masalları” adlı kitabın görselleri	54
4.5.3. “Şiirlerle Ezop Masalları” Adlı Kitabın İç Yapı Özelliklerine Göre İncelenmesi	55
4.5.3.1. “Şiirlerle Ezop Masalları” adlı kitabın konu-kurgusu	56
4.5.3.2. “Şiirlerle Ezop Masalları” adlı kitabın izlek-teması	56
4.5.3.3. “Şiirlerle Ezop Masalları” adlı kitabın kahramanları	56
4.5.3.4. “Şiirlerle Ezop Masalları” adlı kitabın iletileri	56
4.5.3.5. “Şiirlerle Ezop Masalları” adlı kitabın dil ve anlatımı	58
4.6. “Çiçek Dürbünü” Adlı Çocuk Kitabına İlişkin Bulgular	59
4.6.1. “Çiçek Dürbünü” adlı çocuk kitabının kimlik bilgisi	59
4.6.2.1. “Çiçek Dürbünü” adlı kitabın ebatı	59

4.6.2.2. “Çiçek Dürbünü” adlı kitabın kapak-cilt durumu	59
4.6.2.3. “Çiçek Dürbünü” adlı kitabın kâğıt kalitesi	60
4.6.2.4. “Çiçek Dürbünü” adlı kitabın mizanpajı	61
4.6.2.5. “Çiçek Dürbünü” adlı kitabın punto ve yazı stili	61
4.6.2.6. “Çiçek Dürbünü” adlı kitabın görselleri.....	61
4.6.3.1. “Çiçek Dürbünü” adlı kitabın konu-kurgusu.....	62
4.6.3.2. “Çiçek Dürbünü” adlı kitabın izlek-teması	63
4.6.3.3. “Çiçek Dürbünü” adlı kitabın kahramanları.....	63
4.6.3.4. “Çiçek Dürbünü” adlı kitabın iletileri	64
4.6.3.5. “Çiçek Dürbünü” adlı kitabın dil ve anlatımı.....	64
4.7. “Şiirlerle Andersen Masalları” Adlı Çocuk Kitabına İlişkin Bulgular.....	64
4.7.1. “Şiirlerle Andersen Masalları” adlı çocuk kitabının kimlik bilgisi	64
4.7.2. “Şiirlerle Andersen Masalları” adlı kitabın dış yapı özelliklerine göre incelenmesi	64
4.7.2.1. “Şiirlerle Andersen Masalları” adlı kitabın ebatı	64
4.7.2.2. “Şiirlerle Andersen Masalları” adlı kitabın kapak-cilt durumu.....	65
4.7.2.3. “Şiirlerle Andersen Masalları” adlı kitabın kâğıt kalitesi	65
4.7.2.4. “Şiirlerle Andersen Masalları” adlı kitabın mizanpajı	66
4.7.2.5. “Şiirlerle Andersen Masalları” adlı kitabın punto ve yazı stili	66
4.7.2.6. “Şiirlerle Andersen Masalları” adlı kitabın görselleri.....	67
4.7.3. “Şiirlerle Andersen Masalları” adlı kitabın iç yapı özelliklerine göre incelenmesi	68
4.7.3.1 “Şiirlerle Andersen Masalları” adlı kitabın konu-kurgusu.....	68
4.7.3.2. “Şiirlerle Andersen Masalları” adlı kitabın izlek-teması	68
4.7.3.3. “Şiirlerle Andersen Masalları” adlı kitabın kahramanları.....	69
4.7.3.4. “Şiirlerle Andersen Masalları” adlı kitabın iletileri	69
4.7.3.5. “Şiirlerle Andersen Masalları” adlı kitabın dil ve anlatımı.....	69
4.8. “Sinemayı Seven Çocuk” Adlı Çocuk Kitabına İlişkin Bulgular.....	69
4.8.1. “Sinemayı Seven Çocuk” adlı çocuk kitabının kimlik bilgisi	69
4.8.2. “Sinemayı Seven Çocuk” adlı kitabın dış yapı özelliklerine göre incelenmesi	70
4.8.2.1. “Sinemayı Seven Çocuk” adlı kitabın ebatı	70
4.8.2.2. “Sinemayı Seven Çocuk” adlı kitabın kapak-cilt durumu.....	70

4.8.2.3. “Sinemayı Seven Çocuk” adlı kitabın kâğıt kalitesi	71
4.8.2.4. “Sinemayı Seven Çocuk” adlı kitabın mizanpajı	71
4.8.2.5. “Sinemayı Seven Çocuk” adlı kitabın punto ve yazı stili	72
4.8.2.6. “Sinemayı Seven Çocuk” adlı kitabın görselleri	72
4.8.3. “Sinemayı Seven Çocuk” Adlı Kitabın İç Yapı Özelliklerine Göre İncelenmesi	73
4.8.3.1 “Sinemayı Seven Çocuk” adlı kitabın konu-kurgusu	73
4.8.3.2. “Sinemayı Seven Çocuk” adlı kitabın izlek-teması	73
4.8.3.3. “Sinemayı Seven Çocuk” adlı kitabın kahramanları	74
4.8.3.4. “Sinemayı Seven Çocuk” adlı kitabın iletileri	74
4.8.3.5. “Sinemayı Seven Çocuk” adlı kitabın dil ve anlatımı	74
4.9. “Sorulardan Bir Gökkuşığı” Adlı Çocuk Kitabına İlişkin Bulgular	74
4.9.1. “Sorulardan Bir Gökkuşığı” adlı çocuk kitabının kimlik bilgisi	74
4.9.2. “Sorulardan Bir Gökkuşığı” adlı kitabın dış yapı özelliklerine göre incelenmesi	74
4.9.2.1. “Sorulardan Bir Gökkuşığı” adlı kitabın ebatı	75
4.9.2.2. “Sorulardan Bir Gökkuşığı” adlı kitabın kapak-cilt durumu	75
4.9.2.3. “Sorulardan Bir Gökkuşığı” adlı kitabın kâğıt kalitesi	76
4.9.2.4. “Sorulardan Bir Gökkuşığı” adlı kitabın mizanpajı	76
4.9.2.5. “Sorulardan Bir Gökkuşığı” adlı kitabın punto ve yazı stili	76
4.9.2.6. “Sorulardan Bir Gökkuşığı” adlı kitabın görselleri	77
4.9.3. “Sorulardan Bir Gökkuşığı” adlı kitabın iç yapı özelliklerine göre incelenmesi	77
4.9.3.1. “Sorulardan Bir Gökkuşığı” adlı kitabın konu-kurgusu	78
4.9.3.2. “Sorulardan Bir Gökkuşığı” adlı kitabın izlek-teması	78
4.9.3.3. “Sorulardan Bir Gökkuşığı” adlı kitabın kahramanları	78
4.9.3.4. “Sorulardan Bir Gökkuşığı” adlı kitabın iletileri	78
4.9.3.5. “Sorulardan Bir Gökkuşığı” adlı kitabın dil ve anlatımı	78
4.10. “Güneş Arkasına Baktı” Adlı Çocuk Kitabına İlişkin Bulgular	78
4.10.1. “Güneş Arkasına Baktı” adlı çocuk kitabının kimlik bilgisi	78
4.10.2. “Güneş Arkasına Baktı” adlı kitabın dış yapı özelliklerine göre incelenmesi ..	79
4.10.2.1. “Güneş Arkasına Baktı” adlı kitabın ebatı	79
4.10.2.2. “Güneş Arkasına Baktı” adlı kitabın kapak-cilt durumu	79
4.10.2.3. “Güneş Arkasına Baktı” adlı kitabın kâğıt kalitesi	80

4.10.2.4. “Güneş Arkasına Baktı” adlı kitabın mizanpajı	80
4.10.2.5. “Güneş Arkasına Baktı” adlı kitabın punto ve yazı stili	81
4.10.2.6. “Güneş Arkasına Baktı” adlı kitabın görselleri	81
4.10.3. “Güneş Arkasına Baktı” Adlı Kitabın İç Yapı Özelliklerine Göre İncelenmesi	82
4.10.3.1 “Güneş Arkasına Baktı” adlı kitabın konu-kurgusu	82
4.10.3.2. “Güneş Arkasına Baktı” adlı kitabın izlek-teması	82
4.10.3.3. “Güneş Arkasına Baktı” adlı kitabın kahramanları	82
4.10.3.4. “Güneş Arkasına Baktı” adlı kitabın iletileri	83
4.10.3.5. “Güneş Arkasına Baktı” adlı kitabın dil ve anlatımı	83
4.11. “En İyi Arkadaşım” Adlı Çocuk Kitabına İlişkin Bulgular	83
4.11.1. “En İyi Arkadaşım” adlı çocuk kitabının kimlik bilgisi	83
4.11.2. “En İyi Arkadaşım” adlı kitabın dış yapı özelliklerine göre incelenmesi	83
4.11.2.1. “En İyi Arkadaşım” adlı kitabın ebatı	83
4.11.2.2. “En İyi Arkadaşım” adlı kitabın kapak-cilt durumu	84
4.11.2.3. “En İyi Arkadaşım” adlı kitabın kâğıt kalitesi	85
4.11.2.4. “En İyi Arkadaşım” adlı kitabın mizanpajı	85
4.11.2.5. “En İyi Arkadaşım” adlı kitabın punto ve yazı stili	85
4.11.2.6. “En İyi Arkadaşım” adlı kitabın görselleri	86
4.11.3. “En İyi Arkadaşım” Adlı Kitabın İç Yapı Özelliklerine Göre İncelenmesi	86
4.11.3.1 “En İyi Arkadaşım” adlı kitabın konu-kurgusu	86
4.11.3.2. “En İyi Arkadaşım” adlı kitabın izlek-teması	87
4.11.3.3. “En İyi Arkadaşım” adlı kitabın kahramanları	87
4.11.3.4. “En İyi Arkadaşım” adlı kitabın iletileri	87
4.11.3.5. “En İyi Arkadaşım” adlı kitabın dil ve anlatımı	87
4.12. “Dünya Onlarla Daha Renkli” Adlı Çocuk Kitabına İlişkin Bulgular	88
4.12.1. “Dünya Onlarla Daha Renkli” adlı çocuk kitabının kimlik bilgisi	88
4.12.2. “Dünya Onlarla Daha Renkli” adlı kitabın dış yapı özelliklerine göre incelenmesi	88
4.12.2.1. “Dünya Onlarla Daha Renkli” adlı kitabın ebatı	88
4.12.2.2. “Dünya Onlarla Daha Renkli” adlı kitabın kapak-cilt durumu	88
4.12.2.3. “Dünya Onlarla Daha Renkli” adlı kitabın kâğıt kalitesi	89
4.12.2.4. “Dünya Onlarla Daha Renkli” adlı kitabın mizanpajı	90

4.12.2.5. “Dünya Onlarla Daha Renkli” adlı kitabın punto ve yazı stili	90
4.12.2.6. “Dünya Onlarla Daha Renkli” adlı kitabın görselleri	90
4.12.3. “Dünya Onlarla Daha Renkli” Adlı Kitabın İç Yapı Özelliklerine Göre İncelenmesi.....	91
4.12.3.1 “Dünya Onlarla Daha Renkli” adlı kitabın konu-kurgusu	91
4.12.3.2. “Dünya Onlarla Daha Renkli” adlı kitabın izlek-teması	92
4.12.3.3. “Dünya Onlarla Daha Renkli” adlı kitabın kahramanları	92
4.12.3.4. “Dünya Onlarla Daha Renkli” adlı kitabın iletileri	92
4.12.3.5. “Dünya Onlarla Daha Renkli” adlı kitabın dil ve anlatımı	92
4.13. “Çocukluk Anayurdum” Adlı Çocuk Kitabına İlişkin Bulgular	93
4.13.1. “Çocukluk Anayurdum” adlı çocuk kitabının kimlik bilgisi	93
4.13.2.1. “Çocukluk Anayurdum” adlı kitabın ebatı	93
4.13.2.2. “Çocukluk Anayurdum” adlı kitabın kapak-cilt durumu	93
4.13.2.3. “Çocukluk Anayurdum” adlı kitabın kâğıt kalitesi	94
4.13.2.4. “Çocukluk Anayurdum” adlı kitabın mizanpajı	95
4.13.2.5. “Çocukluk Anayurdum” adlı kitabın punto ve yazı stili	95
4.13.2.6. “Çocukluk Anayurdum” adlı kitabın görselleri.....	95
4.13.3. “Çocukluk Anayurdum” adlı kitabın iç yapı özelliklerine göre incelenmesi... 96	
4.13.3.1 “Çocukluk Anayurdum” adlı kitabın konu-kurgusu	96
4.13.3.2. “Çocukluk Anayurdum” adlı kitabın izlek-teması	96
4.13.3.3. “Çocukluk Anayurdum” adlı kitabın kahramanları.....	96
4.13.3.4. “Çocukluk Anayurdum” adlı kitabın iletileri	96
4.13.3.5. “Çocukluk Anayurdum” adlı kitabın dil ve anlatımı.....	97
4.1.12. Çocuk kitaplarında uyulması gereken temel eğitim ilkeleri.....	97
BÖLÜM 5.....	99
5. TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER	99
5.1. Genel Sonuçlar ve Tartışma	99
5.2. Öneriler.....	103
KAYNAKLAR.....	104
EKLER.....	Hata! Yer işareti tanımlanmamış.

TEZ ÇALIŞMASI ORJİNALLİK RAPORU

Kemal Özer'in Çocuk Kitapları Üzerine Bir İnceleme başlıklı tez çalışmamın toplam **123** sayfalık kısmına ilişkin, 23/05/2024 tarihinde tez danışmanım tarafından **Turnitin** adlı intihal tespit programından aşağıda belirtilen filtrelemeler uygulanarak alınmış olan orijinallik raporuna göre, tezimin benzerlik oranı **%10** olarak belirlenmiştir.

Uygulanan filtrelemeler:

1. Tez çalışması orijinallik raporu sayfası hariç
2. Bilimsel etik beyannamesi sayfası hariç
3. Önsöz hariç
4. İçindekiler hariç
5. Simgeler ve kısaltmalar hariç
6. Kaynaklar hariç
7. Alıntılar dâhil
8. 7 kelimedenden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç

Necmettin Erbakan Üniversitesi Tez Çalışması Orijinallik Raporu Uygulama Esaslarını inceledim ve tez çalışmamın, bu uygulama esaslarında belirtilen azami benzerlik oranının (%30) altında olduğunu ve intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.

1/07/2024

Emel CANPOLAT

Prof. Dr. Dilek CERAN

BİLİMSEL ETİK BEYANNAMESİ

Bu tezin tamamının kendi çalışmam olduğunu, planlanmasından yazımına kadar tüm aşamalarında bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle riayet edildiğini, tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez hazırlama kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel kurallara uygun olarak atıf yapıldığını ve bu kaynakların kaynaklar listesine eklendiğini beyan ederim.

1/07/2024

Emel CANPOLAT

KISALTMALAR

Kısaltmalar

bk. : Bakanız

Çev.: Çeviren

Ed. : Editör

Eds. : Editörler

MEB: Millî Eğitim Bakanlığı

s. : Sayfa

TDK: Türk Dil Kurumu

vd.: Ve diğerleri

ÖZET

Necmettin Erbakan Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı
Türkçe Eğitimi Bilim Dalı
Yüksek Lisans Tezi

KEMAL ÖZER'İN ÇOCUK KİTAPLARI ÜZERİNE BİR İNCELEME

Emel CANPOLAT

Ülkelerin bekâsı, yetiştirdikleri nesillerin yapacağı katkılara bağlıdır. Bu noktada eğitimin etkisi yadsınamaz. Çocuğun dünyasını geliştirmeye yardımcı olacak önemli materyallerden biri de çok edebiyatı ürünleridir. Çocuk edebiyatı; çocukların hayatı kavramasına yardımcı olacak, hayal gücünü geliştirici, okuma sevgisini aşıl原因, eğitici bir yazın türüdür. Çocuk edebiyatının bu özelliklerinin çocuklardaki yansımalarını görebilmek için bu alandaki yazıların oldukça özenli olması, itinayla yazılması ve seçilmesi gerekmektedir. Kemal Özer'in eserleri çocuk edebiyatının bu özelliklerine uygundur. Bu çalışmada Kemal Özer'in "Şiirlerle Nasrettin Hoca (1975), Tatil Köyünün Çocukları (1981), Trenler Ne Güzeldir (1983), Dünya Onlarla Daha Güzel (1992), Şiirlerle Ezop Masalları (1993), Çiçek Dürbünü (1994), Şiirlerle Andersen Masalları (1995), Sinemayı Seven Çocuk (1997), Sorulardan Bir Gökkuşluğu (1999), Güneş Arkasına Baktı (2000), En İyi Arkadaşım (2008), Dünya Onlarla Daha Renkli (2009) ve Çocukluk Anayurdum (2011)" adlı eserleri; "kitapların dış yapı özellikleri (boyut, kâğıt, cilt, kapak, sayfa düzeni, harfler, resimler), kitapların iç yapı özellikleri (konu ve kurgu, izlek ve tema, kahramanlar, iletiler, dil ve anlatım) özellikleri incelenecek olup çocuk kitaplarında uyulması gereken temel eğitim ilkeleri açısından değerlendirmelerde bulunulacaktır. Araştırma, nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesi yöntemi ile gerçekleştirilmiştir. Araştırma konu olan kitaplar doküman inceleme yöntemine göre çözümlenmiştir.

Yapılan incelemeler sonucunda yazarın incelenen 13 kitabından birinin (Güneş Arkasına Baktı), sayfa düzeni olarak çocuk kitabında bulunması gereken ilkelere uygun olmadığı; görseller açısından "Çocukluk Ana Yurdum, Trenler Ne Güzeldir, Sorulardan Bir Gökkuşluğu ve Güneş Arkasına Baktı" adlı kitapların çocuk kitabı için yeterli düzey ve sayıda görsele sahip olmadığı, diğer kitaplarında böyle bir sorun bulunmadığı, "Şiirlerle Nasrettin Hoca, Şiirlerle Ezop Masalları, Şiirlerle Andersen Masalları" adlı kitapların 1. kalite hamur kâğıda basıldıkları, diğer kitapların sarı renkli daha düşük kalite bir kâğıda basılmış oldukları; tüm kitapların konuları bakımından çocuklar için uygun olduğu; temaların çocuğa yönelik ilkeleriyle paralel olduğu; kitaplarda yer alan kahramanlarla çocukların kolay özdeşim kurabileceği; kitaplardaki iletilerin çocukları iyiye, doğruya ve güzele yönlendirici nitelikte olduğu; kitapların dil ve anlatımlarının çocuklar için uygun olduğu sonuçlarına varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Çocuk, çocuk edebiyatı, okuma sevgisi, Kemal Özer, çocuk edebiyatının temel ilkeleri

ABSTRACT

Necmettin Erbakan University, Graduate School of Educational Sciences
Department of Turkish and Social Sciences Education
Turkish Education Program
Master Thesis

A REVIEW ON KEMAL ÖZER'S CHILDREN BOOKS

Emel CANPOLAT

The survival of countries depends on the contributions of the generations they raise. At this point, the impact of education is undeniable. One of the important materials that will help to develop the child's world is literary works. Children's literature is a type of educational literature that helps children to understand life, develops their imagination, and instills the love of reading. In order to see the reflections of these features of children's literature on children, writings in this field must be very careful. Kemal Özer's works are suitable for these characteristics of children's literature. In this study, Kemal Özer's "Şiirlerle Nasrettin Hodja (1975), Children of the Holiday Village (1981), How Beautiful the Trains are (1983), The World is More Beautiful with Them (1992), Aesop's Fables with Poems (1993), Kaleidoscope (1994), Andersen with Poems" His works "Tales (1995), The Boy Who Loved Cinema (1997), A Rainbow of Questions (1999), The Sun Looked Behind Him (2000), My Best Friend (2008), The World is More Colorful with Them (2009), Childhood is My Homeland (2011)"; "The external structure features of the books (size, paper, binding, cover, page layout, letters, pictures), internal structure features of the books (topic and fiction, theme and theme, heroes, messages, language and narration) will be examined and the characteristics that should be followed in children's books will be examined. Evaluations will be made in terms of basic education principles. The research was carried out with the document analysis method, one of the qualitative research methods. The books that were the subject of the research were analyzed according to the document analysis method.

As a result of the research, one of the writer's 13 books examined (The Sun Looked Back) did not comply with the principles that should be included in a children's book in terms of page layout; in terms of visuals, the books titled "My Childhood Homeland, How Beautiful the Trains are, A Rainbow of Questions and The Sun Looked Back" do not have sufficient level and piece of visuals for a children's book, and there is no such problem in other books, "Nasrettin Hodja with Poems, Aesop's Fables with Poems, Andersen with Poems" the books titled "Fairy Tales" were printed on first quality pulp paper, while the other books were printed on a lower quality yellow paper; all books are suitable for children in terms of their subjects; the themes are parallel to the principles of child-relevance; children can easily identify with the heroes in the books; the messages in the books guide children towards goodness, truth and beauty; as a conclusion that the language and expressions of the books are suitable for children.

Keywords: *Child, children's literature, love of reading, Kemal Özer, the main principles of children's literature.*

BÖLÜM 1

1. GİRİŞ

Edebiyat; olay, düşünce, duygu ve hayallerin dil vasıtasıyla yazılı veya sözlü olarak aktarılması, anlatılmasıdır. Bireylerin kendilerini ifade etmede kullandıkları dil; toplumu anlama ve kendini de topluma anlatmada, kendi kültürünü tanıma ve tanıtmakta önemli bir rol oynamaktadır. Edebiyat ise kişiye, hayata kendisinin dışında bir bakış açısıyla hatta sanatsal bir pencereden bakabilmenin varlığını gösterir. Kişi, hayat yolunu kendi yaşadıklarının dışında duyduğu, dinlediği ve okuduğu nesnelere elde ettiği donelerle oluşturur.

Kişiliğin temeli çocukluk dönemlerinde atılmaktadır. İnsan yedisinde neyse yetmişinde de odur atasözü bu durumu en iyi biçimde açıklar. Mademki insan çocukluğunda neyse yaşlılığında da aynı tutum ve davranışları sergileyecek bir birey hâline dönüşüyorsa bu kişiliğin temellerinin atıldığı çocukluk dönemi büyük bir önem kazanmaktadır. Bu nedendir ki edebiyatın bir kolu olan çocuk edebiyatı, diğer alanlardan daha önemli bir konuma oturur. Çünkü çocuklukta olaylara farklı açıdan bakmaya, kişisel gelişime ve kişiliğin oluşturulmasına birinci derecede etki eden faktörlerden biri de çocuk edebiyatı ürünleridir. Çocuk edebiyatı, çocuğun gelişimine katkı sunar. “İlk çocukluktan (2-6 yaş) itibaren çocuk edebiyatı ürünleri ile buluşan çocuklar, kitaplar aracılığıyla düşünme, sorgulama, akıl yürütme gibi zihinsel faaliyetlerini geliştirmektedir. Nitelikli çocuk edebiyatı ürünlerinin içeriğindeki olay örgüsü, çatışmalar, resimler; çocuğun zihinsel olarak aktifleşmesini sağlayarak bilişsel gelişimine katkı sağlamaktadır. Çocuğun bilişsel gelişiminde etkili olan gözlemlene, karşılaştırma, sınıflandırma, uygulama, eleştirme ve düşünme yeteneğinin gelişmesinde kitap, belirleyici ve etkili bir iletişim aracıdır” (Şirin, 2007: 58).

Günümüzde çocuk edebiyatının önemi fark edilmiş olduğundan bu alanda çalışan yazar sayısı geçmişe göre artmıştır. Son dönemin başarılı ve ödüllü yazarlarından biri olan Kemal Özer de çocuk edebiyatı alanına bu anlamda katkılar sunmuş değerli bir yazardır. Bu çalışmada Kemal Özer’in çocuk edebiyatı ürünleri çocuğa görelilik ve çocuk edebiyatı eserlerinde bulunması gereken özellikler bakımından incelenmiştir.

1.1. Problem Durumu

Bireyin kişiliğinin temellerinin atıldığı dönem olması bakımından çocukluk döneminin önemi büyüktür. Çocukluk döneminde kazandırılan alışkanlıklar bireyin yetişkinliğindeki davranış bütünlüğünü, hayal dünyasını ve kişiliğini oluşturmaktadır. Farklı toplum ve

kültürlerde çocuğun farklı konumlara yerleştirildiği görülebilmektedir. Eski Türk devletlerinde kahramanlığın, yiğitliğin, bağımsızlık tutkusu ve devletin üstünlüğü konularının dışında hatun kişilerin de önemli olduğuna dair bilgiler elde edilmekle birlikte çocuk veya çocuğa verilen önemle ilgili bir veriye ulaşılamamaktadır. Dede Korkut Hikâyeleri'ndeki Oğuz Kağan Destanı'nda Oğuz Kağan'ın doğar doğmaz anne sütü yerine kımız istemesi, fiziksel özelliklerinin güç ile bağdaştırılarak tasvir edilmesi, onun bir an önce büyükler gibi davranmaya başlamasına yapılan bu övgü, çocuğun toplumda çocuk olarak bir yerinin olmadığını göstergesidir.

Türk edebiyatında çocuğa seslenen ilk yapıtlar Nabi'nin (1642-1712) Tanzimat Dönemi'nden önce yazdığı "Hayriye" adlı mesnevisi ve Sümbülzade Vehbi'nin "Lütfiyye" adlı eseridir. Bu eserler çocuklara yönelik yazılmışsa da içerik ve konu olarak büyüklere çocuk eğitimi ile ilgili nasihat ve bilgi verdiği için çocuk edebiyatı ürünü olarak değerlendirilmez. Ancak Tanzimat'tan itibaren çocuklar için edebiyatın gündeme daha çok geldiği söylenebilir. Doğrudan çocuklara yönelik ilk eser Kayserili Doktor Rüştü'nün "Nuhbetül Etfal" adlı alfabe kitabıdır. Bu dönemde kendimize ait bir çocuk edebiyatı sahası bulunmadığından çeviri eserler gündeme gelmiştir. Çocuk edebiyatının ciddi anlamda gündeme geldiği ilk dönem İkinci Meşrutiyet Dönemi (1908-1920)'dir. Bu dönemden sonra hızla olmasa da çocuk edebiyatı gündeme gelmiş ve bu alanda eserler verilmeye başlanmıştır.

Günümüz yazarlarından da çocuk edebiyatına katkı sunmuş olan Kemal Özer'in birçok kurum ve kuruluş tarafından ödüle layık görüldüğü bilinmektedir. Aldığı ödüller şunlardır:

1976 - Türk Dil Kurumu Şiir Ödülü

1982 - Ömer Faruk Toprak Şiir Ödülü

1991 - Yunus Nadi Şiir Ödülü

1993 - Ferit Oğuz Bayır Düşün ve Sanat Ödülü

1999 - Damar Dergisi Edebiyat Emek Ödülü

2000 - Truva Kültür ve Sanat Ödülü

2001 - Dionysos Şiir Ödülü

2008 - Dünya Kitap Ödülleri - Altın Sayfa Edebiyat Ödülü

2009 - Altın Portakal Şiir Ödülü

2009 - PEN Türkiye Şiir Ödülü

2010 - Homeros Onur Ödülü

2011 - Yılın En İyi Çocuk Öyküleri Kitabı

Oldukça fazla ödüle layık görülmesine rağmen alan yazında çocuk kitapları üzerine çalışmaya rastlanılmayan Kemal Özer'in çocuk edebiyatının temel niteliklerini nasıl kullanıldığı ve ne ölçüde taşıdığı araştırılması gereken bir durumdur.

Bu çalışmada Kemal Özer'in çocuk kitaplarının çocuğa göreliği, eğitsel iletileri, iletilerin aktarılışı ve çocuk kitaplarında bulunması gereken iç ve dış yapı özelliklerine uygun olup olmadığı problem konusu edinilmiştir.

1.1.2. Araştırmanın Alt Problemleri

a) Kemal Özer'in "Şiirlerle Nasrettin Hoca" adlı kitabı çocuğa görelik, eğitsel iletilerin aktarılışı ve çocuk kitaplarında bulunması gereken iç ve dış yapı özellikleri bakımından uygun mudur?

b) Kemal Özer'in "Tatil Köyünün Çocukları" adlı kitabı çocuğa görelik, eğitsel iletilerin aktarılışı ve çocuk kitaplarında bulunması gereken iç ve dış yapı özellikleri bakımından uygun mudur?

c) Kemal Özer'in "Trenler Ne Güzeldir" adlı kitabı çocuğa görelik, eğitsel iletilerin aktarılışı ve çocuk kitaplarında bulunması gereken iç ve dış yapı özellikleri bakımından uygun mudur?

d) Kemal Özer'in "Dünya Onlarla Daha Güzel" adlı kitabı çocuğa görelik, eğitsel iletilerin aktarılışı ve çocuk kitaplarında bulunması gereken iç ve dış yapı özellikleri bakımından uygun mudur?

e) Kemal Özer'in "Şiirlerle Ezop Masalları" adlı kitabı çocuğa görelik, eğitsel iletilerin aktarılışı ve çocuk kitaplarında bulunması gereken iç ve dış yapı özellikleri bakımından uygun mudur?

f) Kemal Özer'in "Çiçek Dürbünü" adlı kitabı çocuğa görelik, eğitsel iletilerin aktarılışı ve çocuk kitaplarında bulunması gereken iç ve dış yapı özellikleri bakımından uygun mudur?

g) Kemal Özer'in "Şiirlerle Andersen Masalları" adlı kitabı çocuğa görelik, eğitsel iletilerin aktarılışı ve çocuk kitaplarında bulunması gereken iç ve dış yapı özellikleri bakımından uygun mudur?

h) Kemal Özer'in "Sinemayı Seven Çocuk" adlı kitabı çocuğa görelik, eğitsel iletilerin aktarılışı ve çocuk kitaplarında bulunması gereken iç ve dış yapı özellikleri bakımından uygun mudur?

i) Kemal Özer'in "Sorulardan Bir Gökkuşuğu" adlı kitabı çocuğa görelilik, eğitsel iletilerin aktarılışı ve çocuk kitaplarında bulunması gereken iç ve dış yapı özellikleri bakımından uygun mudur?

j) Kemal Özer'in "Güneş Arkasına Baktı" adlı kitabı çocuğa görelilik, eğitsel iletilerin aktarılışı ve çocuk kitaplarında bulunması gereken iç ve dış yapı özellikleri bakımından uygun mudur?

k) Kemal Özer'in "En İyi Arkadaşım" adlı kitabı çocuğa görelilik, eğitsel iletilerin aktarılışı ve çocuk kitaplarında bulunması gereken iç ve dış yapı özellikleri bakımından uygun mudur?

l) Kemal Özer'in "Dünya Onlarla Daha Renkli" adlı kitabı çocuğa görelilik, eğitsel iletilerin aktarılışı ve çocuk kitaplarında bulunması gereken iç ve dış yapı özellikleri bakımından uygun mudur?

m) Kemal Özer'in "Çocukluk Anayurdum" adlı kitabı çocuğa görelilik, eğitsel iletilerin aktarılışı ve çocuk kitaplarında bulunması gereken iç ve dış yapı özellikleri bakımından uygun mudur?

1.2. Araştırmanın Amacı

Kemal Özer, edebiyatla 1948 ya da 1949 yılında Sait Faik'in Lüzumsuz Adam'ını okuyarak tanıştığını belirtir (Özer, K., 1996, ss. 22-23). Yazar, Lüzumsuz Adam'ın çocuk dergileri ve okul kitapları dışında okuduğu ilk kitap olduğunu ve kendisini derinden etkilediğini, okuldaki yazı ödevleri dışında yazdığı ilk denemenin de kitabın öyküsüne öykünme çabası olduğunu belirtir (Özer, K., 1996, s. 23).

Tematik olarak Kemal Özer'in öyküleri, 1950 kuşağı anlatıcılarını bir 'bunalım edebiyatı' inşa etmekle suçlayan yazarların niyetleriyle uyumludur (Işık,H, C., 2008, s. 16).

Kemal Özer'in öykülerinin hemen hepsinde şiirsel/sinestetik anlatımın karakteristik bir yazım tarzı olarak kullanıldığını da belirtmek gerekir (Engin, E., 2014).

Kemal Özer'in çok az sayıda ve kısa cümlelerden oluşan öykülerinde sofistike bir dil ve üslup edindiğini söylemek yanlış olmayacaktır. Dikkat çeken bir diğer husus ise kendisini şair olarak tanımlayan ve Marksist estetiğe bağlılığını güçlü bir şekilde ifade eden Özer'in bu estetikten uzaklaşarak öykülerinde toplumcu gerçekçiliğin mahkûm ettiği bireyci temalara yer vermesidir (Engin, E., 2014). Aynı zamanda Kemal Özer hikâyelerinde çocuk temaları da işlemiştir. Bu nedenle yapılan çalışmanın amacı, Kemal Özer'in hikâyelerindeki çocuk temasını incelemektir.

1.3. Araştırmanın Önemi

Çocuğun her yönüyle iyi gelişmesi için anneye, babaya, çevreye, medyaya hatta yazarlara çok önemli görevler düşmektedir. Çocuklar için kaleme alınmış kitapların çok önemli

bir işleve sahip olduğu bilinmektedir. Ana dilinin tüm yönüyle anlaşılmasını, bütün imkanlarını, zenginliğini, çeşitliliğini, incelik ve hassaslıklarını kısa tabirle tüm hassalarını yansıtan ve çocuğa görelilik ilkesini baz alarak kaleme alınmış eserler, onların gelişimlerine paralel olarak onları bilişsel, duyuşsal açılardan gelişmelerinde önemli bir etkiye sahiptir. Okuma ve yazma ile beraber çocuğun kelime hazinesinde önemli bir artış meydana gelmektedir. Özellikle Türkçe dersinde okuma metinlerinde yer alan sözcükler ve ifade kalıplarıyla çocuğun dil becerisinde ilerlemeler meydana gelir. Günlük hayatla sınırlı olan sözcükler, gündelik yaşamla sınırlı olan ifadeler farklı türdeki metinlerle genişler. Edebi dilin kelime hazinesinden farklı kelimeler eklenince de bu hazine zenginleşir (Aşıcı, M., 2005, s. 31).

Çocuklara yönelik edebî eserler onların ilgi ve ihtiyaçlarını karşılarken aynı zamanda onları geleceğe hazırlamalıdır. Bu amaçla, çocukların sevgi ve güven ihtiyacına, iyilik yapma, yardım etme ve cömert olma gibi insani değerlerin uyandırılmasına hitap etmelidir. Bunu yaparken de çocuklara vaaz ve doğrudan bilgi vermek yerine, sorgulama ve akıl yürütme fırsatı verilmelidir (Özen, 2022). Edebî çocuk kitaplarında sunulan olumlu örnekler aracılığıyla kahramanla özdeşleşen çocuklar, kendilerinin ve bildikleri çevrenin ötesinde bir yaşam olduğunu fark ettikçe sosyal gelişimlerini daha sağlıklı bir şekilde tamamlayacaklardır. Kahramanın yaşadığı çatışmalardan ortaya çıkan aidiyet ve kabul görme duygusu, çocuğun olumlu duygusal gelişimini sağlar ve çocuğun ruhsal gelişimini destekler. Bu bağlamda yarının yetişkinlerine dil bilinci, yaşama sevinci, öğrenme isteği ve merak duygusu aşılama için iyi kitapların tanıtılması gerekmektedir (Özen, 2022). “Çocuk edebiyatı” kavramı uzun bir geçmişe sahip değildir ve 20. yüzyılın ilk yarısında ortaya çıkmıştır. Çocuk ve çocukluk kavramlarının önemi arttıkça çocuk edebiyatının varlığı da artmıştır. (Şirin, M. R., 2019)’e göre çocuk edebiyatı, çocukların edebiyata duyarlı insanlar ve iyi okurlar olmalarına yardımcı olan bir geçiş edebiyatıdır. (Meriç, C., 1986)’e göre çocuk edebiyatının sınırları yoktur. Çocuk kavramının sosyal ve biyolojik faktörlere bağlı muğlak bir kavram olması, çocuk edebiyatının içeriğini ve sınırlarını bulanıklaştırmaktadır. Aynı yaşta ve aynı biyolojik evrede olan çocukların, içinde büyüdükleri ve yaşadıkları toplum ve kültüre bağlı olarak farklı algı düzeylerine sahip oldukları kesindir (Yalçın, A. & Aytaş, G., 2016). Dolayısıyla çocuk edebiyatının sınırları ve içeriği de kültürel ve toplumsal farklılıklar nedeniyle farklılık göstermektedir. (Chelebourg, C. & Marcoin, F., 2007)’e göre, “çocuk edebiyatı” terimi eleştirel çalışmalarda ilk kez 1950 yılında ortaya çıkmıştır; (Chelebourg, C. & Marcoin, F., 2007) “çocuk edebiyatı” teriminin eleştirel çalışmalarda ilk kez 1950’de ortaya çıktığını belirtmektedir. Bu nedenle Kemal Özer’in öykülerindeki çocuk teması tartışılmaktadır.

Kemal Özer'in yazdığı alanlardan biri de çocuk edebiyatı olduğu bilinmektedir. Şairin bu alandaki eserlerine bakmadan önce çocuk edebiyatı hakkında genel bir bilgi vermek yerinde olacaktır. Çocuk edebiyatı, çocuklar için yayımlanan ve çocukların okur olarak yer aldığı tüm eserleri ifade eder. Dolayısıyla bu çalışmanın ana problemi durumu “Kemal Özer'in hikâyelerinde çocuk olgusu nasıl ele alınmıştır?” şeklinde olmaktadır.

Kemal Özer şiir, kısa öykü, çocuk edebiyatı, mizah, söyleşi, seyahatname, çeviri, mektup ve günlük gibi farklı türlerde yazan bir edebiyat eleştirmenidir, Genel olarak edebiyat, Türk edebiyatının sorunları, edebiyatçılar ve edebî eserler; ayrıca fotoğraf, sinema, resim, siyaset ve Türkiye gündemi hakkında yazmaktadır (Kolcu, A., 2010, s. 16).

Kemal Özer, çocuk edebiyatı alanında 13 eser kaleme aldı. Bunlardan “Şiirlerle Nasrettin Hoca, Tatil Köyünün Çocukları, Trenler Ne Güzeldir, Dünya Onlarla Daha Güzel, Şiirlerle Ezop Masalları, Çiçek Dürbünü, Şiirlerle Andersen Masalları, Sinemayı Seven Çocuk, Sorulardan Bir Gökkuşuğu, Güneş Arkasına Baktı, En İyi Arkadaşım, Dünya Onlarla Daha Renkli, Çocukluk Anayurdum” anlatı türünün özellikleridir (Kolcu, A., 2010, s. 459). Dolayısıyla bu çalışma, Kemal Özer'in hikâyelerinde yer alan çocuk temaları işlemesi ve bu konuyla ilgili araştırma yapacak kişilere ışık tutacağı bakımından önem arz etmektedir.

1.4. Sayılılar

Çocuğa görelilik ve çocuğa iletilmesi gereken iletilerin yansıtılışı bakımından uygunluk, çocuk edebiyatı ürünleri için olmazsa olmazdır. Bu sebeple Kemal Özer'in çocuk hikâyelerinin bu özellikleri taşıdığı varsayılmıştır.

1.5. Sınırlılıklar

Çalışma, Kemal Özer'in “Şiirlerle Nasrettin Hoca”, “Tatil Köyünün Çocukları”, “Trenler Ne Güzeldir”, “Dünya Onlarla Daha Güzel”, “Şiirlerle Ezop Masalları”, “Çiçek Dürbünü”, “Şiirlerle Andersen Masalları”, “Sinemayı Seven Çocuk”, “Sorulardan Bir Gökkuşuğu”, “Güneş Arkasına Baktı”, “En İyi Arkadaşım”, “Dünya Onlarla Daha Renkli” ve “Çocukluk Anayurdum” adlı hikâye kitapları ile sınırlı tutulmuştur.

1.6. Tanımlar

Çocuk: Çocuk, iki yaşından ergenlik çağına kadar büyüme dönemi içinde bulunan insan yavrusu; henüz ergenlik dönemine erişmemiş kız ve erkek olarak tanımlanmaktadır (Yalçın ve Aytaş, 2008: 13).

0-18 yaş aralığında olan ve yetişkin olmayanlara çocuk denilmektedir (Güçlü, S., 2016, ss. 2-3).

Edebiyat: Olay, düşünce, duygu ve hayallerin dil aracılığıyla sözlü veya yazılı olarak biçimlendirilmesi sanatı; yazın (II), gökçe yazın (www.tdk.gov.tr, 18.03.2024).

Çocuk Edebiyatı: Çocukluk çağında bulunan kimselerin hayal, duygu ve düşüncelerine seslenen sözlü ve yazılı bütün eserleri kapsar. Bu nedenle bu eserlerin tıpkı yetişkinler için hazırlananlar gibi güzel ve etkili olması gerekir (Sever, 2003:8).

Hikâye: Belirli bir zamanda veya yerde olmuş veya olması muhtemel bir olayı anlatan kısa metne “hikâye” denir.

Çocuğa Görelik: Dilin ve resmin anlatım gücü, karakterin nitelikleri, onun eylem ve davranışları, iletilerin türü, konunun özellikleri, kurgunun düzeyi; kitabın ve görsellerin boyutu, kapağın dikkat çekiciliği, kâğıdın ve cildin kalitesi, sayfa düzeni, harflerin türü, görsellerin niteliği; kurgudaki mantık yanlışlıkları, toplumsal cinsiyetçi yaklaşım, geleneksel yargılar, denetimci ve baskıcı anlayış, yazgıcılığı ve boş inançları onaylayan anlayış, siyasal öğüt ve emirler, araştırmayı körelten, girişimciliği engelleyen durumlarla ilgili çocuk ve kitap arasındaki ilişkide, kitabın niteliklerinin hem yazın olma ilkelerine hem sanatçı duyarlılığına, hem de çocuk gerçekliğine uygun olmasını sağlayan tüm değişkenlerin toplamıdır (Çer, 2016: 86).

Eğitim: Çocukların ve gençlerin toplum yaşayışında yerlerini almaları için gerekli bilgi, beceri ve anlayışları elde etmelerine, kişiliklerini geliştirmelerine okul içinde veya dışında, doğrudan veya dolaylı yardım etme; terbiye (www.tdk.gov.tr, 18.03.2024).

Dil: Dil, insanlar arasında anlaşmayı sağlayan tabii bir vasıta, kendine mahsus kanunları olan ve ancak bu kanunlar çerçevesinde gelişen canlı bir varlık, temeli bilinmeyen zamanlarda atılmış bir gizli antlaşmalar sistemi, seslerden örülmüş içtimâ bir müessesedir (Ergin, 2004: 3).

Konu: Konuşmada, yazıda, eserde ele alınan düşünce, olay veya durum, mevzu, süje (www.tdk.gov.tr, 18.03.2024).

Resim: Sanatçının dünyasında yarattığı içeriği, görünür kılan bir ögedir(Sever, 2003: 59).

Biçim: Bir nesnenin dış çizgileri bakımından niteliği, dıştan görünüşü; hat, şekil, eşkâl, model (www.tdk.gov.tr, 18.03.2024).

Karakter: Sanatçının yarattığı; duygu, düşünce ve tutku yönleriyle geliştirdiği gerçek yaşamdan da etkilenerek deneyimiyle, birikimiyle, kendine özgü duyarlılığıyla biçimlendirdiği bir kişiliktir (Sever, 2003: 63-64).

İleti: Yazarın okurla paylaşmak istediği asıl düşüncedir (Sever, 2002:131).

BÖLÜM 2

2. ALAN YAZIN (İLGİLİ ARAŞTIRMALAR)

Bu bölümde çocuk kavramı, çocuk edebiyatı, çocuk edebiyatı eserlerinde bulunması gereken özellikler ve eğitsel iletilere yer verilmiş olup aynı zamanda Kemal Özer'in hayatı ve eserleriyle ilgili yapılan araştırmalara yer verilmiştir. Kemal Özer üzerine yapılan literatür araştırması kapsamında Kemal Özer ile ilgili sınırlı sayıda çalışma yapıldığı gözlenmiştir. Bu çalışmalar aşağıda yer almaktadır.

2.1. Çocuk Kavramı

Çocuk edebiyatı diye bir türün varlığından bahsetmek için önce “çocuk” kavramından bahsetmek ve bu kavramın sınırlarını çizmek gerekir. Çünkü çocuk edebiyatının merkezinde çocuk vardır. Çocuğun bir birey olarak görülmeye başlandığı zamandan itibaren çocuklar için de edebiyat gündeme gelmiş ve bunun devamı olarak da çocuğa görelilik, çocuk dünyası ve çocuk gerçekliği kavramları ortaya çıkmıştır. Genel anlamıyla çocuk için şu ifadeler kullanılabilir: “Kendine özgü algıları olan, dünyayı kendi bakış açısıyla değerlendiren; sosyal, dilsel, ruhsal yetileri henüz tam olarak gelişmemiş ya da yetişkinlerin dünyasıyla bütünüyle örtüşmeyen bir varlıktır” (Dilidüzgün, 2009: 39). “Doğumla beraber bebeği etkileyen ilişkilerin çerçevesi genişler; aile içindeki kişilerin sayısı anne gibi tek bir kişiden, anneyi de içine alan baba, abla, ağabey, amca, hala, teyze, çocuk bakıcısı gibi daha birçok kişiyi içerebilir. Bu ilişkiler ağı içinde her birey, kendi benlik bilincini ve kişiliğini yapılaştırır” (Cüceloğlu, 2004: 57).

Çocukla ilgili tanımlamaların farklılık göstermesi, çocuk dünyasının ne kadar geniş olduğunun bir göstergesidir. Bu durumda da çocuk kavramı çok geniş bir boyutta incelenmelidir. Çocuğun dünyasını, çocuk gerçekliğini ve çocuğa göreliliği anlayabilmek için çocukluk döneminin tüm aşamaları büyük bir titizlikle incelenmelidir.

0-2 yaş arası dönem bebeklik dönemidir ve bu dönemdeki bebeklerin tek algısı dünyaya uyum sağlamak üzerinedir. 2 yaştan itibaren ise çocukluk dönemi başlar. Çocukluk döneminde birey, çevresini gözlemlemek suretiyle kendi eylem ve algılarına yön vermeye başlar. Bu dönemde dil gelişimi oldukça hızlıdır. Çocuk, çevreden duyduğu sözcüklerle kendi cümlelerini kurmayı öğrenir. Dil gelişimlerine paralel olarak da kurduğu cümlelerdeki sözcük sayısı artar.

3-4 yaş döneminde çocuk, kendi benliğinin farkına varır. Etrafındakileri benzer ve farklılıklarıyla gruplayarak anlamlandırır. Bu dönemde çocuğun zekâ ve kişilik gelişimi hızla devam ederken merak, algı ve dışadönüklük oldukça fazladır. Çevresindekilerin de etkisiyle vicdan olgusuyla tanışır ve kazanmaya başlar. Çevresindekilerin duygu durumlarını da fark ederek kendisinin duygularını tanır, anlamlandırır ve ifade eder. Bu sebeple özellikle bu dönemde çocuklar, seviyeye uygun çocuk kitaplarıyla tanıştırılmalı; çocuğun dil gelişimine katkıda bulunulmalıdır.

Okul öncesi dönemi olan 4-5 yaş döneminde çocuklar daha çok kendi bağımsızlığıyla hareket etmek ister. Yaşıtlarıyla oyun oynamaktan keyif alırlar.

5-6 yaş dönemindeki çocuklarda aidiyet duygusu oluşmaya başlar. Bu dönemde çocuklar bazen bir yetişkini bazen kendi akranlarını bazen de hayali bir karakteri veya bir ünlüyü rol model olarak onun gibi olmak ister, onu taklit eder. Bu noktada çocuk edebiyatı ürünlerindeki kahramanların niteliklerinin önemi ön plana çıkmaktadır.

6-8 yaş dönemi ilkokula başlama dönemidir. Bu dönemde çocuk okumayı da öğrenmeye başlar. Önceki dönemlere nazaran anne babaya bağımlılık ortadan kalkarak daha bireysel olmaya başlar. Çevresindekilerin onay ve beğenisi ön plandadır.

8-10 yaş döneminde çocuk, somut benlikten soyut algıya geçer. Algı ve düşünme düzeyi artar. Empati duygusu ile tanışılır ve gelişmeye başlar.

10-12 yaş ve üzeri yaşlardaki çocuklar zihin ve dil gelişimlerinin yanı sıra fiziksel değişimlerini de deneyimler. Bu noktada aşırı dışa dönük veya içe kapanık bir tutum sergileyebilirler. Ergen ben merkeziliğinin hâkim olduğu bu dönemde kişilik bilinci ve iç denetim gelişir.

2.2. Çocuk Edebiyatı

Özen (2022) tarafından “Kemal Özer’in Trenler Ne Güzeldir Adlı Eserinin Estetik Değerler Yönünden İncelenmesi” adlı makalede “Kemal Özer’in Trenler Ne Güzeldir” isimli eseri ele alınmıştır. Eserin estetik değer taşıyıp taşımadığı incelenmiş, estetik değer unsurları taşıyan cümleler ve paragraflar sınıflandırılmıştır. Ardından eserin estetik değer açısından kriterleri karşılayıp karşılamadığı sorusuna cevap arandı.

Öksüz Güneş (2020) tarafından “Kemal Özer’in Şiirlerinde Ölüm Teması” isimli makalede Özer'in şiirinde fiziksel ölüm, ölenin geride bıraktıklarının içine düştüğü yas ve

melankolik durumla açıklanmaya çalışılır. Aynı zamanda insanların deneyimlediği ölüm ve ölümsüzlük psikolojik ve sosyolojik bir perspektiften değerlendirilir.

Aydoğdu (2011) tarafından “İkinci Yeni’den Toplumcu Şiire: Kemal Özer’in Şiir Serüveni” isimli makalede Kemal Özer'in kendi yaşam öyküsünden yola çıkılarak, şiir anlayışının geçirdiği evrime açıklık getirilmeye çalışılmıştır. Ayrıca Özer'in şiir anlayışının geçirdiği evreler, şiirinin dil ve içeriğindeki değişimler ve Türk şiiri içindeki yeri biyografik ve metin merkezli yöntemlerle analiz edildi. Araştırma sonucunda şairin toplumcu gerçekçilik çizgisinde yazdığı eserlerinde genel olarak belirli tema ve unsurlara yöneldiği söylenebilir. Bu dönemde özellikle işçi sınıfı sorunları şiirinin odak noktası hâline gelmiştir. Bu sınıfa yönelik duyarlılığının şiir anlayışını ve şiir dilini çeşitli biçimlerde şekillendirdiği vurgulanır: Özer'in yeni şiirinde yüksek sesle konuşan, işçilere ve işçi sınıfına yön vermeye çalışan, politik bir tutum benimseyen, şiiri estetik bir araç olmaktan çıkarıp toplumsal ve politik bir mücadele aracına dönüştüren yepyeni bir ses buluruz. Yeni bir ses bulunabilir. Bu nedenle şairin yaşamının ikinci dönemi ciddi estetik eksikliklerle malul olarak nitelendirilmiştir.

Öksüz Güneş (2020) tarafından “Kemal Özer’in Şiirlerinin İncelenmesi” isimli çalışmada sanatçının duygu ve düşünce evreninin, yaşadığı dönemin tanıklığının onun edebî diline; şiirlerinin konu ve tema düzlemine yansıma biçimlerinin tespiti ile tahlilinin amaçlandığı çalışmada şiirler eklettik yöntemle incelenmiştir. Bu bağlamda Özer'in hayatı, yaşamı ve eserleri anlatılmıştır. Akabinde de Özer'in şiirlerini emek, tükeniş (siyasal darbeden bireysel tükenişe), ölüm ve aşk temaları bakımından tahlil edilerek Özer'in şiir kitapları yapı bakımından incelenip Dil ve Üslup başlığı altında değerlendirilmiştir. Araştırma sonucunda Kemal Özer'in şiirlerinde dil ve dil unsurlarının şekillendirdiği üslup, sanatkârın ait olduğu kesimin ve düşünsel düzlemin izlerini taşıdığını ve metinler kullanımı tercih edilen sözcük kadrosu, sapmalar, aktarmalar, yinelemeler, etkilenmeler/metinlerarasılık ve anlatım teknikleri, sanatkârın benimsediği ve benimsetmeye çalıştığı duygusal ve düşünsel akarım paralelinde olduğunu ifade etmiştir.

Engin (2014) tarafından “Kemal Özer'in Öyküleri Üzerine Bir İnceleme” adlı makalede Özer'in öyküleri üzerine bir inceleme ve yorumlama yaparak tespit etmiştir. Yapılan inceleme sonucunda öykülerinde soyut, imgeye dayalı bir dil kullandığı gözlemlenen eser, bireysel/işsel bir atmosfer yaratarak modernleşmenin yalnızlaştırdığı bir karakterin hikâyesini anlatıyor.

Gökçek (2014) tarafından “Kemal Özer’in Şiirlerinde İnsan” adlı yüksek lisan tezinde Bu çalışma, İkinci Yeni ve toplumcu gerçekçilik dönemlerinde etkin olan Kemal Özer’in şiirlerinde ‘insan’ olgusunun ele alınışını incelemektedir. Sonuçlar, İkinci Yeni’de Özer’in “insan”ı kişisel özellikleriyle birlikte sunduğunu, şiirdeki estetik kaygılarının bu özellikleri ikinci planda tuttuğunu göstermektedir. Bireyin sorunları ve çatışmaları toplumla ilişkisi içinde sunulur.

Aydoğdu (2011) tarafından “Kemal Özer’in Şiirlerinde Toplumcu Gerçekçilik ve Eğitim” isimli yüksek lisan tezinde, Özer’in işçi ve emekçiyi esas almıştır. Bununla birlikte ikinci yeni şiir anlayışına sırt çevirerek içeriği önemseyen, ideolojik ve söylevci bir şiir yarattığı vurgulanmıştır. Ayrıca Özer’in şiirini oluşturan öğelerin, toplumsal kavga, fikir işçiliği, emek ve emekçi, güncellik, umut, aşk ve evrensellik olduğu vurgulanmaktadır.

Kolcu (2010) tarafından “Kemal Özer’in Hayatı, Edebî Kişiliği ve Eserleri Üzerine Bir Araştırma” isimli doktora tezinde ilk olarak Özer’in hayatı ayrıntılı olarak anlatılmış ve edebî görüşleri değerlendirilmiştir. Çalışmanın ana bölümünü Özer’in şiirleri oluşturuyor ve edebî birikimi inceleniyor. Araştırma, günlükler, mektuplar, söyleşiler, editörlükler, anılar, çeviriler, mizah ve çocuk edebiyatı gibi edebiyatın diğer alanlarındaki çalışmalarının onun edebî karakterini “puzzle”ını tamam eden önemli parçalar olduğunu, bu alanlardaki çalışmalarını arasında çocuk edebiyat ile alakalı olanların daha çok öne çıktığını ve bu alanda önemli bir seviyeye ulaştığı ifade edilmektedir.

Gökmen (2017) tarafından “Ödüllü Çocuk Edebiyatı Yapıtlarının Çocuk Edebiyatının Temel Öğeleri Bakımından İncelenmesi” isimli yüksek lisans tezinde yapılan benzer incelemede alanın uzmanları tarafından *çocuğa görelik ve çocuk gerçekliği* gözetilerek çocuk edebiyatı yapıtlarının temel öğeleri belirlendiği belirtilmiştir.

2.3. ARAŞTIRMA KONUSUYLA İLGİLİ KURAMSAL ÇERÇEVE

2.3.1. Çocuk Edebiyatının Temel İlkeleri

“Çocuk” kavramının ve çocuğun varlığının bir birey gibi konumlandırılması tarihsel süreçte çok eskilere dayanmaz. Değişen ve gelişen dünyanın, teknolojik gelişmelerin hayatı kolaylaştırmasıyla hayat telaşını azaltan insan; bilim, sanat, edebiyat, insan hakları gibi alanlara daha fazla eğilim göstermiş ve bunun neticesi olarak bu alanlardaki çalışmalar ve farkındalıklar artmıştır. Birey ile ilgili hak ve anlayışın değişmesiyle birlikte çocukların da birey olarak algılanması süreci başlamıştır. Endüstri devriminden sonra başlayan matbaacılık faaliyetlerinin

yaygınlaşmasıyla birlikte toplumlarda okuryazarlık oranı artmış olup eğitim seviyesi yükselmiştir. Bu noktada çocuk varlığının da farklı bir birey olarak konumlandırılmasıyla çocuk edebiyatı ürünlerine ihtiyaç duyulmuştur. İlk olarak hâlihazırda var olan eserler çocuklar için kısaltılıp sadeleştirilerek çocuklara uyarlanmaya çalışılmıştır. Ancak daha sonra yetişkinler için yazılan eserlerin çocuklar için uygun olmayacağı anlaşılmıştır. Bunu takip eden “Çocuklara özgü bir edebiyat olmalı mı?” tartışmalarından sonra çocuk edebiyatının varlığı ve gerekliliği kabul edilerek bu alanın tanımlamaları yapılmıştır. (Dilidüzgün, S., 2004, s. 254) çocuğu “Kendine has algıları olan, dünyayı kendi bakış açısıyla değerlendiren, sosyal, dilsel ve ruhsal yetileri henüz tam olarak gelişmemiş ya da yetişkinlerin dünyası ile tam olarak örtüşmeyen bir varlık.” şeklinde tanımlar. (Ceran, D., 2007, s. 10) çocuk edebiyatını “Çocukların duygu, düşünce, hayal ve duyarlıklarına, zevklerine hitap ederek onların ruh ve dil gelişimlerine katkıda bulunan, kavrama ve algılama düzeylerini geliştiren, onları eğlendiren, eğiten ve edebî değere sahip eserlerdir.” şeklinde tanımlamaktadır. Şirin, edebiyat ve çocuk edebiyatı tartışmalarına şu yorumları getirmiştir:

a. İlk çağlardan bu yana çocuğun edebiyatla çocukluktan sonraki dönemde tanışmasını savunan görüşün bugün artık taraftarı kalmamış gibidir.

b. Genel ‘edebiyat kamusu’nun ağırlıklı görüşü ise edebiyatın bütünlüğünden hareketle çocuklar için ayrı bir edebiyat olmadığı tezine dayanmaktadır. Çocuk edebiyatının çocuğun küçümsenmesi anlamını içerdiğini ve ikincil duruma itilmesine itiraz edenler, “çocuk, edebiyatı anlar” görüşünden hareketle çocuk edebiyatına çekinceli yaklaşıyorlar.

c. Çocuk edebiyatını bir geçiş dönemi edebiyatı kabul edenler ise edebiyatla çocuk edebiyatı arasında derece farkı olduğunu görüşlere dayanak noktası yapıyorlar.

d. Çocuk edebiyatını savunanlar ise, çocuklar için yapılacak edebiyatın konu, içerik ve öz bakımından ‘çocuğa göre’ lik ve ‘çocuk gerçekliği’ ölçütlerine dayalı farklı bir edebiyat olması gerektiğini ileri sürüyorlar.

e. Çocuk edebiyatını bir geçiş dönemi edebiyatı kabul eden edenler, edebiyatın bütünlüğünden hareketle, çocuk edebiyatını bir dönemle sınırlı bir edebiyat kabul ediyorlar” (Şirin, 2016: 20).

Bu tanımlama ve tartışmalar göstermektedir ki çocuk edebiyatı çocukların güzel vakit geçirmesini sağlayan, ruhlarını tazeleyen, çocukların hayatı keşfetmelerine yardımcı olan,

yaşamlarına ışık tutan, yaratıcı yönlerini geliştiren ve destekleyen, çocuklara has hitabı bulunan özelliklere sahip olmalı ve çocuk edebiyatı metinleri de bu özellikleri taşımalıdır.

2.3.2. Çocuk Kitaplarında Bulunması Gereken Özellikler

(Sever, S., 2013)'e göre çocuk edebiyatının temel ilkelerine göre çocuk edebiyatı eserlerinin taşınması gereken özellikler şu şekilde incelenmektedir:

Dış Yapı Özellikleri	İç Yapı Özellikleri
<ul style="list-style-type: none">• Ebat• Kapak-Cilt Durumu• Kâğıt Kalitesi• Mizanpaj• Punto ve Yazı Stili (Harfler)• Görseller	<ul style="list-style-type: none">• Konu-Kurgu• İzlek-Tema• Kahramanlar• İleti• Dil ve Anlatım

Tablo 1. Çocuk Kitaplarında Bulunması Gereken Özellikler Tablosu

2.3.2.1. Çocuk kitaplarının dış yapı özelliklerinin incelenmesi

Kitapların dış yapı özellikleri o kitap ele alındığında görülen fiziksel özellikleriyle ilgili olarak yapılan incelemedir. Bu özellikler, kitabın tasarımıyla ilgili özellikleridir. Çocuk kitaplarının tasarımı; çocuğu okumaya çekecek, okuma için heveslendirecek ve çocuğun ilgisini uyandıracak nitelikte olması gerekmektedir. Bu noktada da yine “çocuğa görelik” ilkesi devreye girmektedir. Çünkü çocukların hayal dünyası ve algıları yetişkinlerden çok farklıdır. Bu nedenle yetişkin kitaplarının tasarım özellikleri ile çocuk kitapları üretilmez. Bu noktada yapılacak tasarım, aşağıdaki maddelere göre değerlendirilerek üretilmelidir. Sever'e (2008 ve 2013) ve Sever vd.'ne (2007) göre bir çocuk edebiyatı eseri, dış yapı özellikleri bakımından aşağıda sorular doğrultusunda incelenmelidir:

1. “Boyutlar yaş düzeyine uygun mudur?”
2. Kitap, hacim ve ağırlık yönünden çocuk tarafından kolay taşınabilir özellikte midir?
3. Kâğıt; dayanıklı, kolay yırtılmayan, kırışmayan ve yıpranmayan özellikte midir?
4. Kâğıt, göz sağlığı açısından uygun özellikler taşımakta mıdır?
5. Kâğıt; resimlerin yazıların niteliğini ve renklerini özgün biçimde yansıtacak biçimde midir?
6. Cilt dağılma ve kopma olmayacak şekilde mi hazırlanmıştır?

7. Sayfa kenarları düzgün ve pürüzsüz bir biçimde kesilmiş midir?
8. Sayfalar her iki yana tam olarak ve kolayca açılıp kapanmakta mıdır?
9. Kapak; dayanıklı, kalın ve yıpranmayacak şekilde mi hazırlanmıştır?
10. Kapağın görsel etkisi çocukta izleme ve okuma isteği uyandırmakta mıdır?
11. Ön ve arka kapak görsel tasarımıyla izleksel bir uyum göstermekte midir?
12. Kapak tasarımı, çocuğa kitabın içeriğine ilişkin düşsel ve düşünsel bir katkı sağlamakta mıdır?
13. Sayfa düzeni, (resim, fotoğraf, yazı, rakam vd.) çocukta estetik bir etki uyandırmakta mıdır?
14. Harflerin boyutu düzeye uygun mudur?
15. Harflerin renk ve kalınlığı izleme ve okuma isteğini artırıcı nitelikte midir?
16. Resimler çocuğun görsel algısını uyarıcı özellikler taşımakta mıdır?
17. Resimler çocukta kitapla iletişimi isteklendirecek özellikler taşımakta mıdır?
18. Resimler, çocukta resim yapma isteği uyandıracak özellikte midir?
19. Resimler, metine görsel bir yorum katarak metnin anlamını tamamlamakta mıdır?
20. Resimler, dilsel metnin çocuğun belleğinde canlandırılmasına katkı sağlayıcı nitelikte midir?
21. Resimler, çocuğun düşünmesine, düş kurmasına ve eğlenmesine imkân sağlayacak özellikler taşımakta mıdır?
22. Görsel metinler, çocuğun kavramsal birikimini kullanarak öyküler oluşturabilmesini sağlayacak özellikler göstermekte midir?"

2.3.2.1.1. Ebat

Çocuklar okul öncesi dönemden itibaren kitaplarla etkileşim kurmakta, okuma bilmese de bu dönem çocuğuna hitap eden kitapları da kullanmaktadırlar. Çocuk kitapları, çocukların yaş özelliklerine göre el kavrama yeteneklerine uygun ebatlarda oluşturulmalıdır. Çocuğun taşıyabileceği ağırlıkta ve boyutta olan bir çocuk kitabı çocuk için çekici olurken bu ebatların çocuğun gözünü korkutan boyutlarda olmaması önemlidir. Bunun yanı sıra çocuk kitaplarının çocuk kütüphanesi oluşturmaya uygun nitelikteki boyutlarda olması da önemlidir.

Çocuk kitaplarının dikdörtgen veya kare biçiminde; çocuğun seviyesine göre 16x23 cm büyüklüğünde olması normal sayılır. Ayrıca kitap kolay taşınabilir olmalıdır. (Demir, Candemir, 2006)

Sever'e (2008 ve 2013) ve Sever vd.'ne (2007) göre bir çocuk edebiyatı eseri, dış yapı özelliklerinde yer alan ebat bakımından aşağıda sorular doğrultusunda incelenmelidir:

1. *“Boyutlar yaş düzeyine uygun mudur?”*
2. *Kitap, hacim ve ağırlık yönünden çocuk tarafından kolay taşınabilir özellikte midir?*

2.3.2.1.2. Kapak-cilt durumu

Kitap kapağı gerek yetişkin olsun gerek çocuk olsun, okurun kitaba ilgi duyması ve kitabın okurda merak uyandırması için birinci öncelikli özelliktir. Yetişkinler bir kitabı konusuna, yazarına vs. özelliklerine göre veya tavsiye üzerine seçebilirken çocukların kitap okuma tercihleri büyük ölçüde kitap tasarımına göre gerçekleşmektedir. Bu durum, çocuk kitaplarının kapak tasarımları ve cilt durumlarının önemini artırmaktadır. “Çocuğa görelilik” ilkesi baz alınarak oluşturulmuş bir kapak tasarımına sahip bir kitap, çocukta okuma ilgi ve hevesi uyandırır. Bu durum, çocuğun kitabı okuma isteğini artırır. Aynı zamanda çocuk, kitabın ön yüzü ile arka yüzü ayırdına varamayabileceğinden çocuk kitaplarının hem ön hem arka kapakları aynı özenle ve çocuğun ilgisini çekecek nitelikte hazırlanmalıdır. “Kapak kâğıdı sağlam kalın Bristol kartondan olmalı, kapağın yıpranmasını önlemek için üzerine lak ya da selofan kaplanmalıdır” (Sever vd., 2007: 44).

Kitap yaprakları zımbalama, dikiş ve yapıştırma gibi birden farklı ciltleme tekniğiyle bir araya getirilebilmektedir. Çocuk kitaplarında yapılan tel zımba ile birleştirme, zamanla yıpranarak çocuğa zarar verebilecek yapıya dönüşmesi gibi istenmeyen bir duruma sebep olabilir. Yapıştırılarak yapılan ciltlemenin sağlamlığı ise yapışkanın kalitesi, kullanım ömrü ve kullanıcının özenine bağlı olarak değişmektedir. Buna göre çocuk kitapları için en uygun ciltleme yöntemi dikiş tekniğidir. Dikilerek ciltlenmiş bir kitap hem zımba gibi çocuğa zarar verecek madde barındırmaz hem de yapıştırmadan daha uzun ömürlü kullanım sağlayacaktır.

2.3.2.1.3. Kâğıt kalitesi

Çocukların gelişimleri gereği bir yetişkin kadar özenli olamayacağı aşîkârdır. Çocukların ince motor becerileri az gelişmiş veya gelişmekte olduğundan kitap sayfalarını çevirirken tahribata yol açmaları yüksek olasılıktır. Bu yüzden çocuk kitaplarının kâğıt kalitesi ve kâğıdın gramajı, kitabın kullanım ömrünün uzunluğunu da belirlemesi açısından önemlidir. Çocuk kitaplarının basıldığı kâğıtların gözleri yormayan, kolay kolay yırtılmayan sağlam yapıda ve kir tutmayan nitelikte olması gerekmektedir. Aynı zamanda kullanılan kâğıdın baskı mürekkebini dağıtmayan ve görselleri doğru renklerle yansıtan özellikte olması gerek kullanım gerekse sağlık açısından önem arz etmektedir. Sever'e (2008 ve 2013) ve Sever vd.'ne (2007) göre bir çocuk edebiyatı eseri, dış yapı özelliklerinde yer alan kâğıt kalitesi bakımından aşağıda sorular doğrultusunda incelenmelidir:

1. *Kâğıt; dayanıklı, kolay yırtılmayan, kırışmayan ve yıpranmayan özellikte midir?*
2. *Kâğıt, göz sağlığı açısından uygun özellikler taşımakta mıdır?*
3. *Kâğıt; resimlerin yazıların niteliğini ve renklerini özgün biçimde yansıtacak biçimde midir?*
4. *Cilt dağılma ve kopma olmayacak şekilde mi hazırlanmıştır?*

2.3.2.1.4. Mizanpaj

Basılı kaynakların sayfa düzenlemesine “mizanpaj” adı verilir. Sayfanın mizanpajında yer alan unsurların yapı, estetik ve kurgu birliği ile zihinde canlananlar arasında kuvvetli bir ilişki vardır. Sayfanın renkleri çizgileri, harf ve boşlukların oluşturduğu bütünlük, sayfada anlatılmak istenen olayı belirgin kılmaktadır (Berger, 2013; akt. Çer, 2016a, s. 99). Kıbrıs'a (2010, s. 40) göre sayfa kenarlarındaki boşluklar bir kompozisyon kâğıdı gibi planlanmalıdır. Satırlar ilk sınıflarda bir buçuk dize aralığında, ileri sınıflarda ise normal aralıklar da olmalıdır. Paragraflar 1, 2 ve 3. sınıflarda daha kısa, üç cümleyi geçmeyecek biçimde; 4 ve 5. sınıflardaysa (6-7 cümle) olmalıdır. Kitaptaki resimler de bu kurallara uygun esere yerleştirilmelidir. Oğuzkan'a (2013, s. 368) göre sayfa kenarlarında geniş boşluklar bırakılmalıdır. Şimşek'e (2016, s. 95) göre ise bu boşluklar not alınabilir şekilde planlanmalıdır. Bu gibi detaylar dikkate alınmadığında çocukların okumaya uzun süre odaklanamayacağı ve verimli bir okuma süreci gerçekleşmeyeceği düşünülmektedir. Kitapla uzun süre ve verimli bir okuma süreci gerçekleştirebilmek için bu detaylar önemsenmelidir. (Aydın & Uzun, 2020) Sever'e (2008 ve

2013) ve Sever vd.'ne (2007) göre bir çocuk edebiyatı eseri, dış yapı özelliklerinde yer alan mizanpaj bakımından aşağıda sorular doğrultusunda incelenmelidir:

1. *Sayfa kenarları düzgün ve pürüzsüz bir biçimde kesilmiş midir?*
2. *Sayfalar her iki yana tam olarak ve kolayca açılıp kapanmakta mıdır?*

2.3.2.1.5. Punto ve yazı stili (harfler)

Basılı eserlerde harflerin boyutu hedef okur kitlesine göre belirlenir. Hedef kitlenin yaşı ile eserin yazıldığı punto arasında ters orantı vardır. Yani okur kitlesinin yaşı büyüdükçe harflerin puntosu küçülerek 8-9 puntoya kadar düşer. Yazı karakterleri ve büyüklüğü okunabilirliği etkilediğinden çocukların gelişim düzeyine göre kitaplarda uygun yazı karakterlerinin ve büyüklüğünün seçilmesi gerekir (Çer, E., 2016 s.95)

Okul öncesi dönemindeki çocuklara yönelik hazırlanmış kitapların 24, 22 veya 20 punto; ilkököl dönemindeki çocuklara yönelik hazırlanmış kitapların 18, 16 veya 14 puntodan oluşan harflerin kullanılmasının gerektiği, yaş büyüdükçe de harflerin puntosunun benzer oranlarda küçültülerek kullanılması gerektiği önerilmektedir. (Aydın & Uzun, 2020)

Millî Eğitim Bakanlığı, Tebliğler Dergisinde, yaş seviyelerine uygun olan yazı puntolarını şu şekilde belirlemiştir: “Diğer yapraklarda metin kısımlarının başlıkları dışında kalan bölümlerinde resim altı yazıları, dipnotlar ve benzeri kullanılan yazılar hariç ilköğretim birinci sınıflar için (20), ikinci sınıflar için (18), üçüncü sınıflar için (14), dördüncü sınıflar için (12), beşinci sınıflar için (11), daha üst sınıflar için ise (10) puntodan daha küçük harfler kullanılmaz (Tebliğler Dergisi, 2007: 2597). Sever’e (2008 ve 2013) ve Sever vd.’ne (2007) göre bir çocuk edebiyatı eseri, dış yapı özelliklerinde yer alan punto ve yazı stili bakımından aşağıda sorular doğrultusunda incelenmelidir:

1. *Harflerin boyutu düzeye uygun mudur?*
2. *Harflerin renk ve kalınlığı izleme ve okuma isteğini artırıcı nitelikte midir?*

2.3.2.1.6. Görseller

Özer’e (2006, s. 439) göre resim; sadece renklerden, çizgilerden, şekil ve dokulardan oluşmaz, tüm bunların oluşturduğu ve bunun sonucunda yüklendiği anlamı da taşır. Resim salt bakılan bir sanat objesi değildir. Resim önce bakılan, sonra görülen ve duyumsanan daha sonra

ise iletisini izleyiciye taşıyan ve bu ileti üzerine düşündüren bir sanat formudur. (Sever, 2006) Bu bağlamda çocuk kitaplarında yer alan görsellerin önemi yadsınamaz. Bu görsellerin hem çocuğun ilgisini çekecek, hem içerik hakkında bilgi verici hem kitapta anlatılanlarla uyumlu hem de eğitici niteliğinin bulunması oldukça önemlidir. Soyut ifadeleri anlama ve algılama yaşa göre kazanılan bir özellik olduğundan yazılardaki anlamı bir anlamda somutlaştıran görseller çocuk edebiyatı için oldukça önemli bir yere sahiptir.

Sever'e (2008 ve 2013) ve Sever vd.'ne (2007) göre bir çocuk edebiyatı eseri, dış yapı özelliklerinde yer alan görseller bakımından aşağıda sorular doğrultusunda incelenmelidir:

1. *Resimler çocuğun görsel algısını uyarıcı özellikler taşımakta mıdır?*
2. *Resimler çocukta kitapla iletişimi isteklendirecek özellikler taşımakta mıdır?*
3. *Resimler, çocukta resim yapma isteği uyandıracak özellikte midir?*
4. *Resimler, metine görsel bir yorum katarak metnin anlamını tamamlamakta mıdır?*
5. *Resimler, dilsel metnin çocuğun belleğinde canlandırılmasına katkı sağlayıcı nitelikte midir?*
6. *Resimler, çocuğun düşünmesine, düş kurmasına ve eğlenmesine imkân sağlayacak özellikler taşımakta mıdır?*
7. *Görsel metinler, çocuğun kavramsal birikimini kullanarak öyküler oluşturabilmesini sağlayacak özellikler göstermekte midir?"*

2.3.2.2. Çocuk Kitaplarının İç Yapı Özelliklerinin Değerlendirilmesi

Kitapların içerikleriyle ilgili her türlü unsur iç yapı özelliklerini oluşturur.

2.3.2.2.1. Konu ve kurgu

Kitapların temelini oluşturan ve anlatılan olay veya savunulan düşünce konuyu oluşturur. Bir metin okunduktan sonra "Burada anlatılan nedir?" sorusunun cevabı o metnin konusunu içerir.

Sever'e (2019, s.119) göre konu, çocuğu metnin anlam evrenine çeken, kitapla ilişkisini sağlayan ögedir. Çocuk edebiyatı eserlerinde seçilen konuların hedef kitlenin yaş, algılama ve gelişim özelliklerine uygun olarak belirlenmelidir. Bireylerin her dönemde istek ve ihtiyaçlarının değişebileceği gibi çocukluk döneminde bu değişimin daha hızlı olacağı gerçeği

göz önünde bulundurulmalıdır. Çocuk edebiyatı unsurlarında konular gerçek dünyadan kopuk olmamalı, çocuğun sosyal çevresine uygun olmalıdır.

Sever vd.'ne (2007: 51) göre çocuk kitaplarında ele alınan konuların niteliğini değerlendirebilmek için aşağıdaki sorulardan yararlanılabilir:

1. *“Ele alınan konu, çocuğun ilgi ve gereksinimlerine uygun mu?”*
2. *Kurgulanan çatışmalar çocuğun anlamlandırabileceği özellikte mi?*
3. *Kurgulanan olaydaki merak ögesi çocukta okuma isteği uyandırabilecek özellikte mi?”*

2.3.2.2.2. İzlek-tema

İzlek; eserleri okuyan muhatabın ulaşacağı genel yargıdır. Metni okuduktan sonra “Burada verilmek istenen mesaj nedir?” sorusunun cevabı izleği gösterir. Yalçın ve Aytaş’a (2011: 45) göre ana fikir bir eserin varoluş sebebidir. Yazar; içinde oluşan, pek çok yazar için de “yazma sancısı” olarak nitelendirilen ana fikri aktarmak için metin yazar. Bu sebeple de metni oluştururken seçtiği her sözcükte ve kurduğu her bir cümlede bu yaratma sancısından bir parça, bir iz bırakır. Okura her satırda ulaşan bu etki, eserin izleğidir. Sever vd.'ne (2007: 53) göre bir çocuk edebiyat eserinde izleği sınavabilmek için;

1. *“Ele alınan konu ile izlek arasında güçlü bir ilişki var mı?”*
2. *Okurda uyandırılmak istenen etki/etkiler çocuğun anlama düzeyine uygun mu?*
3. *Uyandırılmak istenen etki/etkiler çocuğa yaşama, insana, doğaya ilişkin duyarlık kazandırabilecek özellikte mi?”* soruları sorulabilir.

2.3.2.2.3. Kahramanlar

Genel anlamda kahramanlar, eserde geçen olayı yaşayan kişi ve varlık kadrosudur. Olayın merkezinde bulunan en önemli kahraman ise ana kahraman olarak adlandırılır. Ancak kahraman tanımında dikkati çeken bir nokta bulunmakta:

kahraman

Farsça kahraman

1. **sıfat**: Savaşta veya tehlikeli bir durumda yararlık gösteren (kimse); yiğit:
**Al bayrağa narin eller işiyor zafer / Uzaklarda yaralanır kahraman nefer* - Enis Behiç Koryürek
2. **isim**: Bir olayda önemli yeri olan kimse:
**Son golün kahramanının yüzü, öpülmekten tükürük içinde kalmıştı.* - Haldun Taner
3. **isim, edebiyat**: Roman, hikâye, tiyatro vb. edebiyat türlerinde yüksek nitelikleri veya örnek alınacak davranışları dolayısıyla okurların hayranlık duyduğu başkişi:
**Piyesin kahramanı azgın bir herif, boyuna baldızına saldırıyor.* - Çetin Altan

Şekil 1: TDK Web Sitesi “Kahraman” Sözcüğünün Anlamını Gösteren Sayfa Görseli

“Kahraman” sözcüğünün Türk Dil Kurumunun Güncel Türkçe Sözlük’te yer verdiği anlamları yukarıdaki resimde verilmiştir. Edebiyat alanındaki tanımında kahraman sözcüğü, “yüksek nitelikleri veya örnek alınacak davranışları dolayısıyla okurların hayranlık duyduğu başkişi” olarak belirtilmiştir. Bu da demek oluyor ki kahraman, okura örnek olacak nitelikte olmalıdır. Bu noktada yazar, seçtiği kahraman günlük hayattan bir insan dahi olsa ona kendisinden övgüyle bahsedilebilecek bazı özellikler yüklemekle mükelleftir. Söz konusu çocuk edebiyatı olduğunda ise bu durum daha da önem kazanmaktadır. Kahramanı örnek alacak olanın geleceğimizin teminatı çocuklar olduğu düşünüldüğünde esere yön veren kahramanın çocuğun da örnek alması neticesinde kişiliğine yön verebileceği gözden kaçırılmaması gereken bir durumdur. Çocuklar okudukları/izledikleri eserlerdeki olay veya kahramanlarla kendileri arasında özdeşim kurmakta, birçoğu etkisinde kaldığı kahraman gibi davranma eğilimi sergilemektedir. Bu bağlamda çocuk edebiyatı eserlerindeki kahraman seçimleri kahramanların üstün nitelikleri, erdemli olmaları gibi konular oldukça önemlidir.

Sever vd.’ne (2007: 54) göre çocuk edebiyatı eserlerinde kahramanların nitelikleri aşağıdaki sorularla incelenebilir:

1. “Kahraman duygu, düşünüş ve davranış ve tutumlarıyla geliştirilmiş mi? Çocuk öykü boyunca kahramanı özellikleriyle tanıyabiliyor mu?”

2. Kahraman, çocukların özdeşim kurabileceği özellikleri taşıyor mu?

3. Kahramanın öykü boyunca geçirdiği değişimler, edindiği yeni davranışlar başından geçen olaylarla ilişkilendirilmiş mi? Kahramanın yaşadığı değişimler inandırıcı mı?

4. Kahraman, öykü boyunca, varsa, ulaştığı başarıları hak ediyor mu?”

2.3.2.2.4. Dil ve anlatım

Eserin kaleme alınış biçimini ifade eden dil ve anlatım aslında eserin yaş seviyesinin de önemli bir belirtkesidir. Ağır bir üslupla kaleme alınmış ve yaş seviyesinin üzerinde sözcük dağarcığına sahip metinler çocukların okuması için hem uygun değildir hem de çocuğun ilgisini çekmez. Çocukların yalın ve duru anlatımdan hoşlandıkları, günlük dilde pek kullanılmayan sözcük ve deyimleri anlamakta ve anlatmak güçlük çektikleri, uzun ve karmaşık paragrafları zor okuyup kavradıkları, yersiz benzetme ve betimlemelerden sıkıldıkları bilinmektedir (Oğuzkan, 1994; akt. Çer, 2016a, s. 150). Bu sebeple çocuk edebiyatı ürünlerinin dil ve anlatımı da “çocuğa görelilik” ilkesine bağlı kalınarak kullanılmalıdır.

Çocuk edebiyatı eserlerinde, beş duyu organına hitap eden bir anlatımla üslup canlı kılınmalıdır. Dayıoğlu'na (1997) göre çocuk kitaplarındaki dil ve anlatımın yeni, canlı, akışkan, sapasağlam olması, gümbür gümbür soluması, çağlayan gibi coşup taşması gerekir (akt. Çer, 2016a, s. 151). Ayrıca eserlerde çocuklara dil zevki kazandırabilecek sanatlı söyleyişlere yer verilmeli; söz varlığını geliştirecek ikileme, deyim, atasözü gibi kalıplaşmış ifadeler kullanılmalıdır. Eserler, anlatımın tekdüzeliğini kırarak ve çocuğun eğlenmesini sağlayacak diğer türlerle beslenebilir. Örneğin; tekerleme, bilmece, şarkı, türkü, mektup, günlük türleri eserin anlatımında kullanılabilir. Tekerleme, bilmece, şarkı, türkü türleri çocukların eğlenme ihtiyaçlarını karşılar. Mektup ve günlük türleri hem gerçeğe çok yakın olması hem de gerçeğin bir parçasını taşıyor olması nedeniyle çocuklar tarafından ilgi çekici bulunur. Ayrıca, çocuk kitaplarında yazım ve noktalama kurallarına uygun hareket edilmelidir. Bu kurallara bağlı hazırlanan kitaplar ileri yaşlarda anadilin temel ilkelerinin tam kavranması için temel oluşturur. (Yalçın ve Aytaş, 2016, s. 94). Nas'a (2004, s.87) göre de mutlaka ana dil tadı veren, dil becerisini geliştiren bir anlatım da kullanılmalıdır. (Aydın & Uzun, 2020)

2.3.2.2.5. İleti (mesaj)

İleti, yazarı yazmaya iten temel düşüncedir. Yazar ne düşünüyorsa okurla onu paylaşmak ister. Dolayısıyla da ileti, yazarın düşündüklerini iletmek üzere eserini yazmasıdır. Bir kurgu çerçevesinde oluşturulan metinlerde iletiler sezdirilerek okuyucuya verilmek istenir. Çünkü verilmek istenen ileti doğrudan ifade edildiği zaman öğüt niteliğinde olur ki bu da yazarın vermek istediği mesajın etkisini azaltır. Çünkü bir yaşanmışlık içerisinde fark edilen iletiler, okuyucunun duygu ve düşünce dünyasına daha çok hitap eder ve böylece kalıcılık artar. Okuma süreci, bir anlamda duygu ve düşünce üretim süreci, yazar tarafından kurguya

yerleştirmiş iletilerin kılavuzluğunda yeni anlamlar oluşturmaya imkân tanır. Bu durum, çocuğun kavramsal boyutlu gelişimine ve duyarlık eğitimine fırsat yaratır. (Olukcu, E, 2019)

2.3.2.3. ocuk kitaplarında uyulması gereken temel eğitim ilkeleri

“ocuk kitabı, çocuğun coşkusuna, heyecanına, dűřüncelerine ve gülmece anlayışına dil ve çizginin anlayışına dil ve çizginin anlatım gücüyle ulaşabilmeyi başarabildiği oranda, yazılı ve görsel bir uyaran olarak işlevini yerine getirebilir” (Sever, S., 2013, s. 190). Bundan hareketle ocuk kitaplarının çocuğa görelik ilkesine uygun olması gerektiği anlaşılmaktadır.

Sever vd.’ne (2007: 55-56) göre ocuk edebiyatı eserlerinin dayanması gereken temel eğitim ilkeleri aşağıdaki şekilde sıralanabilir:

1. *“Kitaplarda ocuklara öęüt veren bir yaklařım yerine, yaratılan yazınsal kurgularla, çocuęu güldürürken dűřündüren, dűřündürürken güldüren bir anlayıř yeęlenmelidir.*

2. *Kitaplardaki olay dizisinde; çocuğun girişimciliğini, benlik duygusunu bastırarak denetimci ve baskıcı anlayışlar olumlanmamalıdır.*

3. *Kitaplarda cinsel roller ayrıştırılmamalı; toplumda kadına ve erkeğe biçilen değer, yüklenen anlam arasında fark yaratılmamalıdır.*

4. *Kitaplarda, ocukların kendi cinsel kimlikleri içinde kişiliklerini geliştirmelerine engel olacak iletiler bulunmamalıdır.*

5. *Kitaplarda yaşamın tüm sorunlarının çözümünde, iletişim kurmanın genel geçer bir yol olduğu çocuklara duyumsatılmalı; kurgulanan olaylarda şiddet, kaba güç bir sorun çözme yöntemi olarak belirmemelidir.*

6. *Kitaplarda siyasal ve dinsel telkinlerde bulunulmamalı; kurgulanan olaylarda yazgıcılığı, boş inançları önemli göstermeye çalışan anlayışlar onaylanmamalıdır.*

7. *Kitaplarda, ocuğun, sağlıklı değerler sistemi oluşturmasını zedeleyecek anlayışlar olumlanmamalıdır.*

8. *Kitaplarda kurgulanan olaylar; çocukları yaratıcı, araştırmacı, girişimci kişilik yapısı edinmeye özendirmeli; onlarda yaşamı ve insanı dűřünerek, dűř kurarak anlama isteği uyandırmalıdır.”*

2.3.3. Kemal Özer'in hayatı ve eserleri

“Kemal Özer, İstanbul’da doğmuştur. İlk adı Özer Özler olan şair, Kemal Özer imzasını kullanmayı tercih etmiş ve 1970’te mahkeme kararıyla ismini değiştirmiştir. Babası Devlet Demir Yolları’nda makinist Sivaslı Mehmet Bey, annesi Balkan göçmeni bir ailenin kızı olan Kevser Hanım’dır. İlköğrenimini 1942-1947 yılları arasında Çerkezköy ve Aksaray’da çeşitli okullarda tamamladıktan sonra 1950’de Kumkapı Ortaokulu’ndan, 1954’te İstanbul Erkek Lisesi’nden mezun olmuştur. Edebiyata olan ilgisi lise yıllarında edebiyat öğretmeni Salim Rıza Kırkpınar ve Adnan Özyalçınar, Konur Ertop gibi arkadaşlarının etkisiyle başlamıştır.

İstanbul Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümüne bir süre devam etmiş, Ahmet Hamdi Tanpınar ve Mehmet Kaplan’dan ders almıştır. Bu yıllarda Onat Kutlar, Ece Ayhan, Erdal Öz, Demir Özlü, Doğan Hızlan, Ülkü Tamer ve Hilmi Yavuz gibi sanatçılarla kurduğu dostluklar, Özer’in edebî kimliğinde etkili olmuş, 1956’da bu arkadaşlarıyla birlikte a Dergisi’ni çıkarmaya başlamıştır (İlk sayı 1 Nisan 1956).

Kemal Özer, iki evlilik yapmıştır. İlk eşi fakülteden arkadaşı Günseli Aygen’dir. İkinci eşi, sonradan Gülşah Özger adını alan Georgina Ann Mapstone Welby’dir. Özer, askerliğini yedek subay öğretmen olarak Amasya’nın Taşova ilçesine bağlı Destek nahiyesinde yapmıştır (1962-1964).

Kemal Özer, 1959 yılında, Kim dergisinde düzeltmen olarak çalışmaya başlamış, yine düzeltmen olarak Eylül 1960’ta Cumhuriyet gazetesine girmiş ve 1981 yılında emekli olana kadar orada çalışmıştır. 1965-1967 arasında Şiir Sanatı adlı dergiyi (20 sayı) çıkarmıştır. 1965-1970 arasında Uğrak Kitabevi’ni yönetmiştir. A dergisini 1972’de yine Adan Özyalçınar, Ülkü Tamer, Refik Durbaş’la Yeni a adıyla yeniden çıkarmaya başlamıştır (1 Mayıs 1972-Haziran 1974, 27 sayı) (Afacan 2012). Yayın yönetmeni olduğu, yayın kurulunda bulunduğu dergilerin yanında Türk Dili, Seçilmiş Hikâyeler, Yeditepe, Yenilik, Militan, Edebiyat Cephesi, Evrensel, Çerçeve, Milliyet Sanat, İnsancıl, Gerçek, Sanat Olayı gibi dergilerde de şiir ve yazılarıyla yer almıştır.

1981-1983 yılları arasında Karacan Yayınları’nda yazı işleri müdürü olarak görev yapmış, Nisan 1983-Haziran 1990 arasında Varlık dergisini yönetmiştir (88 sayı). 1989’da Yordam Yayıncılık’ı kurmuştur. Kısa bir süre Türkiye Yazarlar Sendikası’nın ikinci başkanlığını yapmıştır (1999-2000). Ölene dek Sol Haber Portalı’nda yazmıştır.

Özer, 1976'dan itibaren yurtdışında çok sayıda edebiyat toplantısına katılmış, Avrupa'nın farklı kentlerinde bulunmuş ve buralardan edindiği izlenimlerini gezi yazıları olarak yayımlamıştır.

Sanatçının Bulgar, Macar, Dan, Romen, İspanyol şiirinden çevirilerinin yanında yayınlanmamış çevirileri de vardır.

30 Haziran 2009'da kalp krizinden hayatını kaybeden Kemal Özer, Zeytinburnu Kozlu Mezarlığı'na defnedilmiştir.

Kemal Özer, Türkiye Yazarlar Sendikası, Türkiye PEN Derneği, Edebiyatçılar Derneği üyesidir.

Sanatçının aldığı ödüller şunlardır: Türk Dil Kurumu Şiir Ödülü (1976), Toprak Şiir Ödülü (1982), Yunus Nadi Şiir Armağanı (1991), Ferit Oğuz Bayır Düşün ve Sanat Ödülü (1993), Damar Dergisi Edebiyat Emek Ödülü (1999), Truva Kültür ve Sanat Ödülü (2000), Dionysos Şiir Ödülü (2001), Altın Sayfa Edebiyat Ödülü (2008), Altın Portakal Şiir Ödülü (2009), PEN Şiir Ödülü (2009).

Kemal Özer'in yayınlanmış ilk şiiri Ankara'da çıkan Harika adlı derginin 25 Ağustos 1951 tarihli sayısında yer alan "Bir Yer Var" başlıklı şiirdir. Üniversite yıllarında edebi faaliyetlere yoğunlaşan Özer'in ilk şiirlerinde Garip etkisi görülmektedir. Şair bu şiirlerini ilk kitabı Gül Yordamı'na (1959) almamıştır.

Sanatçı kendi şiirlerinin atası olarak "Dede Korkut, Yunus Emre, Pir Sultan Abdal, Karacaoğlan, Namık Kemal, Tevfik Fikret ve Nâzım Hikmet"i gördüğünü belirtmiştir (Kolcu 2010: 17).

Kemal Özer'in şiiri, ilk kitabından itibaren açıkça iki döneme ayrılır: 1950 sonrası şiire başlayan birçok şair gibi Özer de önceleri İkinci Yeni etkisinde şiirler yazmıştır. Özellikle ilk üç eseri Gül Yordamı, Ölü Bir Yaz ve Tutsak Kan'da İkinci Yeni'nin getirdiği yenilikleri görmek mümkündür. Özer, şiirinin ilk dönemi için: "Bir yandan üniversitede Tanpınar'ın dersleri, bir yandan Pazar Postası sanat ekinde Muzaffer Erdost'un İkinci Yeni adıyla andığı, savunuculuğunu yaptığı şiir hareketi, yeni bir şiir oluşturmamda etkili oldu. Özgün bir şiir dili yaratmak, yıkılmaz bir şiir yapısı kurmak, yazdığım her şiirde bir mükemmellik gözetmek istiyor, İkinci Yeni'nin çağrışımlara dayanan, dizeyi şiire birim yapan, anlamı rastlantısala kadar indirgeyen atılımından yararlanıyordum" (Özer 1995: 55) demiştir. Bu dönem şiirlerinin

birçoğunda anlamsal, yazımsal, sözdizimsel ve sözcüksel sapmalara, ters çevirmelere başvurmuş; cümleye küçük harfle başlama gibi yeniliklere yönelmiştir. İlk dönem şiirlerinde içerikten çok biçime önem vermesi, kimi zaman mantık dışı söyleyişlere başvurması, gramer kurallarına ve konuşma diline sırt çevirmesi, değiştirim ve soyutlamayı önelemesi onu İkinci Yeni'ye yaklaştıran özelliklerdir. Özer, 1957-1964 yılları arasında İkinci Yeni çizgisinde kaleme aldığı eserlerinde yaşantısının üç evresini şiirleştirmiştir. Gül Yordamı ilk gençlik ürünleridir, Ölü Bir Yaz'da aşk şiirleri belirgindir, Tutsak Kan'da ise babasının ölümünün etkilerini işlemiştir.

1963-1973 arasında şiire ara vermiş, 1970'li yılların başından itibaren imgeci, bireysel ve kapalı şiir anlayışından ayrılmış, Kavgamın Çiçeği (1973) ile birlikte toplumcu, somut, güncel, bilince dayalı bir şiir anlayışına geçmiştir. Bu anlayış Özer'de tema, sözcük seçimi, toplum sorunlarına bakış ve eleştiri noktasında kendini göstermiştir. Şiirinin ikinci döneminde Kemal Özer özellikle 'bilinç' kavramını vurgulamıştır: "Benim ilk yazdığım şiirler bireyci bir amaçla yazılmış öznel yapı içerisindediler. Ne kadar öznel olursam o kadar kendim olacağımı düşünüyordum. Oysa toplumcu tutumda belirli öge duyarlılık değil, bilinç. Bilinçle kurulacak bir şiirin öznel değil, nesnel olması hem kaçınılmaz hem zorunlu" (Özer 1976: 5-7). Kavgamın Yüreği'yle başlayan süreçte, "imgeler, sezgiler yoluyla dünyayı anlamaya çalışan şairin yerine dünyayı anlamanın ötesinde onu değiştirme çabası ile yola çıkan bir şairle" (Aydoğdu 2017: 88) karşılaşılır. Şair, iki yıl sonra yayımladığı Sen de Katılmalısın Yaşamı Savunmaya adlı kitabında toplumcu duyarlılığı daha da ileri taşımıştır. Şiiri, diğer toplumcu gerçekçi şairler gibi bir mücadele yolu olarak görmüştür. Sanatçının "Zonguldak", "Düşman Çizmesi Altında Yurdum" şiirleri şarkılaştırılmıştır. Oğulları Öldürülen Analar adlı kitabı birçok kez sahnelenmiştir.

Tek öykü kitabı Baba ile Kız'da ilk ve son dönem öykülerini birleştiren Özer, özel hayatındaki büyük değişmelerin ve geride bıraktıklarının sancısını bu kitapta işlemiştir. Günlük, mektup, söyleşi, derleme, anı, çeviri, mizah, çocuk edebiyatı gibi edebiyatın diğer alanlarındaki eserleri, çalışmaları, onun edebi kişiliğini tamamlayan önemli parçalardır. Söz konusu alanlardaki eserlerinden, onun çocuk edebiyatıyla ilgili olanlarının daha fazla ön plana çıktığı, bu alanda dikkate değer bir seviye tutturduğu görülmektedir. Türk edebiyatının 1950'den sonrasına dair tanıklıklarını günlükler ve anılar hâlinde yazıya geçirdiği Tanık Günler, 60 Yılın Ardından Oradayım Diyebilmek, Gölgeden Güneşe, Bendeki Görüntüler gibi kitapları ve röportajları, mektupları, döneme dair tespitler içerdiği için ayrıca değerlidir. Günlük ve anı

türündeki eserlerinde yazar, 1963 yılından sonraki hayatıyla ilgili doğrudan ve birinci elden, 1963'ten önceki hayatı hakkında ise hatırlamalar ve göndermelerle dolaylı bir şekilde bilgi vermektedir. Bu günlük yazılarında, yazarın edebî çalışmalarıyla ilgili süreçler, gezileri, dergi çıkarma faaliyetleri, sinema ve siyasetle ilişkisi, özel hayatındaki değişiklikler, yaptığı tatiller, katıldığı etkinlikler ve yaşadığı çeşitli sorunlar kronolojik bir şekilde takip edilebilmekte, eserlerinin arka planında yatan görüşler ve düşünceler, son derece önemli ayrıntılar ve kısacası kamera arkası izlenebilmektedir (Kolcu 2012: 5689).

Kemal Özer mektuplarının yer aldığı Sanatçılarla Yazışmalar -I, Bulgaristan Mektupları ve Benim Ellerini Al, Benim Gözlerimi Kullan eserlerinde de yaşamöyküsü ile ilgili önemli bilgiler sunmakta, özellikle nasıl bir yakın arkadaş çevresine sahip olduğu, bu yakın arkadaş çevresiyle ilişkilerinin yıllar içinde nasıl bir seyir izlediği sorularının yanıtlarını vermiştir. Ayrıca yaşamöyküsüne ilave olarak, kitaplarının yayımlanma süreçleri, çeviri çalışmaları ve tasarıları gibi yazı hayatına ait çeşitli bilgilere de bu mektuplarda yer vermiştir.

Özer'in yazarlığının önemli bileşenlerinden biri de yaptığı çevirilerdir. Yabancı dili Fransızca olmasına rağmen sosyalist ülkelerde şiir çevirilerinde uygulanan bir filolog ve bir şairden oluşan takım çalışmalarını hatırlatacak şekilde ortak çabanın ürünü olan çeviriler yapmıştır. Lubomir Levçev, Georgi Cagarov, Liçezar Elenkov, Miklos Radnoti, Erik Stinus, Federico Garcia Lorca, Pablo Neruda gibi şairlerden yaptığı çevirilerin yanında Romen kadın şairlerin ve Macar kadın şairlerin şiirlerini de antoloji düzeyinde Türk edebiyatına kazandırmıştır. Balkan ve Orta Avrupa ülkelerinden, İspanyol, Şili, Danimarka ve Hindistan gibi ülkelere kadar geniş bir coğrafyadan şiir çevirileri yapan Özer'in seçtiği şairlerin genellikle kendi dünya görüşüne yakın şairler olmasıyla dikkat çekmektedir.

Kemal Özer, genelde edebiyatın çeşitli sorunları, Türk edebiyatının gündemi, edebiyatçılar ve edebiyat eserleri ile ilgili olan; bununla birlikte fotoğraf, sinema, resim, siyaset ve Türkiye'nin gündemine de değinen yazılarını, Edebiyat Cephesi, Çerçeve, Varlık, Milliyet Sanat Dergisi, a, Şiir Sanatı, Onüç, Yeni a, Militan, Sanat Olayı, Gerçek, Öykü, İnsancıl, Hürriyet Gösteri ve Evrensel Kültür gibi dergilerde ve Güneş, Özgür Ülke, Evrensel ve Sol gibi gazetelerde yayımlamıştır. Deneme türündeki eserlerinde yer alan bu yazılarında ağırlığı şiir olmak üzere, edebiyatın ve bilhassa da toplumcu gerçekçi sanat anlayışının çeşitli sorunları üzerinde durmuş, Türk edebiyatının gündemi, edebiyatçılar ve eserleriyle ilgili görüş ve yaklaşımlarını ortaya koymuştur. Onun toplumcu gerçekçi bir sanat anlayışına bağlı olmasının, bu anlayışı çeşitli eserleriyle örneklemesinin

yoğun bir etkisinin olduğunu, ‘Şiir geldi sorumluluğa dayandı’ (Özer 1992: 32-33) şeklindeki ifadede özlü bir şekilde açıklanan, şiirin hayatla ve toplumla yakın bir ilişki içinde olmasına büyük bir önem verdiğini, toplumcu gerçekçi bir bakış açısıyla bilinçlendirme, öğreticilik, güncellik gibi niteliklerin altını birçok kez çizdiğini söylemek mümkündür” (<https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/ozer-kemal>, 14.05.2024).

BÖLÜM 3

3. YÖNTEM

Bu bölümde araştırma modeli, evren ve örneklem, araştırmada kullanılan veri toplama aracı ile verilerin değerlendirilmesine yer verilmiştir.

3.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırma Kemal Özer'in hikâyelerinde çocuk temasını ortaya koymaya yönelik betimsel bir çalışmadır. Bu çalışmada model olarak literatür taraması kullanılmış, ancak bulguların belirlenmesinde içerik analizi yönteminden yararlanılmıştır; (Karasar, N., 2013) araştırma modelini, geçmiş veya mevcut durumları olduğu gibi tanımlamayı amaçlayan araştırma yaklaşımları olarak tanımlanmaktadır. Bu modelde kullanılan yöntemlerden biri olan içerik analizi (Balcı, A., 1995, s. 184) tarafından “yazılı ve sözlü materyalin sistematik analizi, söylenenlerin ya da anlatılanların kodlanması ve sayısallaştırılması için açık talimatların izlenmesi” olarak tanımlanmaktadır.

3.2. Araştırmanın Evreni ve Örneklemini

Araştırmanın evrenini çocuk temaları işleyen eserler oluşturmaktadır. Örneklemini ise Kemal Özer'in çocuk temasına yer veren “Şiirlerle Nasrettin Hoca, Tatil Köyünün Çocukları, Trenler Ne Güzeldir, Dünya Onlarla Daha Güzel, Şiirlerle Ezop Masalları, Çiçek Dürbünü, Şiirlerle Andersen Masalları, Sinemayı Seven Çocuk, Sorulardan Bir Gökkuşuğu, Güneş Arkasına Baktı, En İyi Arkadaşım, Dünya Onlarla Daha Renkli, Çocukluk Anayurdum” adlı 13 adet hikâye eseri oluşturmaktadır.

3.3. Veri Toplama Araç ve/veya Teknikleri

Araştırma için gerekli olan on üç eser tespit edildikten sonra konuyla ilgili çeşitli kaynaklara erişim sağlanacaktır. Konuyla ilgili yapılan kitap, tez ve makale gibi yayınlar taranacaktır. Mevcut eserler çocuk konuları ele alması bağlamında incelenerek tasnif edilip ve yorumlanma için hazır hâle getirilecektir.

3.4. Verilerin Toplanması

Araştırmada ilk olarak kaynak taraması yapılarak tarama sonucunda ulaşılan veriler incelenerek, bazı notlar alınıp; kullanılan kaynaklar için kütüphanelerden, tez ve makale yararlanılacağı planlanmaktadır. Bu araştırma için, Kemal Özer'in 8 çocuk hikâyesi seçilip ve

araştırmaya konu edilecektir. Araştırmada kullanılacak olan on üç adet hikâye kitapları, ilgili yayınevinden temin edilerek, kitaplar ve kaynaklar incelenerek, çocuk konusunu nasıl ele almış diye gerekli notlar alınacaktır.

3.5. Verilerin Analizi

Bu araştırmada nitel veri analiz metotlarından içerik analizi kullanılacaktır." Bu analiz türü, herhangi bir metnin veya belgenin (gözlem, mülakat, kamusal veya kişisel belge, gazete vb.) içeriğini analiz etmek ve sayısal veya istatistiksel olarak sunmak için kullanılan bir analiz türüdür" (Ekiz, D., 2009, s. 77). İçerik analizi, özellikle sosyal bilim araştırmalarında en sık kullanılan ve en önemli metotlar arasında yer almaktadır (Büyüköztürk, Şener, vd., 2018).

Bu çalışmanın veri analizi sürecinde, araştırmada kaynak olarak kullanılan on üç resimli kitap öncelikle baştan sona taranmış ve her bir öyküdeki çocuk temalarını belirlemek için eserlerden alıntılar yapılacaktır. Alıntılardan yola çıkılarak bu çocuk temalarını temsil edebilecek kavramlar türetilenektir. Bu çocuk temalarını temsil edebilecek kavramların kodlanmasında (Strauss, A. & Corbin, J., 1990) "Önceden belirlenmiş kavramlara göre kodlama, verilerden çıkarılan kavramlara göre kodlama ve genel bir çerçevede kodlama" (Yıldırım, A. & Şimşek, H., 2013, s. 261)'de öncelik önceliktir. Ortak bir çerçevede kodlamak içindir. Kodlama, önceden belirlenmiş kavramlara ve çalışma sırasında elde edilen verilerden çıkarılan kavramlara göre yapılır. Ankette tespit edilen çocuk temalarının tamamı ilgili kitaplardan alıntılarla örneklendirilmiştir.

BÖLÜM 4

4. BULGULAR

Bu bölümde Kemal Özer'in çocuk kitapları iç ve dış yapı özellikleri bakımından incelenecek olup bulgular ortaya konacaktır. Bulguları bakımından her kitap kendi başına ayrı olarak incelenecek ve bulguları da aşağıdaki başlıklar eşliğinde ayrı ayrı tespit edilecektir.

Sıra No:	Kitap Adı	Yayınevi
1	Şiirlerle Nasrettin Hoca	Tudem Yayıncılık
2	Tatil Köyünün Çocukları	Tudem Yayıncılık
3	Trenler Ne Güzeldir	Tudem Yayıncılık
4	Dünya Onlarla Daha Güzel	Tudem Yayıncılık
5	Şiirlerle Ezop Masalları	Tudem Yayıncılık
6	Çiçek Dürbünü	Tudem Yayıncılık
7	Şiirlerle Andersen Masalları	Tudem Yayıncılık
8	Sinemayı Seven Çocuk	Tudem Yayıncılık
9	Sorulardan Bir Gökkuşuğu	Evrensel Çocuk Kitaplığı
10	Güneş Arkasına Baktı	Yordam Kitapları
11	En İyi Arkadaşım	Tudem Yayıncılık
12	Dünya Onlarla Daha Renkli	Tudem Yayıncılık
13	Çocukluk Anayurdum	Can Çocuk Yayınları

Tablo 2. Araştırma Kapsamında İncelenen Çocuk Kitapları ve Yayınevleri

4.1. “Şiirlerle Nasrettin Hoca” Adlı Çocuk Kitabına İlişkin Bulgular

4.1.1 “Şiirlerle Nasrettin Hoca” adlı çocuk kitabının kimlik bilgisi

Kitabın Adı: Şiirlerle Nasrettin Hoca

Kitabın Yazarı: Kemal Özer

Resimleyen: Ferit Avcı

Yayınevi: Tudem Yayınları

Basım Yılı: 2008 (1. Baskı)

Sayfa Sayısı: 54

4.1.2. “Şiirlerle Nasrettin Hoca” Adlı Kitabın Dış Yapı Özelliklerine Göre İncelenmesi

Bu bölümde kitap, ebat, kapak-cilt durumu, kâğıt kalitesi, mizanpaj, Punto ve yazı stili, görseller açısından incelenmiş ve bulgulara yer verilmiştir.

4.1.2.1. “Şiirlerle Nasrettin Hoca” adlı kitabın ebatı

İncelemeye konu olan baskı: 2008

Ebatı: 16x23

4.1.2.2. “Şiirlerle Nasrettin Hoca” adlı kitabın kapak-cilt durumu

Kemal Özer’in aşağıda görseli de verilen “Şiirlerle Nasrettin Hoca” adlı kitabının selofan ile kaplanmış karton kapağa sahip olduğu tespit edilmiştir. Kitabın sırt kısmından kapağa yapıştırılmak suretiyle ciltlendiği görülmektedir. Aşağıda kitabın kapak görsellerine yer verilmiş olup kapakların kalitesi ve içeriğin başlık ve kapak tasarımıyla ilişkisi incelenmiştir:

Şekil 2. “ Şiirlerle Nasrettin Hoca” Kitap Kapağı Görseli

Görseli verilen kitabın ebatı 16x23 olup çocuk kitaplığında yer almak için uygundur. Kapağı kartondan yapılmış olup dışı selofan ile kaplanmış durumda ve oldukça dayanıklı gözükmektedir.

Kitabın kapak tasarımında Nasrettin Hoca eşeğine binmiş şekilde tasvir edilmiştir. Nasrettin Hoca'nın eşeğine fıkrasındaki gibi ters binmediği dikkati çekmektedir. Bu tercihin, eserin daha ilgi çekici görünmesine katkı sağladığı düşünülebilir. Ve yine Hoca'nın kavuğunun oldukça büyük ve dikkat çekici bir renkte çizilmesi bilinçaltlarına Nasrettin Hoca'nın bilgi birikimi ve zekâsına bir atıf olduğu mesajı verdiği de söylenebilir. Kapaktaki resim perspektiften yoksun olması nedeniyle minyatürü andırmaktadır. Yani çocukların çizdiği

resimlere benzerlik göstermesi bakımından da yine çocuğun kendisine yakın bulmasına ve kitap kapağının görselinden ilgi çekmesine sebep olacağı söylenebilir.

Kitabın arka kapağında ise Nasrettin Hoca'nın çocuklarla resmedilmiş olması, onun dünyasındaki çocukların yerine vurgu yapıldığını gösterir. Arka kapak tasarımında Nasrettin Hoca; çocuklarla oynamakta, hatta çocuğun birinde Nasrettin Hoca'nın kavuğu görülmektedir. Bu durum Nasrettin Hoca'nın çocukların dünyasında önemli bir yere sahip olduğu, Nasrettin Hoca için çocukların önemi ve nükteleriyle çocuklara kattığı şeylerin baş üstünde taşınması güzel bilgiler olduğu sonucuna varılabilir.

4.1.2.3. “Şiirlerle Nasrettin Hoca” adlı kitabın kâğıt kalitesi

Çocuk kitaplarının basıldığı kâğıtların gözleri yormayan, kolay kolay yırtılmayan sağlam yapıda ve kir tutmayan nitelikte olması gerekmektedir. Aynı zamanda kullanılan kâğıdın baskı mürekkebinin dağıtmayan ve görselleri doğru renklerle yansıtan özellikte olması gerek kullanım gerekse sağlık açısından önem arz etmektedir.

Buna göre Kemal Özer'in Tudem Yayınlarından çıkan Şiirlerle Nasrettin Hoca adlı kitabının 1. kalite beyaz kuşe kâğıt kullanılarak oluşturulduğu, iç sayfalarda yıpranmaya ve yırtılmaya karşı daha dayanıklı yağlı kâğıt kullanıldığı tespit edilmiştir. Bu kâğıt kullanımı kitapları kir tutmaya da dayanıklı hâle getirmiştir.

“Şiirlerle Nasreddin Hoca” adlı kitabın dayanıklı, kolay yırtılmayan, karışmayan, yıpranmayan özellikte olduğu, diğer eserlerinin ise yine sağlam ancak bunlara nazaran daha az dayanıklı olduğu görülmüştür. Göz sağlığı açısından bakıldığında ise beyaz kuşe kâğıda basılmış olmasından ötürü aydınlık ortamda gözü yorabilme ihtimali yüksektir. Kitabın cildi, dağılma ve kopma olmayacak şekilde hazırlanmıştır.

Eserde kâğıdın yazıların niteliğini ve renklerini özgün biçimde yansıtmaya nitelikte olduğu söylenebilir. Baskı kalitesi açısından mürekkebinin dağılmadığı, görsellerin doğru renklerle ve güzel biçimde yansıtıldığı, görsellerin renklerinin daha canlı olduğu tespit edilmiştir. Aşağıdaki görsellerde farklı özellikteki kâğıtlara basılmış sayfalardan örneklere yer verilmiştir.

Şekil 3. “Şiirlerle Nasrettin Hoca” adlı kitaba ait görsel (s.17)

4.1.2.4. “Şiirlerle Nasrettin Hoca” adlı kitabın mizanpajı

Kemal Özer’in çocuk kitapları üzerinde yapılan incelemede Şiirlerle Nasrettin Hoca, adlı kitapta kenar boşlukların daha fazla bırakıldığı, bu kitabın sayfalarının daha ferah görüldüğü, aynı sayfada hem metne hem görsel yer verilmesinin daha ilgi çekici olduğu saptanmıştır.

Kitabın mizanpajının oldukça ferah ve göz yormayacak biçimde çalışıldığı görülmektedir. Kitabın iç sayfalarında metinler, geniş görsellerin de yer aldığı, geniş satır aralıklı ve yeterli kenar boşluklarıyla oluşturulmuş bir düzende yerleştirilmiştir.

Kitapta sayfanın kenarları düzgün kesilmiştir. Sayfalar her iki yana kolayca açılıp kapanmaktadır. Sayfa düzeni çocukta estetik bir duygu kazandırmaya yeterlidir.

4.1.2.5. “Şiirlerle Nasrettin Hoca” adlı kitabın punto ve yazı stili

Kemal Özer’in “Şiirlerle Nasrettin Hoca” adlı eserinin 12 punto ile yazıldığı görülmektedir. Bu punto da ilkokul 4. sınıf seviyesinde ki kitaplarda olması uygun bulunan büyüklüktür. Kitapların içeriğinin de ilkokul 3-4. sınıflara uygun olduğu göz önünde bulundurulduğunda puntoların çocuk kitapları açısından uygun olduğu söylenebilir.

4.1.2.6. “Şiirlerle Nasrettin Hoca” adlı kitabın görselleri

54 sayfadan oluşan kitabın 30 sayfasında görsel bulunmaktadır. Bu durumda kitabın %56’sında görsel bulunduğu söylenebilir.

Bu kitap, çocuğun görsel algısını uyarıcı özelliktedir. Resimler çocukta kitapla iletişimi isteklendirecek özellikler taşımaktadır. Görseller çocukta resim yapma isteği uyandıracak özelliktedir. Resimler metne görsel bir yorum katarak metnin anlamını tamamlamaktadır. Resimler dilsel metnin çocuğun belleğinde canlandırılmasına katkı sağlayacak niteliktedir. Resimler çocuğun düşünmesine, düş kurmasına ve eğlenmesine imkân sağlayacak özellikler taşımaktadır. Görsel metinler, çocuğun kavramsal birikimini kullanarak öyküler oluşturabilmesini sağlayacak özellikler göstermektedir. Kitabın görselleri sayfa içlerinde gerek tam sayfa gerek metnin bulunduğu bölümlerde küçük parçalar hâlinde verilmiştir. Kitaptaki görsel sayısı yeterli olarak görünmektedir. Görseller canlı renkler ve kaliteli çizimlerden oluşmuştur. Bu bağlamda eserin görsel bakımından çocuk kitabı olmaya uygun olduğu söylenebilir.

Şekil 4. “Şiirlerle Nasrettin Hoca” Adlı Kitaba Ait Görsel (s. 30-31)

4.1.3. “Şiirlerle Nasrettin Hoca” adlı kitabın iç yapı özelliklerine göre incelenmesi

Bu bölümde “Şiirlerle Nasrettin Hoca” adlı kitap konu-kurgu, izlek-tema, kahramanlar, ileti, dil ve anlatım özellikleri bakımından incelenmiş ve bulgulara yer verilmiştir.

4.1.3.1. “Şiirlerle Nasrettin Hoca” adlı kitabın konu-kurgusu

Nasrettin Hoca, fıkralarıyla tanınmış bir halk bilgesi. Halkın duygu ve düşünceleri dile getirirken başvurduğu, gülümseten, hoşgörülü, hazırcevap anlatım özelliğini görürüz onun tüm fıkralarında. Bu yönüyle yalnız Türkiye’de değil, Türkçenin konuşulduğu her yerde, Türklerle ilişkisi olan bütün toplumlarda bu fıkralar yüzyıllardır anlatılır. Bütün dünyada tanınan, insanlığa sunulmuş en büyük değerlerimizden biridir. Onun yaşamıyla ilgili araştırma yapanlar, 1208 yılında Eskişehir’in Sivrihisar ilçesinin Hortu köyünde doğduğu, 1284 yılında Akşehir’de öldüğü konusunda birleşirler. Buna karşılık ona olan aşırı sevgisi ve kişiliğine sahip çıkması yüzünden halk, tarihsel gerçeklerle bağdaşmasa bile başka çağlarda da yaşamış bir efsane kahramanı hâline getirmiştir onu. Selçuklu sultanlarıyla tanıştığına, Mevlana ile yakınlık kurduğuna, kendisinden en az yetmiş yıl sonra yaşayan Timur’la konuştuğuna inanılır. Nasreddin Hoca’nın fıkraları yalnızca güldürmek için değildir. İnsanların yaşamında her zaman rastlanabilecek olayları, görülebilecek ilişkileri anlatsa da bunların arkasında yer alan toplumsal bir aksaklığı dile getirmiş, bir yanlışlığı vurgulamış olur. Ağlanacak bir olayı bile gülümseten bir incelikle eleştirir. Dinleyenleri, anlatılanın karşısında gülüp geçmeye değil, düşünmeye yöneltir. Nasrettin Hoca’nın sevilmesi ve fıkralarının yüzyıllardır dilden dile dolaşması buradan kaynaklanmaktadır.” ön sözüyle yayımlanan kitapta Nasrettin Hoca’nın bildiğimiz 20 fıkrası, bilmediğimiz bir dille anlatılmış, âdeta yeniden yaratılmıştır. Her bir fikranın konusu farklı olmakla birlikte genel olarak kitabın konusunun ön sözde de bahsedildiği üzere Nasrettin Hoca’nın güldürürken düşündürülen fıkraları aracılığıyla tanıtıldığı söylenebilir.

4.1.3.2. “Şiirlerle Nasrettin Hoca” adlı kitabın izlek-teması

Kitabı okuyan kişi Nasreddin Hoca’nın kıvrak zekâsına ve bunun ürünü olan mizahına hayran kalacaktır. Bu minvalde kitapta izlek ile konu arasında güçlü bir ilişki olduğu söylenebilir. Okurda uyandırılmak istenen etkiler çocuğun anlama düzeyine uygundur. Uyandırılmak istenen etkiler çocuğa yaşama, insana, doğaya ilişkin duyarlılık kazandıracak özelliktedir.

4.1.3.3. “Şiirlerle Nasrettin Hoca” adlı kitabın kahramanları

Kitapta Nasrettin Hoca’nın bilinen fıkraları şiirsel bir dilde anlatılmıştır. Bu güzel anlatımla Nasrettin Hoca’nın fıkraları daha sanatsal ve ezgili bir anlam bulmuştur. Fıkraların özü ise değiştirilmeden okuyucuyla buluşmuştur. Bu kombinasyonla kitabın kahramanı olan Nasrettin Hoca; duygu, düşünüş, davranış ve tutumlarıyla geliştirilmiştir. Çocuk, öykü boyunca Hoca’yı çeşitli özellikleri ile tanıyabilmektedir. Kitabın kahramanı Nasrettin Hoca, zaten hâlihazırda çocukların özdeşim kurabileceği özellikler taşıyan bir kahramandır.

4.1.3.4. “Şiirlerle Nasrettin Hoca” adlı kitabın iletileri

Nasrettin Hoca'nın tüm fıkralarında olduğu gibi bu kitapta yer alan fıkralarında da onun ustaca nükteleriyle birlikte bazı insanların düştükleri güç durumdan kurnazlıkla nasıl çıktıklarının örneklerini bulmak mümkündür. Fıkraların genel iletisi, kurnazlık ve kıvrak zekânın çözemeyeceği problem, insanı içinden çıkaramayacağı durum yoktur.

4.1.3.5. “Şiirlerle Nasrettin Hoca” adlı kitabın dil ve anlatımı

Kemal Özer, “Şiirlerle Nasrettin Hoca” adlı kitabında aslında herkesçe bilinen fıkraları şiir biçiminde anlatmıştır. Bu şiirsel dil, fıkralara daha da akıcılık katmıştır. Aşağıda bu duruma örnek olarak herkes tarafından “Parayı Veren Düdüğü Çalar” adlı fıkra, kitabın 38. sayfasında yer alan “Para ile Düdük” biçimiyle paylaşılmıştır:

PARA İLE DÜDÜK

Hoca pazara gideceği zaman

Yoluna çıkarmış mahallenin çocukları

Bir şey isterlermiş gününe göre

Hoca da alıp getirirmiş pazardan

Yine böyle bir gün çıkmış çocuklar yoluna

Tutturmuşlar “Düdük isteriz!” diye hep bir ağızdan

“Olur” demiş Hoca hepsine ama

Bakmış yalnız biri para veriyor

Yalnız ona düdüğü getirmiş akşama

“Bizimki nerde?” diye sorunca öbürleri

Hoca demiş ki:

“Darılmaca yok çocuklar,

Parayı veren düdüğü çalar.”

4.2. “Tatil Köyünün Çocukları” Adlı Çocuk Kitabına İlişkin Bulgular

4.2.1. “Tatil Köyünün Çocukları” adlı çocuk kitabının kimlik bilgisi

Kitabın Adı: Tatil Köyünün Çocukları

Kitabın Yazarı: Kemal Özer

Resimleyen: Reha Barış

Yayınevi: Tüdem Yayınları

Basım Yılı: 2011 (2. Basım)

Sayfa Sayısı: 48

4.2.2. “Tatil Köyünün Çocukları” adlı kitabın dış yapı özelliklerine göre incelenmesi

Bu bölümde kitap; ebat, kapak-cilt durumu, kâğıt kalitesi, mizanpaj, Punto ve yazı stili, görseller açısından incelenmiş ve bulgulara yer verilmiştir.

4.2.2.1. “Tatil Köyünün Çocukları” adlı kitabın ebatı

Tatil Köyünün Çocukları (İlk baskı: 1981)

İncelemeye konu olan baskı: 2011

Ebatı: 13x19

4.2.2.2. “Tatil Köyünün Çocukları” adlı kitabın kapak-cilt durumu

Kemal Özer’in aşağıda görseli de verilen “Tatil Köyünün Çocukları” adlı kitabının selofan ile kaplanmış karton kapağa sahip olduğu tespit edilmiştir. Kitabın sırt kısmından kapağa yapıştırılmak suretiyle ciltlendiği görülmektedir. Aşağıda kitabın kapak görsellerine yer verilmiş olup kapakların kalitesi ve içeriğin başlık ve kapak tasarımıyla ilişkisi incelenmiştir:

Şekil 5. “Tatil Köyünün Çocukları” Kitabı Kapak Görselfi

Görseli verilen kitabın ebatı 13x19 olup çocuk kitapları için önerilen ölçülerden küçük olduğu görölmektedir. Kapağı kartondan yapılmış olup dışı selofan ile kaplanmış durumda ve oldukça dayanıklı gözükmeğtedir.

Kitabın kapağında üzerinde oldukça renkli ve çeşitli desenler bulunan bir tişört giymiş, kollarını havaya kaldırarak iki yana açmış ve gülen yüzüyle mutlu bir çocuk resmi tasvir edilmiştir. Çocuğın saçlarındaki yıldız detayları ve saçlarının konfeti gibi şekli çocuğın mutluluğunu desteklemektedir. Çocuğın ve kitabın isminin yazılı olduğu kısımların dışında kalan yerlerde ise deniz, balık, denizyıldızı, kum kovanı, kum, deniz kabukları gibi yaz, deniz ve tatili çağrıştıran unsurlar bulunmaktadır. Buradan da anlaşıldığı üzere kitabın adını oluşturan “Tatil Köyünün Çocukları”nın mutlu olduğu sonucuna varılabilir.

4.2.2.3. “Tatil Köyünün Çocukları” adlı kitabın kâğıt kalitesi

Çocuk kitaplarının basıldığı kâğıtların gözleri yormayan, kolay kolay yırtılmayan sağlam yapıda ve kir tutmayan nitelikte olması gerekmektedir. Aynı zamanda kullanılan kâğıdın baskı mürekkeğini dağıtmayan ve görselleri doğru renklerle yansıtan özellikte olması gerek kullanım gerekse sağlık açısından önem arz etmektedir.

Tatil Köyünün Çocukları adlı eserde sarı ve daha kalitesiz, yırtılma ve yıpranmalara karşı dayanıksız malzeme kullanıldığı görülmüştür. Kemal Özer'in bu eserinin sağlam ancak bunlara nazaran daha az dayanıklı olduğu görülmüştür. Kitabın cildi, dağılma ve kopma olmayacak şekilde hazırlanmıştır. Eserde sarı renkli 2. kalite kâğıt kullanılmıştır. Buna rağmen baskıda dağılmaların olmadığı tespit edilmiştir. Ancak çocukların kullanımını açısından dayanıklı olmayan bu kâğıt türünün kullanılması kitapları çocuk kitabı olmaya uygun özelliklerden uzaklaştırmaktadır.

Kitapta kâğıdın yazıların niteliğini ve renklerini özgün biçimde yansıtabilecek nitelikte olduğu söylenebilir. Baskı kalitesi açısından mürekkebinin dağılmadığı, görsellerin doğru renklerle ve güzel biçimde yansıtıldığı ancak yağlı kâğıda basılan eserlerdeki görseller kadar renklerinin canlı olmadığı tespit edilmiştir.

4.2.2.4. “Tatil Köyünün Çocukları” adlı kitabın mizanpajı

Kemal Özer'in çocuk kitapları üzerinde yapılan incelemede “Tatil Köyünün Çocukları” adlı eserinde sayfaların boyutu sebebiyle biraz daha sıkışık görüldüğü, ancak görsellerin yazı aralarına dağıtılmış olmasının sade bir şıklık kazandırdığı söylenebilir.

Kitabın mizanpajının sayfa boyutuna göre olabildiğince ferah çalışıldığı görülmektedir. Satır aralıkları ve kenar boşlukları yeterli görülmektedir. Kitapta sayfanın kenarları düzgün kesilmiştir. Sayfalar her iki yana kolayca açılıp kapanmaktadır. Sayfa düzeni çocukta estetik bir duygu kazandırmaya yeterlidir.

4.2.2.5. “Tatil Köyünün Çocukları” adlı kitabın punto ve yazı stili

Kemal Özer'in “Tatil Köyünün Çocukları” adlı eserinin 12 punto ile yazıldığı görülmektedir. Bu punto da ilkökul 4. sınıf seviyesinde ki kitaplarda olması uygun bulunan büyüklüktür. Kitapların içeriğinin de ilkökul 3-4. sınıflara uygun olduğu göz önünde bulundurulduğunda puntoların çocuk kitapları açısından uygun olduğu söylenebilir.

4.2.2.6. “Tatil Köyünün Çocukları” adlı kitabın görselleri

48 sayfadan oluşan bu kitabın 10 sayfasında görsel bulunmaktadır. Bu durumda kitabın %20'sinde görsel bulunduğu söylenebilir.

Bu kitap, çocuğun görsel algısını uyarıcı özelliktedir. Resimler çocukta kitapla iletişimi isteklendirecek özellikler taşımaktadır. Görseller çocukta resim yapma isteği uyandıracak özelliktedir. Resimler metne görsel bir yorum katarak metnin anlamını tamamlamaktadır.

Resimler dilsel metnin çocuğun belleğinde canlandırılmasına katkı sağlayacak niteliktedir. Resimler çocuğun düşünmesine, düş kurmasına ve eğlenmesine imkân sağlayacak özellikler taşımaktadır. Görsel metinler, çocuğun kavramsal birikimini kullanarak öyküler oluşturabilmesini sağlayacak özellikler göstermektedir.

Şekil 6. “Tatil Köyünün Çocukları” Adlı Kitaba Ait Görsel (s. 22-23)

4.2.3. “Tatil Köyünün Çocukları” adlı kitabın iç yapı özelliklerine göre incelenmesi

Bu bölümde “Şiirlerle Nasrettin Hoca” adlı kitap konu-kurgu, izlek-tema, kahramanlar, ileti, dil ve anlatım özellikleri bakımından incelenmiş ve bulgulara yer verilmiştir.

4.2.3.1. “Tatil Köyünün Çocukları” adlı kitabın konu-kurgusu

İçerisinde beş farklı kurguda beş farklı öykünün yer aldığı kitaptaki bu beş öykünün ortak bir noktası var: mekân. Öykülerin tümü Gündöndü Tatil Köyü’nde geçmekte. Kitaptaki tüm öykülerde genel olarak çocukça bir duyarlılığı konu almaktadır. Kitabın içerisinde yer alan “Bir Günlük İzin” adlı öyküde şehirdeki işinden bir günlüğüne izin alarak bir yıldır görmediği köyüne ailesini görmek için giden İsmail’in babasına ait olan deniz kenarındaki arsası da dâhil olmak üzere köye yapılan tatil köyünün köy halkını nasıl köleleştirdiği; “Doğum Günü” adlı öyküde “Başkalarının hayatlarını küçümseyerek yaşayan zengin bir ailenin hüsranı”; “Tasmalı Kedi” adlı öyküde Gündöndü tatil köyünün çocuklarının tasma takılmış bir kediyi özgürlüğüne nasıl kavuşturduğu; “Pinki” adlı öyküde iki kardeşin sahiplenmek istediği kaplumbağanın açlık pahasına özgürlüğünü tercih ederek çocuklara verdiği ders; “Dostum Sarı Çiçek” adlı öyküde

ise kayaların arasında açan sarı çiçekle çocuğun dostluğunun yanı sıra bu güzelliğe duyulan hayranlık ve çocuksu bir duyarlılık anlatılmıştır.

4.2.3.2. “Tatil Köyünün Çocukları” adlı kitabın izlek-teması

Kitapta genel olarak çocuğun doğa ve diğer insanlarla teması, çocukça bir saflıkla anlatılmaktadır. Bu minvalde kitapta izlek ile konu arasında güçlü bir ilişki olduğu söylenebilir. Okurda uyandırılmak istenen etkiler çocuğun anlama düzeyine uygundur. Uyandırılmak istenen etkiler çocuğa yaşama, insana, doğaya ilişkin duyarlılık kazandıracak özelliktedir.

4.2.3.3. “Tatil Köyünün Çocukları” adlı kitabın kahramanları

Kitapta birden fazla öykü ve her öyküde de farklı kahramanlar yer almaktadır. Genel olarak tüm kahramanların duygu, düşünüş, davranış ve tutumları açısından geliştirilmiş olduğu söylenebilir. Çocuk, öykü boyunca kahramanları çeşitli özellikleriyle tanıyabilmektedir. Kahramanlar, kitabı okuyan çocukların özdeşim kurabileceği özellikleri taşımaktadırlar. Kahramanın öykü boyunca geçirdiği değişimler, edindiği yeni davranışlar, başından geçen olaylarla ilişkilendirilmiştir ve kahramanın yaşadığı bu değişimler inandırıcı biçimde aktarılmıştır.

4.2.3.4. “Tatil Köyünün Çocukları” adlı kitabın iletisi

Bu kitabın iletisi, çocukların dünyayı yetişkinlerden farklı, saf ve duyarlı bir gözle gördüğü ve yetişkinlerin tutumlarının bu doğayı değiştirmeye muktedir olduğudur.

4.2.3.5. “Tatil Köyünün Çocukları” adlı kitabın dil ve anlatımı

Kitapta kısa, açık ve net cümleler kullanılmıştır. Cümlelerin açık, anlaşılır ve net olması okuyucunun anlatılanları ve olayları anlamasını kolaylaştırmıştır. Günlük konuşma dili gibi sıcak bir dilin kullanılması okuyucunun kitapla bağ kurmasını sağlayacaktır. Kitapta yabancı kelimeler kullanılmamakla birlikte yazım kurallarına uyulmuştur.

4.3. “Trenler Ne Güzeldir” Adlı Çocuk Kitabına İlişkin Bulgular

4.3.1. “Trenler Ne Güzeldir” adlı çocuk kitabının kimlik bilgisi

Kitabın Adı: Trenler Ne Güzeldir

Kitabın Yazarı: Kemal Özer

Resimleyen: Mümin Durmaz

Yayınevi: Tudem Yayınları

Basım Yılı: 2007 (2. Basım)

Sayfa Sayısı: 71

4.3.2. “Trenler Ne Güzeldir” adlı kitabın dış yapı özelliklerine göre incelenmesi

Bu bölümde kitap; ebat, kapak-cilt durumu, kâğıt kalitesi, mizanpaj, Punto ve yazı stili, görseller açısından incelenmiş ve bulgulara yer verilmiştir.

4.3.2.1. “Trenler Ne Güzeldir” adlı kitabın ebatı

Trenler Ne Güzeldir (1983)

İncelemeye konu olan baskı: 2007

Ebatı: 13x19

4.3.2.2. “Trenler Ne Güzeldir” adlı kitabın kapak-cilt durumu

Kemal Özer’in aşağıda görseli de verilen “Trenler Ne Güzeldir” adlı kitabının selofan ile kaplanmış karton kapağa sahip olduğu tespit edilmiştir. Kitabın sırt kısmından kapağa yapıştırılmak suretiyle ciltlendiği görülmektedir. Aşağıda kitabın kapak görsellerine yer verilmiş olup kapakların kalitesi ve içeriğin başlık ve kapak tasarımıyla ilişkisi incelenmiştir:

Şekil 7. “Trenler Ne Güzeldir” Adlı Kitaba Ait Kapak Görseli

Görseli verilen kitabın ebatı 13x19 olup çocuk kitapları için önerilen ölçülerden küçük olduğu görülmektedir. Kapağı kartondan yapılmış olup dışı selofan ile kaplanmış durumda ve dayanıklı gözükmemektedir.

Kitabın kapak tasarımında ismine uygun olarak demiryolu üzerinde bulunan bir trene yer verilmiştir. Ancak kapaktaki görsel siyah-beyaz olarak kullanılmıştır. İlk bakışta soluk ve soğuk durması bakımından bu kitabın kapak tasarımının çocuk kitabı olmak açısından sınıfta kaldığı söylenebilir.

4.3.2.3. “Trenler Ne Güzeldir” adlı kitabın kâğıt kalitesi

Çocuk kitaplarının basıldığı kâğıtların gözleri yormayan, kolay kolay yırtılmayan sağlam yapıda ve kir tutmayan nitelikte olması gerekmektedir. Aynı zamanda kullanılan kâğıdın baskı mürekkebinin dağıtmayan ve görselleri doğru renklerle yansıtan özellikte olması gerek kullanım gerekse sağlık açısından önem arz etmektedir.

Bu kitapta iç sayfalar için sarı ve daha kalitesiz, yırtılma ve yıpranmalara karşı dayanıksız malzeme kullanıldığı görülmüştür. Yine sağlam ancak daha az dayanıklı olduğu görülmüştür. Kitapların cildi, dağılma ve kopma olmayacak şekilde hazırlanmıştır. Yazarın bu kitabında sarı renkli 2. kalite kâğıt kullanılmıştır. Buna rağmen baskıda dağılmaların olmadığı tespit edilmiştir. Ancak çocukların kullanımını açısından dayanıklı olmayan bu kâğıt türünün kullanılması kitapları çocuk kitabı olmaya uygun özelliklerden uzaklaştırmaktadır. Kâğıdın yazıların niteliğini ve renklerini özgün biçimde yansıtmak nitelikte olduğu söylenebilir. Baskı kalitesi açısından mürekkebinin dağılmadığı, görsellerin doğru renklerle ve güzel biçimde yansıtıldığı tespit edilmiştir. Aşağıdaki görsellerde farklı özellikteki kâğıtlara basılmış sayfalardan örneklere yer verilmiştir.

4.3.2.4. “Trenler Ne Güzeldir” adlı kitabın mizanpajı

Kemal Özer’in çocuk kitapları üzerinde yapılan incelemede “Tatil Köyünün Çocukları” adlı eserinde sayfaların boyutu sebebiyle biraz daha sıkışık görüldüğü, ancak görsellerin yazı aralarına dağıtılmış olmasının sade bir şıklık kazandırdığı söylenebilir.

Kitabın mizanpajının sayfa boyutuna göre olabildiğince ferah çalışıldığı görülmektedir. Satır aralıkları ve kenar boşlukları yeterli görülmektedir. Kitapta sayfanın kenarları düzgün kesilmiştir. Sayfalar her iki yana kolayca açılıp kapanmaktadır. Sayfa düzeni çocukta estetik bir duygu kazandırmaya yeterlidir.

4.3.2.5. “Trenler Ne Güzeldir” adlı kitabın punto ve yazı stili

Kemal Özer’in “Trenler Ne Güzeldir” adlı eserinin 12 punto ile yazıldığı görülmektedir. Bu punto da ilkokul 4. sınıf seviyesinde ki kitaplarda olması uygun bulunan büyüklüktür. Kitapların içeriğinin de ilkokul 3-4. sınıflara uygun olduğu göz önünde bulundurulduğunda puntoların çocuk kitapları açısından uygun olduğu söylenebilir.

4.3.2.6. “Trenler Ne Güzeldir” adlı kitabın görselleri

71 sayfadan oluşan kitabın 17 sayfasında görsel bulunmaktadır. Bu durumda kitabın %24’ünde görsel bulunduğu söylenebilir. Bu kitap, çocuğun görsel algısını uyarıcı özellikte değildir. Resimler çocukta kitapla iletişimi isteklendirecek özellikler taşımamaktadır. Görseller siyah beyaz kara kalem biçiminde çizilmiştir. Bu durumdaki resimler küçük yaştaki bir çocukta resim yapma isteği uyandıracak özellikte değildir. Resimler metne görsel bir yorum katarak metnin anlamını tamamlamak noktasında eksik kalmaktadır. Resimlerin dilsel metnin çocuğun belleğinde canlandırılmasına katkı sağlayacak nitelikte olduğu söylenemez. Resimler çocuğun düşünmesine, düş kurmasına ve eğlenmesine imkân sağlayacak özellikler taşımaktadır, denilemez. Görsel metinler, çocuğun kavramsal birikimini kullanarak öyküler oluşturabilmesini sağlayacak özellikler göstermekten yoksundur.

Şekil 8. “Trenler Ne Güzeldir” Adlı Kitaba Ait Görsel (s.37)

4.3.3. “Trenler Ne Güzeldir” Adlı Kitabın İç Yapı Özelliklerine Göre İncelenmesi

Bu bölümde “Şiirlerle Nasrettin Hoca” adlı kitap konu-kurgu, izlek-tema, kahramanlar, ileti, dil ve anlatım özellikleri bakımından incelenmiş ve bulgulara yer verilmiştir.

4.3.3.1. “Trenler Ne Güzeldir” adlı kitabın konu-kurgusu

Kitapta yazarın çocukluk hayatı boyunca trenle yaptığı yolculuklar ve trenlerle ilgili duygu ve düşünceler anlatılmaktadır. Yazarın babası demiryollarında çalışmaktadır. Bu nedenle de trenlerle yakınlığı ve anılarının çokluğu yadsınamaz.

4.3.3.2. “Trenler Ne Güzeldir” adlı kitabın izlek-teması

Kitapta çocuk gözünden trenler konu edinilmiştir. İzlek ile konu arasında güçlü bir ilişki olduğu söylenebilir. Okurda uyandırılmak istenen etkiler çocuğun anlama düzeyine uygundur. Uyandırılmak istenen etkiler çocuğa yaşama, insana, doğaya ilişkin duyarlılık kazandıracak özelliktedir.

4.3.3.3. “Trenler Ne Güzeldir” adlı kitabın kahramanları

Kitabın başkahramanı yazarın kendisidir. Ayrıca ailesi, teyzesi, mahalleden yakın çevresi de kahramanlar arasında sayılabilir. Genel olarak tüm kahramanların duygu, düşünüş, davranış ve tutumları açısından geliştirilmiş olduğu söylenebilir. Çocuk, öykü boyunca kahramanları çeşitli özellikleriyle tanıyabilmektedir. Kahramanlar, kitabı okuyan çocukların özdeşim kurabileceği özellikleri taşımaktadırlar. Kahramanın öykü boyunca geçirdiği değişimler, edindiği yeni davranışlar, başından geçen olaylarla ilişkilendirilmiştir ve kahramanın yaşadığı bu değişimler inandırıcı biçimde aktarılmıştır.

4.3.3.4. “Trenler Ne Güzeldir” adlı kitabın iletisi

Bu kitabın iletisi, çocukların yetişkinlerden farklı olarak hayatın işleyişinde yer alan unsurlara eğlence ve merak katabildikleridir.

4.3.3.5. “Trenler Ne Güzeldir” adlı kitabın dil ve anlatımı

Kitapta kısa, açık ve net cümleler kullanılmıştır. Cümlelerin açık, anlaşılır ve net olması okuyucunun anlatılanları ve olayları anlamasını kolaylaştırmıştır. Günlük konuşma dili gibi sıcak bir dilin kullanılması okuyucunun kitapla bağ kurmasını sağlayacaktır. Kitapta yabancı kelimeler kullanılmamakla birlikte yazım kurallarına uyulmuştur.

4.4. “Dünya Onlarla Daha Güzel” Adlı Çocuk Kitabına İlişkin Bulgular

4.4.1. “Dünya Onlarla Daha Güzel” adlı çocuk kitabının kimlik bilgisi

Kitabın Adı: Dünya Onlarla Daha Güzel

Kitabın Yazarı: Kemal Özer

Resimleyen: Aydan Çelik

Yayınevi: Evrensel Çocuk Kitaplığı Yayınları

Basım Yılı: 2002 (1. Basım)

Sayfa Sayısı: 61

4.4.2. “Dünya Onlarla Daha Güzel” adlı kitabın dış yapı özelliklerine göre incelenmesi

Bu bölümde kitap; ebat, kapak-cilt durumu, kâğıt kalitesi, mizanpaj, Punto ve yazı stili, görseller açısından incelenmiş ve bulgulara yer verilmiştir.

4.4.2.1. “Dünya Onlarla Daha Güzel” adlı kitabın ebatı

Dünya Onlarla Daha Güzel (1992)

İncelemeye konu olan baskı: 2009

Ebatı: 13x19

4.4.2.2. “Dünya Onlarla Daha Güzel” adlı kitabın kapak-cilt durumu

Kemal Özer’in aşağıda görseli de verilen “Dünya Onlarla Daha Güzel” adlı kitabının selofan ile kaplanmış karton kapağa sahip olduğu tespit edilmiştir. Kitabın sırt kısmından kapağa yapıştırılmak suretiyle ciltlendiği görülmektedir. Aşağıda kitabın kapak görsellerine yer verilmiş olup kapakların kalitesi ve içeriğin başlık ve kapak tasarımıyla ilişkisi incelenmiştir:

Şekil 9. “Dünya Onlarla Daha Güzel” Adlı Kitaba Ait Kapak Görseli

Görseli verilen kitabın ebatı 13x19 olup çocuk kitapları için önerilen ölçülerden küçük olduğu görülmektedir. Kapağı kartondan yapılmış olup dışı selofan ile kaplanmış durumda ve dayanıklı gözükmemektedir.

Kitabın ön kapak tasarımında çocukların ilgisini çeken ve çocukları sevdiği kedi, ördek, kuş gibi hayvanlar ve çeşitli renk ve dokudaki çiçeklere, çayırlara yer verilmiştir. Ağacın ardından bakan zürafa da ilgi uyandırmaktadır. Arka kapaktaki kırlarda dolaşan eşek, köy hayatı ve doğal yaşama vurgu yapmakta ve çocuk kitabı olarak çocuklar açısından ilgi çekici olarak görülmektedir.

4.4.2.3. “Dünya Onlarla Daha Güzel” adlı kitabın kâğıt kalitesi

Çocuk kitaplarının basıldığı kâğıtların gözleri yormayan, kolay kolay yırtılmayan sağlam yapıda ve kir tutmayan nitelikte olması gerekmektedir. Aynı zamanda kullanılan kâğıdın baskı mürekkebinin dağıtmayan ve görselleri doğru renklerle yansıtan özellikte olması gerek kullanım gerekse sağlık açısından önem arz etmektedir.

Bu kitapta iç sayfalar için sarı ve daha kalitesiz, yırtılma ve yıpranmalara karşı dayanıksız malzeme kullanıldığı görülmüştür. Yine sağlam ancak daha az dayanıklı olduğu

görülmüştür. Kitapların cildi, dağılma ve kopma olmayacak şekilde hazırlanmıştır. Yazarın bu kitabında sarı renkli 2. kalite kâğıt kullanılmıştır. Buna rağmen baskıda dağılmaların olmadığı tespit edilmiştir. Ancak çocukların kullanımı açısından dayanıklı olmayan bu kâğıt türünün kullanılması kitapları çocuk kitabı olmaya uygun özelliklerden uzaklaştırmaktadır. Kâğıdın yazıların niteliğini ve renklerini özgün biçimde yansıtmak nitelikte olduğu söylenebilir. Baskı kalitesi açısından mürekkebinin dağılmadığı, görsellerin doğru renklerle ve güzel biçimde yansıtıldığı tespit edilmiştir. Aşağıdaki görsellerde farklı özellikteki kâğıtlara basılmış sayfalardan örneklere yer verilmiştir.

4.4.2.4. “Dünya Onlarla Daha Güzel” adlı kitabın mizanpajı

Kemal Özer’in çocuk kitapları üzerinde yapılan incelemede “Tatil Köyünün Çocukları” adlı eserinde sayfaların boyutu sebebiyle biraz daha sıkışık görüldüğü, ancak görsellerin yazı aralarına dağıtılmış olmasının sade bir şıklık kazandırdığı söylenebilir.

Kitabın mizanpajının sayfa boyutuna göre olabildiğince ferah çalışıldığı görülmektedir. Satır aralıkları ve kenar boşlukları yeterli görülmektedir. Kitapta sayfanın kenarları düzgün kesilmiştir. Sayfalar her iki yana kolayca açılıp kapanmaktadır. Sayfa düzeni çocukta estetik bir duygu kazandırmaya yeterlidir.

4.4.2.5. “Dünya Onlarla Daha Güzel” adlı kitabın punto ve yazı stili

Kemal Özer’in “Dünya Onlarla Daha Güzel” adlı eserinin 12 punto ile yazıldığı görülmektedir. Bu punto da ilkokul 4. sınıf seviyesinde ki kitaplarda olması uygun bulunan büyüklüktür. Kitapların içeriğinin de ilkokul 3-4. sınıflara uygun olduğu göz önünde bulundurulduğunda puntoların çocuk kitapları açısından uygun olduğu söylenebilir.

4.4.2.6. “Dünya Onlarla Daha Güzel” adlı kitabın görselleri

61 sayfadan oluşan kitabın 29 sayfasında görsel bulunmaktadır. Bu durumda kitabın %48’inde görsel bulunduğu söylenebilir. Bu kitap, çocuğun görsel algısını uyarıcı özelliktedir. Resimler çocukta kitapla iletişimi isteklendirecek özellikler taşımaktadır. Görseller çocukta resim yapma isteği uyandıracak özelliktedir. Resimler metne görsel bir yorum katarak metnin anlamını tamamlamaktadır. Resimler dilsel metnin çocuğun belleğinde canlandırılmasına katkı sağlayacak niteliktedir. Resimler çocuğun düşünmesine, düş kurmasına ve eğlenmesine imkân sağlayacak özellikler taşımaktadır. Görsel metinler, çocuğun kavramsal birikimini kullanarak öyküler oluşturabilmesini sağlayacak özellikler göstermektedir.

Şekil 10. “Dünya Onlarla Daha Güzel” Adlı Kitaba Ait Görsel (s.40)

4.4.3. “Dünya Onlarla Daha Güzel” Adlı Kitabın İç Yapı Özelliklerine Göre İncelenmesi

Bu bölümde “Şiirlerle Nasrettin Hoca” adlı kitap konu-kurgu, izlek-tema, kahramanlar, ileti, dil ve anlatım özellikleri bakımından incelenmiş ve bulgulara yer verilmiştir.

4.4.3.1. “Dünya Onlarla Daha Güzel” adlı kitabın konu-kurgusu

Bu kitapta yazar, hayatına girmiş olan hayvanlarla yaşadıklarını ve onlarla ilgili duygularını anlatmaktadır. Yazarın çoğu kitabında olduğu gibi bu kitap da bölümlerden oluşmakta ve her bölümde yazarın farklı bir hayvanla ilgili anısına yer verilmiştir. “İlk Arkadaşım” bölümünde kahverengi, beneksiz bir at ile kurduğu gizli arkadaşlığa; “Masaldaki Kedi ve Köpek” adlı bölümde kedi ve köpeğin dostluğunun yanı sıra iki kardeş arasındaki karakter farkına; “Tavana Asılı Eşek, Deve, Kartal” adlı bölümde II. Dünya Savaşı yıllarında çocukların yaşadığı yokluk ve sıkıntılara; “Kayak Yapan Kuğular” bölümünde donmuş göl üzerinde kendilerine yiyecek atılan kuğuların oluşturduğu baleyı andıran harika görüntülere; “Poz Veren Sincap” bölümünde Londra’da bir geziye katılan bir çiftin fotoğraf çekerlerken objektiflerine yansıyan sincabın poz verir gibi görüntüsünden; “Öğle Yemeği Konukları” bölümünde öğle molasında parka giden çiftin aldıkları patates kızartmasını parktaki kuşlarla paylaşmalarından; “İlk Mucize” bölümünde büyükannesiyile sohbet ederken teyzesi tarafından

hediye olarak ördek yavruları gönderildiğini öğrenen çocuğun sevinci ancak bir süre sonra bu ördek yavrularının sansar tarafından öldürülmesi üzerine duyduğu üzüntüye; “Adını Tosun Koydum” bölümünde yazarın çocukluğunda evlerinde bulunan, çok sevdiği bir kediye “Tosun” adını vermesi ve annesinin Tosun’u uzakta oturan birilerine vermesine rağmen bir gün Tosun’un çıkıp gelmesine; “Dert Ortağı Puhu” bölümünde köyde asker öğretmenlik yapan bir adamın bahçedeki puhu kuşuyla dostluğuna; “Ardına Takılan Buzağı” bölümünde köyde asker öğretmenlik yapan bir adamın ardına yalnız kendisinin gördüğü buzağının takılmasına; “Bir Gecelik Misafir” bölümünde ise köydeki asker öğretmenin penceresinin önüne bir gece tüneyen misafire ve misafir gittikten sonraki üzüntüsüne yer verilmiştir.

4.4.3.2. “Dünya Onlarla Daha Güzel” adlı kitabın izlek-teması

Kitapta hayvanların insanlarla güzel dostluğuna yer verilmiştir. İzlek ile konu arasında güçlü bir ilişki olduğu söylenebilir. Okurda uyandırılmak istenen etkiler çocuğun anlama düzeyine uygundur. Uyandırılmak istenen etkiler çocuğa yaşama, insana, doğaya ilişkin duyarlılık kazandıracak özelliktedir.

4.4.3.3. “Dünya Onlarla Daha Güzel” adlı kitabın kahramanları

Kitapta farklı öykülerde farklı kahramanların hayvanlarla kurdukları dostluğa yer verilmiş olup kahramanlar, kitabı okuyan çocukların özdeşim kurabileceği özellikleri taşımaktadırlar. Kahramanın öykü boyunca geçirdiği değişimler, edindiği yeni davranışlar, başından geçen olaylarla ilişkilendirilmiştir ve kahramanın yaşadığı bu değişimler inandırıcı biçimde aktarılmıştır. Kitapta hayvanlarla dost olan insan hikâyeleri anlatılmaktadır. Çocukların da hayvanlara yoğun ilgi ve sevgisi göz önünde bulundurulduğunda, kitabı okuyan çocukların kahramanlarla özdeşim kurabileceği söylenebilir.

4.4.3.4. “Dünya Onlarla Daha Güzel” adlı kitabın iletileri

Bu kitapta dünyanın yalnız insanlar için var olmadığını, hayvanların da en az biz insanlar kadar hak sahibi olduğu iletileri verilmektedir. Kitabın kapağında yer alan “Dünyamız, biz insanlardan başka sahipleri olduğu için bunca sınırsız, bunca zengin, bunca güzel. Bitkilerin ve hayvanların bulunmadığı bir dünya, kim bilir ne denli boş ve çıplak, nasıl renksiz ve anlamsız olurdu.” ifadeleriyle bütününde verilmek istenen ileti özetlenmiştir.

4.4.3.5. “Dünya Onlarla Daha Güzel” adlı kitabın dil ve anlatımı

Kitapta kısa, açık ve net cümleler kullanılmıştır. Cümlelerin açık, anlaşılır ve net olması okuyucunun anlatılanları ve olayları anlamasını kolaylaştırmıştır. Günlük konuşma dili gibi

sıcak bir dilin kullanılması okuyucunun kitapla bağ kurmasını sağlayacaktır. Kitapta yabancı kelimeler kullanılmamakla birlikte yazım kurallarına uyulmuştur.

4.5. “Şiirlerle Ezop Masalları” Adlı Çocuk Kitabına İlişkin Bulgular

4.5.1. “Şiirlerle Ezop Masalları” adlı çocuk kitabının kimlik bilgisi

Kitabın Adı: Şiirlerle Ezop Masalları

Kitabın Yazarı: Kemal Özer

Resimleyen: Fırat Avcı

Yayınevi: Tudem Yayınları

Basım Yılı: 2008 (1. Basım)

Sayfa Sayısı: 63

4.5.2. “Şiirlerle Ezop Masalları” adlı kitabın dış yapı özelliklerine göre incelenmesi

Bu bölümde kitap; ebat, kapak-cilt durumu, kâğıt kalitesi, mizanpaj, Punto ve yazı stili, görseller açısından incelenmiş ve bulgulara yer verilmiştir.

4.5.2.1. “Şiirlerle Ezop Masalları” adlı kitabın ebatı

Şiirlerle Ezop Masalları (İlk baskı: 1993)

İncelemeye konu olan baskı: 2008

Ebatı: 16x23

4.5.2.2. “Şiirlerle Ezop Masalları” adlı kitabın kapak-cilt durumu

Kemal Özer’in aşağıda görseli de verilen “Şiirlerle Ezop Masalları” adlı kitabının selofan ile kaplanmış karton kapağa sahip olduğu tespit edilmiştir. Kitabın sırt kısmından kapağa yapıştırılmak suretiyle ciltlendiği görülmektedir. Aşağıda kitabın kapak görsellerine yer verilmiş olup kapakların kalitesi ve içeriğin başlık ve kapak tasarımıyla ilişkisi incelenmiştir:

Şekil 11. “Şiirlerle Ezop Masalları” Adlı Kitabın Kapak Görseli

Görseli verilen kitabın ebatı 16x23 olup çocuk kitapları için önerilen ölçülerde olduğu görülmektedir. Kapağı kartondan yapılmış olup dışı selofan ile kaplanmış durumda ve dayanıklı gözükmetedir.

Kitabın ön kapak tasarımında cadı şapkasını andıran bir şapka takmış bir çocuk, kucağında desenli, tumbul bir kedi tutarken görülüyor. Çocuğun etrafında ayrıca zürafa ve tavşan var. Arka kapakta ise bilgeliğin simgesi kara karganın etrafındaki tavus kuşu tüyleri dikkati çekiyor. Gerek renkleri, gerekse kullanılan hayvan ve simgeler çocuklar açısından oldukça ilgi çekici görülmektedir.

4.5.2.3. “Şiirlerle Ezop Masalları” adlı kitabın kâğıt kalitesi

Çocuk kitaplarının basıldığı kâğıtların gözleri yormayan, kolay kolay yırtılmayan sağlam yapıda ve kir tutmayan nitelikte olması gerekmektedir. Aynı zamanda kullanılan kâğıdın baskı mürekkebinin dağıtmayan ve görselleri doğru renklerle yansıtan özellikte olması gerek kullanım gerekse sağlık açısından önem arz etmektedir.

Buna göre Kemal Özer’in “Şiirlerle Ezop Masalları” adlı kitabının 1. kalite beyaz kuşe kâğıt kullanılarak oluşturulduğu, iç sayfalarda yıpranmaya ve yırtılmaya karşı daha dayanıklı

yağlı kâğıt kullanıldığı tespit edilmiştir. Bu kâğıt kullanımı kitapları kir tutmaya da dayanıklı hâle getirmiştir.

“şiirlerle Ezop Masalları” adlı kitabın dayanıklı, kolay yırtılmayan, karışmayan, yıpranmayan özellikte olduğu, diğer eserlerinin ise yine sağlam ancak bunlara nazaran daha az dayanıklı olduğu görülmüştür. Göz sağlığı açısından bakıldığında ise beyaz kuşe kâğıda basılmış olmasından ötürü aydınlık ortamda gözü yorabilme ihtimali yüksektir. Kitabın cildi, dağılma ve kopma olmayacak şekilde hazırlanmıştır.

Eserde kâğıdın yazıların niteliğini ve renklerini özgün biçimde yansıtacak nitelikte olduğu söylenebilir. Baskı kalitesi açısından mürekkebinin dağılmadığı, görsellerin doğru renklerle ve güzel biçimde yansıtıldığı, görsellerin renklerinin daha canlı olduğu tespit edilmiştir. Aşağıdaki görsellerde farklı özellikteki kâğıtlara basılmış sayfalardan örneklere yer verilmiştir.

4.5.2.4. “şiirlerle Ezop Masalları” adlı kitabın mizanpajı

Kemal Özer’in ocuk kitapları üzerinde yapılan incelemede şiirlerle Nasrettin Hoca, adlı kitapta kenar boşlukların daha fazla bırakıldığı, bu kitabın sayfalarının daha ferah görüldüğü, aynı sayfada hem metne hem görsele yer verilmesinin daha ilgi çekici olduğu saptanmıştır.

Kitabın mizanpajının oldukça ferah ve göz yormayacak biçimde çalışıldığı görülmektedir. Kitabın i sayfalarında metinler, geniş görsellerin de yer aldığı, geniş satır aralıklı ve yeterli kenar boşluklarıyla oluşturulmuş bir düzende yerleştirilmiştir. Kitapta sayfanın kenarları düzgün kesilmiştir. Sayfalar her iki yana kolayca açılıp kapanmaktadır. Sayfa düzeni çocukta estetik bir duygu kazandırmaya yeterlidir.

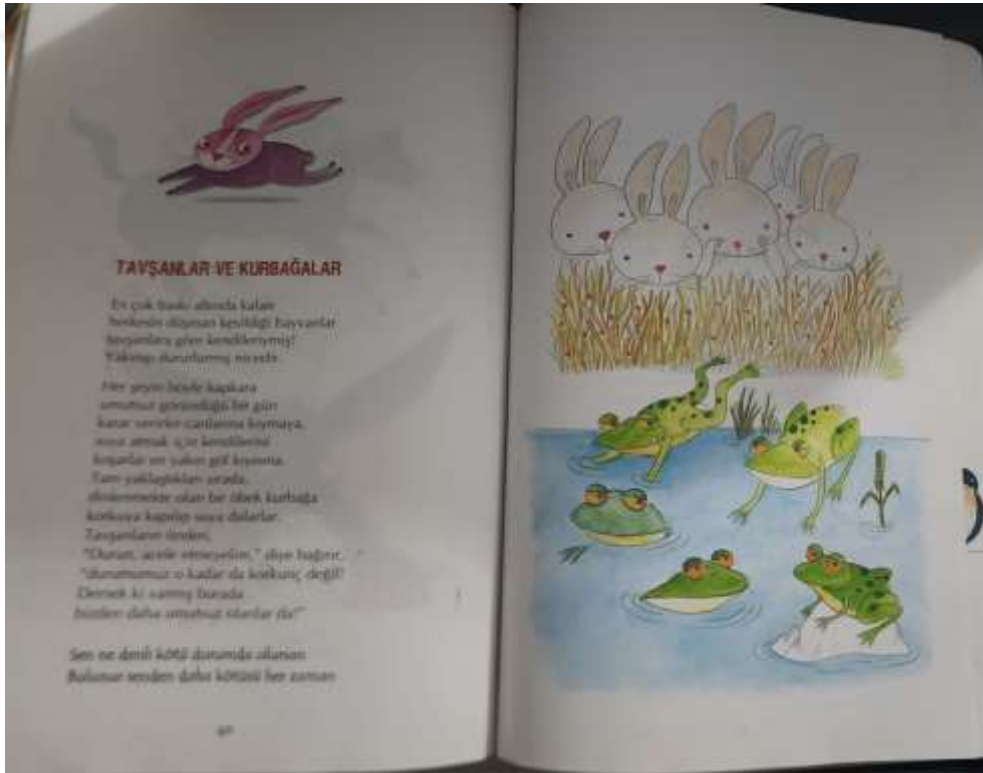
4.5.2.5. “şiirlerle Ezop Masalları” adlı kitabın punto ve yazı stili

Kemal Özer’in “şiirlerle Ezop Masalları” adlı eserinin 12 punto ile yazıldığı görülmektedir. Bu punto da ilkokul 4. sınıf seviyesinde ki kitaplarda olması uygun bulunan büyüklüktür. Kitapların içeriğinin de ilkokul 3-4. sınıflara uygun olduğu göz önünde bulundurulduğunda puntoların ocuk kitapları açısından uygun olduğu söylenebilir.

4.5.2.6. “şiirlerle Ezop Masalları” adlı kitabın görselleri

63 sayfadan oluşan kitabın 43 sayfasında görsel bulunmaktadır. Bu durumda kitabın %68’inde görsel bulunduğu söylenebilir.

Kitabın görselleri sayfa içlerinde gerek tam sayfa gerek metnin bulunduğu bölümlerde küçük parçalar hâlinde verilmiştir. Kitaptaki görsel sayısı yeterli olarak görünmektedir. Görseller canlı renkler ve kaliteli çizimlerden oluşmuştur. Bu bağlamda eserin görsel bakımından çocuk kitabı olmaya uygun olduğu söylenebilir. Bu kitap, çocuğun görsel algısını uyarıcı özelliktedir. Resimler çocukta kitapla iletişimi isteklendirecek özellikler taşımaktadır. Görseller çocukta resim yapma isteği uyandıracak özelliktedir. Resimler metne görsel bir yorum katarak metnin anlamını tamamlamaktadır. Resimler dilsel metnin çocuğun belleğinde canlandırılmasına katkı sağlayacak niteliktedir. Resimler çocuğun düşünmesine, düş kurmasına ve eğlenmesine imkân sağlayacak özellikler taşımaktadır. Görsel metinler, çocuğun kavramsal birikimini kullanarak öyküler oluşturabilmesini sağlayacak özellikler göstermektedir.

Şekil 12. “Şiirlerle Ezop Masalları” Adlı Kitaba Ait Görsel (s. 40-41)

4.5.3. “Şiirlerle Ezop Masalları” Adlı Kitabın İç Yapı Özelliklerine Göre İncelenmesi

Bu bölümde “Şiirlerle Nasrettin Hoca” adlı kitap konu-kurgu, izlek-tema, kahramanlar, ileti, dil ve anlatım özellikleri bakımından incelenmiş ve bulgulara yer verilmiştir.

4.5.3.1. “Şiirlerle Ezop Masalları” adlı kitabın konu-kurgusu

Bu kitapta birbirinden farklı 24 masal, şiirsel bir anlatımla okura sunulmuştur. Her masal ayrı bir konuyu işlemekle birlikte genel olarak kitapta hayata dair konular ve öğretiler yer almaktadır. Eserde başlıca “kendi işini kendi yapma, zorbalık, kendini beğenmişlik, tedbirli olmak, hayal uğruna girilen risklerin gerçekleşme ihtimali, huzurla yenilen kuru ekmeğin korku dolu bir şöleden yeğ olması, bir iş için gereken isteğin yanı sıra yeteneğin de gerekliliği, herkesi memnun etme çabasının başarısızlıkla sonuçlanması, bazı özelliklerin her şeye rağmen değiştirilemeyeceği, mutsuz kişilerin kimsenin mutlu olmasını istememesi, temelsiz bir güvenin kötülük getirebileceği, dış görünüşün aldatici olup aslın elbet ortaya çıkacağı, bilinen bir yolun kuşkulu birçok yoldan daha iyi olduğu, birini tanımadan samimiyet kurulmaması gerektiği, herkesin başkalarını algılama ve yorumlama biçiminin kendisi gibi olduğu, bir işin aslı gerçekleşmeden geleceğe dönük planlar yapılmaması gerektiği, kendini övmenin kişiyi gülünç duruma düşürebileceği, kötülüklerin büyümesine izin verilmemesi gerektiği” gibi konulara değinilmiştir.

4.5.3.2. “Şiirlerle Ezop Masalları” adlı kitabın izlek-teması

Birbirinden farklı konuları ele alan 24 masalın genel olarak iyi bir insan olmak, hayatta yanılmamak için izlenmesi gereken yollar, hayatta önemli ve değerli olan konular ve durumlarla ilgili temalara yer verdiği tespit edilmiştir.

4.5.3.3. “Şiirlerle Ezop Masalları” adlı kitabın kahramanları

Her masalın farklı bir olay ve kahramanlardan oluştuğu belirtilmişti. Ancak genel olarak bu kitapta kahramanların hayvanlar olduğu görülmektedir. Kitabın adında “masal” türünün adı geçse de aslında eserlerin türü fabldır. Fablların tümünde türün özelliği olan “kahramanlar hayvanlardan seçilmiş olup aslında insan özelliklerini yansıtmaya ve bu anlamda insanlara ders verme amacı” göze çarpmaktadır.

4.5.3.4. “Şiirlerle Ezop Masalları” adlı kitabın iletileri

Kitabın içerisinde yer alan 24 bağımsız masalın her birinin ayrı bir iletisi vardır. Bu mesajlar aşağıdaki gibidir:

<u>Masal Adı</u>	<u>İleti</u>
Tarla Kuşu ve Yavruları	İyi yapılmasını istiyorsan bir işin, kendinden başkasına güvenmemelisin.

Atmaca ve Güvercinler	Bir zorbayı seçip de buyruğuna mı girdin, başına ne gelirse hepsini hak edersin.
Tatarcık ile Boğa	Akıl ne denli küçülürse o denli artar kendini beğenme.
Çiftçi ve Köpekleri	Komşunun evini sardıysa yangın kendi evini sürekli kollayacaksın.
Kaplumbağa ile Kartal	Havalara çıkmayı mı hayal edersin, bil ki cezası da içindedir bu hayalin.
Kır Faresi ile Kent Faresi	Kuru bir ekmek parçasını huzurla yemişsen tutamaz yerini korku dolu hiçbir şölen.
Aslan ile Yunus	Biriyle bir anlaşma mı yapacaksın; istek yetmez, yeteneğe de bakacaksın.
Karga ile Testi	Gereksinim bir anahtardır elinde insanın, kapısını açmak için yeni buluşların.
Değirmenci, Oğlu ve Eşeği	Herkesi hoşnut edeyim diyen ne tür çırpınsa az, sonunda kimseyi hoşnut etmeyi başaramaz.
Kuzgun ile Kuğu	Ne denli değiştirirse değiştirsin yerini, ne ise o kalır doğanın kişiye verdiği.
Kartal, Yaban Kedisi ve Dişi Domuz	Göz önünde olsa bile dedikodu yapan, mümkün değildir duyulması çoğu zaman.
Katır	Gerçek mi, sözünü etmeden düşüneceksin çünkü iki yüzü vardır her gerçeğin.
Tavşanlar ve Kurbağalar	Sen ne denli kötü durumda olursan bulunur senden daha kötüsü her zaman.
Kuyruksuz Tilki	Mutsuz olan kişi öyledir ki herkes de olsun ister kendisi gibi

Süs Düşkünü Karga	Mutluluk mu istiyorsun, boşu boşuna iğreti süslerle mutlu olurum sanma.
Eşek, Horoz ve Aslan	Bir temeli yoksa duyduğun güvenin öncüsü olur başına gelecek kötülüklerin.
Aslan Postundaki Eşek	Giyinirse bir aptalın görünüşü belki değişir ama konuşmak onu her vakit ele verir.
Kuşlar, Hayvanlar ve Yarasa	Kimsenin yanında yer almazsan hem dosttan olursun hem arkadaştan.
Kedi ile Tilki	Bir yol bilmek geçerliyse her zaman daha iyidir yüzlerce kuşkulu yoldan.
Tilki ile Diken	Kimi kişiler herkesi kendi gibi bilir, bir bencile göre herkes bencildir.
Sütçü Kız ile Bakraç	Hesaplamaya kalkma kaç civcivim var diye, bekle de yumurtadan çıksınlar önce.
Aslan ile Eşek ev Arkadaşı	Kim meraklıysa kendini övmeye, her an hazır olmalı dalga geçilmeye.
Kırlangıcın Öğüdü	Kötülük daha tohumken yok edilmeli yoksa büyüyüp o yok eder bizi.

4.5.3.5. “Şiirlerle Ezop Masalları” adlı kitabın dil ve anlatımı

Kitapta aslında bilinen masallar şiirsel bir dille anlatılmış; kısa, açık ve net cümleler kullanılmıştır. Şiirsel üslup eserleri ilgi çekici hâle getirmiştir. Cümlelerin açık, anlaşılır ve net olması okuyucunun anlatılanları ve olayları anlamasını kolaylaştırmıştır. Günlük konuşma dili gibi sıcak bir dilin kullanılması okuyucunun kitapla bağ kurmasını sağlayacaktır. Kitapta yabancı kelimeler kullanılmamakla birlikte yazım kurallarına uyulmuştur.

4.6. “Çiçek Dürbünü” Adlı Çocuk Kitabına İlişkin Bulgular

4.6.1. “Çiçek Dürbünü” adlı çocuk kitabının kimlik bilgisi

Kitabın Adı: Çiçek Dürbünü

Kitabın Yazarı: Kemal Özer

Resimleyen: Reha Barış

Yayınevi: Tudem Yayınları

Basım Yılı: 2009 (1. Baskı)

Sayfa Sayısı: 62

4.6.2. “Çiçek Dürbünü” adlı kitabın dış yapı özelliklerine göre incelenmesi

Bu bölümde kitap; ebat, kapak-cilt durumu, kâğıt kalitesi, mizanpaj, Punto ve yazı stili, görseller açısından incelenmiş ve bulgulara yer verilmiştir.

4.6.2.1. “Çiçek Dürbünü” adlı kitabın ebatı

Çiçek Dürbünü (İlk baskı: 1994)

İncelemeye konu olan baskı: 2009

Ebatı: 13x19

4.6.2.2. “Çiçek Dürbünü” adlı kitabın kapak-cilt durumu

Kemal Özer’in aşağıda görseli de verilen “Çiçek Dürbünü” adlı kitabının selofan ile kaplanmış karton kapağa sahip olduğu tespit edilmiştir. Kitabın sırt kısmından kapağa yapıştırılmak suretiyle ciltlendiği görülmektedir. Aşağıda kitabın kapak görsellerine yer verilmiş olup kapakların kalitesi ve içeriğin başlık ve kapak tasarımıyla ilişkisi incelenmiştir:

Şekil 13. : “Çiçek Dürbünü” Adlı Kitaba Ait Kapak Görseli

Görseli verilen kitabın ebatı 13x19 olup çocuk kitapları için önerilen ölçülerden küçük olduğu görülmektedir. Kapağı kartondan yapılmış olup dışı selofan ile kaplanmış durumda ve dayanıklı gözükmemektedir.

Kitabın ön kapak tasarımında elinde çiçek dürbünü tutan neşeli bir çocuk resmedilmiş. Çiçek dürbününün renkleri, içinin renkli oluşuna vurgu yapmakta. Kitabın arka yüzünde yer alan dünya maketi ise çiçek dürbününün içine sığan dünyalara atıf olsa gerek. Bu minvalde kitabın kapak tasarımının çocukların ilgisini çekecek ve okuma isteği uyandıracak nitelikte olduğu söylenebilir.

4.6.2.3. “Çiçek Dürbünü” adlı kitabın kâğıt kalitesi

Çocuk kitaplarının basıldığı kâğıtların gözleri yormayan, kolay kolay yırtılmayan sağlam yapıda ve kir tutmayan nitelikte olması gerekmektedir. Aynı zamanda kullanılan kâğıdın baskı mürekkebinin dağıtmayan ve görselleri doğru renklerle yansıtan özellikte olması gerek kullanım gerekse sağlık açısından önem arz etmektedir.

Bu kitapta iç sayfalar için sarı ve daha kalitesiz, yırtılma ve yıpranmalara karşı dayanıksız malzeme kullanıldığı görülmüştür. Yine sağlam ancak daha az dayanıklı olduğu görülmüştür. Kitapların cildi, dağılma ve kopma olmayacak şekilde hazırlanmıştır. Yazarın bu

kitabında sarı renkli 2. kalite kâğıt kullanılmıştır. Buna rağmen baskıda dağılmaların olmadığı tespit edilmiştir. Ancak çocukların kullanımı açısından dayanıklı olmayan bu kâğıt türünün kullanılması kitapları çocuk kitabı olmaya uygun özelliklerden uzaklaştırmaktadır. Kâğıdın yazıların niteliğini ve renklerini özgün biçimde yansıtmak nitelikte olduğu söylenebilir. Baskı kalitesi açısından mürekkebinin dağılmadığı, görsellerin doğru renklerle ve güzel biçimde yansıtıldığı tespit edilmiştir. Aşağıdaki görsellerde farklı özellikteki kâğıtlara basılmış sayfalardan örneklere yer verilmiştir.

4.6.2.4. “Çiçek Dürbünü” adlı kitabın mizanpajı

Kemal Özer’in çocuk kitapları üzerinde yapılan incelemede “Tatil Köyünün Çocukları” adlı eserinde sayfaların boyutu sebebiyle biraz daha sıkışık görüldüğü, ancak görsellerin yazı aralarına dağıtılmış olmasının sade bir şıklık kazandırdığı söylenebilir.

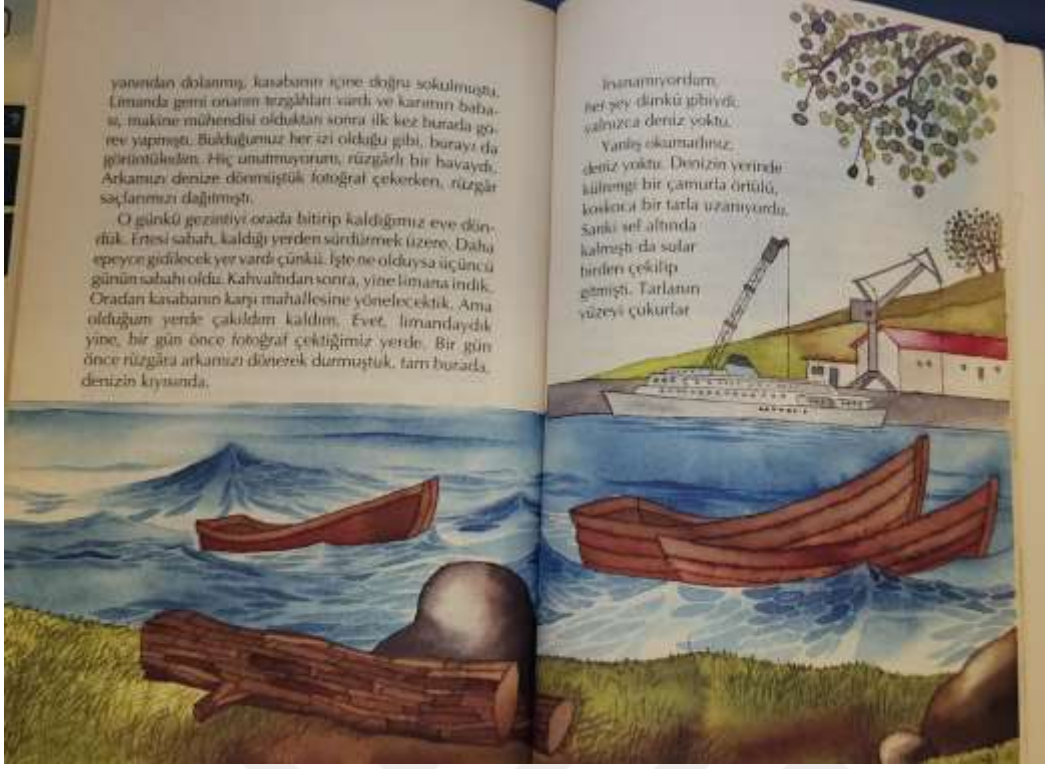
Kitabın mizanpajının sayfa boyutuna göre olabildiğince ferah çalışıldığı görülmektedir. Satır aralıkları ve kenar boşlukları yeterli görülmektedir. Kitapta sayfanın kenarları düzgün kesilmiştir. Sayfalar her iki yana kolayca açılıp kapanmaktadır. Sayfa düzeni çocukta estetik bir duygu kazandırmaya yeterlidir.

4.6.2.5. “Çiçek Dürbünü” adlı kitabın punto ve yazı stili

Kemal Özer’in “Çiçek Dürbünü” adlı eserinin 12 punto ile yazıldığı görülmektedir. Bu punto da ilkökul 4. sınıf seviyesinde ki kitaplarda olması uygun bulunan büyüklüktür. Kitapların içeriğinin de ilkökul 3-4. sınıflara uygun olduğu göz önünde bulundurulduğunda puntoların çocuk kitapları açısından uygun olduğu söylenebilir.

4.6.2.6. “Çiçek Dürbünü” adlı kitabın görselleri

62 sayfadan oluşan kitabın 24 sayfasında görsel bulunmaktadır. Bu durumda kitabın %39’unda görsel bulunduğu söylenebilir. Bu kitap, çocuğun görsel algısını uyarıcı özelliktedir. Resimler çocukta kitapla iletişimi isteklendirecek özellikler taşımaktadır. Görseller çocukta resim yapma isteği uyandıracak özelliktedir. Resimler metne görsel bir yorum katarak metnin anlamını tamamlamaktadır. Resimler dilsel metnin çocuğun belleğinde canlandırılmasına katkı sağlayacak niteliktedir. Resimler çocuğun düşünmesine, düş kurmasına ve eğlenmesine imkân sağlayacak özellikler taşımaktadır. Görsel metinler, çocuğun kavramsal birikimini kullanarak öyküler oluşturabilmesini sağlayacak özellikler göstermektedir. Aşağıda görsel bulunan bir iç sayfası örneği verilmiştir:

Şekil 14. “Çiçek Dürbünü” adlı kitabın iç sayfa görseli (s.40-41)

4.6.3. “Çiçek Dürbünü” adlı kitabın iç yapı özelliklerine göre incelenmesi

Bu bölümde “Şiirlerle Nasrettin Hoca” adlı kitap konu-kurgu, izlek-tema, kahramanlar, ileti, dil ve anlatım özellikleri bakımından incelenmiş ve bulgulara yer verilmiştir.

4.6.3.1. “Çiçek Dürbünü” adlı kitabın konu-kurgusu

Kitap birbirinden bağımsız dokuz öyküden oluşuyor. Hâliyle her birinin konusu ve kurgusu farklı. İlk öykü “Çiçek Dürbünü”nde kaleydoskop yapımı, ikinci öykü “Yağmurla Köşe Kapmaca”da yazarın Hollanda ziyareti, üçüncü öykü “İnsan Yontuları”nda insan yontularının hayatımızdaki yeri, dördüncü öykü “Mektup Taşıyan Tramvay”da Sofya’daki tramvayları mektup taşıması, beşinci öykü “Bayrak ve Şapka”da Danimarka’da bayrak ve şapkanın temsili, altıncı öykü “Yerinde Duramayan Deniz”de denizlerdeki gelgit olayı, yedinci öykü “Rüzgârla Yolculuk”ta bitki tohumlarının doğal yollarla ve rüzgâr etkisiyle yayılıp su ile çoğalması, sekizinci öykü “Kıyıya Tutsak Gemi”de tutsak edilmiş gemilerin limana getirilmesi, dokuzuncu öykü “Pencereler, Duvarlar, Salkım Saçak Kâğıt Paralar”da gezip görülen yerlerden getirilen hatıralar ve görülüp yaşanan anılar konu olarak ele alınmıştır.

Genel olarak kitapta ele alınan konular çocuğun ilgi ve gereksinimlerine uygundur. Kurgulanan çatışmalar, çocuğun anlamlandırabileceği özelliktedir. Kitapların çocuklarda okuma isteği uyandırabileceği söylenebilir.

4.6.3.2. “Çiçek Dürbünü” adlı kitabın izlek-teması

Kitap birbirinden bağımsız dokuz öyküden oluşmaktadır. İlk öykü “Çiçek Dürbünü”nde eğlenceli şeyler aynı zamanda hayal gücümüzü de geliştirebilir, ikinci öykü “Yağmurla Köşe Kapmaca”da insan yağmurlu ve güneşli havayı birkaç dakika arayla yaşayabilir, üçüncü öykü “İnsan Yontuları”nda insan yontuları insanlarda çeşitli duygular uyandırır, dördüncü öykü “Mektup Taşıyan Tramvay”da mektupların tramvayla taşınması etkileyici ve merak uyandırıcıdır, beşinci öykü “Bayrak ve Şapka”da Danimarka halkı sevincini şapka ve bayrakla gösterir, altıncı öykü “Yerinde Duramayan Deniz”de gelgit olayını gördükten sonra çevremizi kuşatan her şeyde daha önce düşünmediğimiz bir şaşırtıcı yön bulunabilir, yedinci öykü “Rüzgârla Yolculuk”ta bitkiler, ağaçlar, buldukları yere bağımlı değildir ve tıpkı diğer canlılar gibi başka yerlere yolculuk edebilir, sekizinci öykü “Kıyıya Tutsak Gemi”de kullanılan her gereç ne gerektiriyorsa onu yapmalı ve yerli yerinde bulunmalı, dokuzuncu öykü “Pencereler, Duvarlar, Salkım Saçak Kâğıt Paralar”da gezilip görülen yerlerden yalnız somut şeyler değil hatıralar ve beynimizde hoş görüntüler de biriktiririz mesajları verilmektedir.

Bu minvalde ele alınan konu ile izlek arasında güçlü bir ilişki olduğu, okurda uyandırılmak istenen etkilerin çocuğun anlama düzeyine uygun olduğu, uyandırılmak istenen etkilerin çocuğa yaşama, insana, doğaya ilişkin duyarlılık kazandırabilecek özellikte olduğu söylenebilir.

4.6.3.3. “Çiçek Dürbünü” adlı kitabın kahramanları

Kitap birbirinden bağımsız dokuz öyküden oluşmaktadır. Kahramanlar, ilk öykü “Çiçek Dürbünü”nde yazarın kendisi; ikinci öykü “Yağmurla Köşe Kapmaca”da yazar, otel çalışanları ve sokaktaki insanlar; üçüncü öykü “İnsan Yontuları”nda yazar, sokaktaki insanlar ve insan yontuları; dördüncü öykü “Mektup Taşıyan Tramvay”da yazar ve sokaktaki insanlar; beşinci öykü “Bayrak ve Şapka”da yazar ve Danimarkalı arkadaşları; altıncı öykü “Yerinde Duramayan Deniz”de yazar, yazarın eşi ve yazarın eşinin akrabaları; yedinci öykü “Rüzgârla Yolculuk”ta yazar, yazarın eşi ve çevredeki insanlar; sekizinci öykü “Kıyıya Tutsak Gemi”de yazar ve çevredeki insanlar; dokuzuncu öykü “Pencereler, Duvarlar, Salkım Saçak Kâğıt Paralar”da yazarın kendisidir. Genel olarak tüm kahramanların duygu, düşünüş, davranış ve tutumları açısından geliştirilmiş olduğu söylenebilir. Çocuk, öykü boyunca kahramanları çeşitli

özellikleriyle tanıyabilmektedir. Kahramanlar, kitabı okuyan çocukların özdeşim kurabileceği özellikleri taşımaktadırlar. Kahramanın öykü boyunca geçirdiği değişimler, edindiği yeni davranışlar, başından geçen olaylarla ilişkilendirilmiştir ve kahramanın yaşadığı bu değişimler inandırıcı biçimde aktarılmıştır.

4.6.3.4. “Çiçek Dürbünü” adlı kitabın iletileri

Kitapta yer alan öykülerin ortak noktası olarak iletileri gösterilebilir. Tüm öyküler çocuğun doğayı ve çevreyi tanınması, kendince adlandırması ve doğadaki olaylar hakkında çıkarım ve yorumlar yapabilmesi iletileri üzerine kuruludur.

4.6.3.5. “Çiçek Dürbünü” adlı kitabın dil ve anlatımı

Kitapta kısa, açık ve net cümleler kullanılmıştır. Cümlelerin açık, anlaşılır ve net olması okuyucunun anlatılanları ve olayları anlamasını kolaylaştırmıştır. Günlük konuşma dili gibi sıcak bir dilin kullanılması okuyucunun kitapla bağ kurmasını sağlayacaktır. Kitapta yabancı kelimeler kullanılmamakla birlikte yazım kurallarına uyulmuştur.

4.7. “Şiirlerle Andersen Masalları” Adlı Çocuk Kitabına İlişkin Bulgular

4.7.1. “Şiirlerle Andersen Masalları” adlı çocuk kitabının kimlik bilgisi

Kitabın Adı: Şiirlerle Andersen Masalları

Kitabın Yazarı: Kemal Özer

Resimleyen: Ferit Avcı

Yayınevi: Tudem Yayınları

Basım Yılı: 2009

Sayfa Sayısı: 62

4.7.2. “Şiirlerle Andersen Masalları” adlı kitabın dış yapı özelliklerine göre incelenmesi

Bu bölümde kitap; ebat, kapak-cilt durumu, kâğıt kalitesi, mizanpaj, punto ve yazı stili, görseller açısından incelenmiş ve bulgulara yer verilmiştir.

4.7.2.1. “Şiirlerle Andersen Masalları” adlı kitabın ebatı

Şiirlerle Andersen Masalları (İlk baskı: 1995)

İncelemeye konu olan baskı: 2009

Ebatı: 16x23

4.7.2.2. “Şiirlerle Andersen Masalları” adlı kitabın kapak-cilt durumu

Kemal Özer’in aşağıda görseli de verilen “Şiirlerle Andersen Masalları” adlı kitabının selofan ile kaplanmış karton kapağa sahip olduğu tespit edilmiştir. Kitabın sırt kısmından kapağa yapıştırılmak suretiyle ciltlendiği görülmektedir. Aşağıda kitabın kapak görsellerine yer verilmiş olup kapakların kalitesi ve içeriğin başlık ve kapak tasarımıyla ilişkisi incelenmiştir:

Şekil 15: “Şiirlerle Andersen Masalları” adlı kitaba ait kapak görseli

Görseli verilen kitabın ebatı 16x23 olup çocuk kitapları için önerilen ölçülerde olduğu görülmektedir. Kapağı kartondan yapılmış olup dışı selofan ile kaplanmış durumda ve dayanıklı gözükmektedir.

Kitabın ön kapak tasarımında kaftan giymiş ve prens tacı takmış bir çocuk ile kucağında mavi bir kedi, kaftanının cebinde pembe bir tavşan, omzunda ise kara bir karga resmedilmiş. Çocuğun tam önünde ise yeşil bir kurbağa keyifle uzanmakta. Arka kapakta ise Meddah’a benzer bir adam ağzı açık bağırmakta olarak resmedilmiş. Genel olarak görsellerin ve renklerin çocuklar açısından ilgi çekici olduğu söylenebilir.

4.7.2.3. “Şiirlerle Andersen Masalları” adlı kitabın kâğıt kalitesi

Çocuk kitaplarının basıldığı kâğıtların gözleri yormayan, kolay kolay yırtılmayan sağlam yapıda ve kir tutmayan nitelikte olması gerekmektedir. Aynı zamanda kullanılan

kâğıdın baskı mürekkebinin dağıtmayan ve görselleri doğru renklerle yansıtan özellikte olması gerek kullanım gerekse sağlık açısından önem arz etmektedir.

Buna göre Kemal Özer'in Şiirlerle Andersen Masalları adlı kitabının 1. kalite beyaz kuşe kâğıt kullanılarak oluşturulduğu, iç sayfalarda yıpranmaya ve yırtılmaya karşı daha dayanıklı yağlı kâğıt kullanıldığı tespit edilmiştir. Bu kâğıt kullanımı kitapları kir tutmaya da dayanıklı hâle getirmiştir.

“Şiirlerle Andersen Masalları” adlı kitabın dayanıklı, kolay yırtılmayan, karışmayan, yıpranmayan özellikte olduğu, diğer eserlerinin ise yine sağlam ancak bunlara nazaran daha az dayanıklı olduğu görülmüştür. Göz sağlığı açısından bakıldığında ise beyaz kuşe kâğıda basılmış olmasından ötürü aydınlık ortamda gözü yorabilme ihtimali yüksektir. Kitabın cildi, dağılma ve kopma olmayacak şekilde hazırlanmıştır.

Eserde kâğıdın yazıların niteliğini ve renklerini özgün biçimde yansıtmaya yönelik özellikte olduğu söylenebilir. Baskı kalitesi açısından mürekkebinin dağılmadığı, görsellerin doğru renklerle ve güzel biçimde yansıtıldığı, görsellerin renklerinin daha canlı olduğu tespit edilmiştir. Aşağıdaki görsellerde farklı özellikteki kâğıtlara basılmış sayfalardan örneklere yer verilmiştir.

4.7.2.4. “Şiirlerle Andersen Masalları” adlı kitabın mizanpajı

Kemal Özer'in çocuk kitapları üzerinde yapılan incelemede Şiirlerle Nasrettin Hoca, adlı kitapta kenar boşlukların daha fazla bırakıldığı, bu kitabın sayfalarının daha ferah görüldüğü, aynı sayfada hem metne hem görsele yer verilmesinin daha ilgi çekici olduğu saptanmıştır.

Kitabın mizanpajının oldukça ferah ve göz yormayacak biçimde çalışıldığı görülmektedir. Kitabın iç sayfalarında metinler, geniş görsellerin de yer aldığı, geniş satır aralıklı ve yeterli kenar boşluklarıyla oluşturulmuş bir düzende yerleştirilmiştir. Kitapta sayfanın kenarları düzgün kesilmiştir. Sayfalar her iki yana kolayca açılıp kapanmaktadır. Sayfa düzeni çocukta estetik bir duygu kazandırmaya yeterlidir.

4.7.2.5. “Şiirlerle Andersen Masalları” adlı kitabın punto ve yazı stili

Kemal Özer'in “Şiirlerle Andersen Masalları” adlı eserinin 12 punto ile yazıldığı görülmektedir. Bu punto da ilköğretim 4. sınıf seviyesinde ki kitaplarda olması uygun bulunan

büyüküktür. Kitapların içeriğinin de ilkokul 3-4. sınıflara uygun olduğu göz önünde bulundurulduğunda puntoların çocuk kitapları açısından uygun olduğu söylenebilir.

4.7.2.6. “Şiirlerle Andersen Masalları” adlı kitabın görselleri

62 sayfadan oluşan kitabın 30 sayfasında görsel bulunmaktadır. Bu durumda kitabın %48’inde görsel bulunduğu söylenebilir. Bu kitap, çocuğun görsel algısını uyarıcı özelliktedir. Resimler çocukta kitapla iletişimi isteklendirecek özellikler taşımaktadır. Görseller çocukta resim yapma isteği uyandıracak özelliktedir. Resimler metne görsel bir yorum katarak metnin anlamını tamamlamaktadır. Resimler dilsel metnin çocuğun belleğinde canlandırılmasına katkı sağlayacak niteliktedir. Resimler çocuğun düşünmesine, düş kurmasına ve eğlenmesine imkân sağlayacak özellikler taşımaktadır. Görsel metinler, çocuğun kavramsal birikimini kullanarak öyküler oluşturabilmesini sağlayacak özellikler göstermektedir. Kitabın görselleri sayfa içerinde gerek tam sayfa gerek metnin bulunduğu bölümlerde küçük parçalar hâlinde verilmiştir. Kitaptaki görsel sayısı yeterli olarak görünmektedir. Görseller canlı renkler ve kaliteli çizimlerden oluşmuştur. Bu bağlamda eserin görsel bakımından çocuk kitabı olmaya uygun olduğu söylenebilir. Aşağıda görsel bulunan bir iç sayfa örneğine yer verilmiştir:

Şekil 16: “Şiirlerle Andersen Masalları” adlı kitabın iç sayfa görseli (s.46-47)

4.7.3. “Şiirlerle Andersen Masalları” adlı kitabın iç yapı özelliklerine göre incelenmesi

Bu bölümde “Şiirlerle Nasrettin Hoca” adlı kitap konu-kurgu, izlek-tema, kahramanlar, ileti, dil ve anlatım özellikleri bakımından incelenmiş ve bulgulara yer verilmiştir.

4.7.3.1 “Şiirlerle Andersen Masalları” adlı kitabın konu-kurgusu

Kitapta birbirinden bağımsız 7 adet masala yer verilmiştir. Bu masallardan “Topaç ile Top” adlı masalda soylu bir deriden yapılan topun ağaçtan oyularak yapılmış topacı küçümsemesi ve sonuçta kendisinin de çöplerin aramasında çürümesi konu edinilmiştir. “Bülbül” adlı masalda sesi yüzünden sarayda tutsak ettiği bülbüle olan ilgisi yapma bir kuş yüzünden azalan kralın yapma kuş arızalandıktan sonra hastalanması ve bülbülün onu affederek hem ormanda yaşayıp akşamları da kralı ziyarete gelmesi konu edinilmiştir. “Prenses ve Bezelye Tanesi” adlı masalda oğullarını evlendirmek için soylu bir prenses arayan kral ve eşinin kapılarına gelen bir kızı bir bezelye tanesiyle test edip soylu olduğunu anlamaları ve oğullarıyla evlendirmeleri anlatılmaktadır. “Leylekler” adlı masalda yavrularını söyledikleri şarkıyla korkutan çocuklara ceza olarak kardeş getirmeyen; şarkıya katılmayan çocuğa bir, şarkıdaki korkunç sözlerin gerçek olmadığını söyleyen çocuğa ise iki kardeş getiren anne leylek ve yavrularının hikâyesine yer verilmiştir. “Kelebek” adlı masalda evlenmek için gezdiği yerlerde hiçbir çiçeği beğenmeyen kelebeğin ısınmak için girdiği evden çıkmaya çalışırken cama çarpıp ev sahipleri tarafından fark edilince duvara süs olarak asılması anlatılmaktadır. Kibritçi kız masalında ise duvar dibinde satamadığı kibritlerini yakarak ısınmaya çalışırken güzel hayallere dalan ve en sonunda donarak can veren yoksul ve küçük bir kızın öyküsü anlatılmaktadır. “Kral Çıplak mı Değil mi?” adlı öyküde ise yalnızca akıllılar tarafından görüldüğü iddia edilen bir kumaştan dikilmiş kıyafet giydiğini sanarak halkın önüne çıkan bir krala kimsenin kıyafeti görmediği hâlde akıllı olmadığı anlaşılmasın diye ses çıkarmadığı bir durumda küçük bir çocuğun kralın çıplak olduğunu bağırması yine de herkesin akıllı sanılmak için inanmadığı ve görmediği elbisenin varlığına seslenmemesi anlatılmaktadır.

4.7.3.2. “Şiirlerle Andersen Masalları” adlı kitabın izlek-teması

Birbirinden farklı temayı işleyen 7 masaldan oluşan bu eserde kibrin kötü bir duygu olduğu, vefanın güzelliği, iyiliğe karşı yapılan iyiliğin yanında kötülüğe kötülükle karşılık vermemek, asaletin dış görünüşle ilgili olmaması, kendini beğenmişliğin zararları, toplumun umursamazlığı gibi temalar ele alınmıştır.

4.7.3.3. “Şiirlerle Andersen Masalları” adlı kitabın kahramanları

Kitapta yer alan her masalın kahramanları farklıdır. Kahramanlar “Topaç ile Top” masalında topaç ve top; “Bülbül” masalında bülbül, kral ve yapma kuş; “Prenses ve Bezelye Tanesi” masalında prenses, kral, kraliçe ve prens; “Leylekler” masalında anne leylek, yavru leylekler, baba leylek ve çocuklar; “Kelebek” masalında kelebek, papatya, menekşeler, diğer çiçekler, bezelye çiçeği ve insanlar; “Kibritçi Kız” masalında ise kibritçi kız, büyük annesi ve yoldan geçen insanlar; “Kral Çıplak mı Değil mi?” masalında kral, vezirler, kıyafeti diken iki terzi, halk ve kralın çıplak olduğunu söyleyen çocukla onun ailesidir.

4.7.3.4. “Şiirlerle Andersen Masalları” adlı kitabın iletileri

Bu kitapta yer alan başlıca iletiler şunlardır:

Topaç ile Top: Kimseyi küçümsememeliyiz.

Prenses ile Bezelye Tanesi: Asalet dış görünüşten anlaşılmaz.

Leylekler: Kötülük yapanlara kötülükle karşılık vermemek yerine kayıtsız kalmak daha iyidir.

Kelebek: Kibir, insanı zor duruma düşürebilir.

Kibritçi Kız: Olaylar her zaman dıştan görüldüğü gibi değildir.

Kral Çıplak mı Değil mi?: Başkalarının yargılamalarından çekinip inanmadığı ve olmadığı şekilde davrananlar gülünç duruma düşer.

4.7.3.5. “Şiirlerle Andersen Masalları” adlı kitabın dil ve anlatımı

Kitapta aslında bilinen masallar şiirsel bir dille anlatılmış; kısa, açık ve net cümleler kullanılmıştır. Şiirsel üslup eserleri ilgi çekici hâle getirmiştir. Cümlelerin açık, anlaşılır ve net olması okuyucunun anlatılanları ve olayları anlamasını kolaylaştırmıştır. Günlük konuşma dili gibi sıcak bir dilin kullanılması okuyucunun kitapla bağ kurmasını sağlayacaktır. Kitapta yabancı kelimeler kullanılmamakla birlikte yazım kurallarına uyulmuştur.

4.8. “Sinemayı Seven Çocuk” Adlı Çocuk Kitabına İlişkin Bulgular

4.8.1. “Sinemayı Seven Çocuk” adlı çocuk kitabının kimlik bilgisi

Kitabın Adı: Sinemayı Seven Çocuk

Kitabın Yazarı: Kemal Özer

Resimleyen: Reha Barış

Yayınevi: Tudem Yayıncılık

Basım Yılı: 2012 (2. Baskı)

Sayfa Sayısı: 61

4.8.2. “Sinemayı Seven Çocuk” adlı kitabın dış yapı özelliklerine göre incelenmesi

Bu bölümde kitap; ebat, kapak-cilt durumu, kâğıt kalitesi, mizanpaj, Punto ve yazı stili, görseller açısından incelenmiş ve bulgulara yer verilmiştir.

4.8.2.1. “Sinemayı Seven Çocuk” adlı kitabın ebatı

Sinemayı Seven Çocuk (İlk baskı: 1997)

İncelemeye konu olan baskı: 2012

Ebatı: 13x19

4.8.2.2. “Sinemayı Seven Çocuk” adlı kitabın kapak-cilt durumu

Kemal Özer’in aşağıda görseli de verilen “Sinemayı Seven Çocuk” adlı kitabının selofan ile kaplanmış karton kapağa sahip olduğu tespit edilmiştir. Kitabın sırt kısmından kapağa yapıştırılmak suretiyle ciltlendiği görülmektedir. Aşağıda kitabın kapak görsellerine yer verilmiş olup kapakların kalitesi ve içeriğin başlık ve kapak tasarımıyla ilişkisi incelenmiştir:

Şekil 17: Özer, Kemal, Sinemayı Seven Çocuk, Tudem Yayıncılık, Ankara, 2012.

Görseli verilen kitabın ebatı 13x19 olup çocuk kitapları için önerilen ölçülerden küçük olduğu görülmektedir. Kapağı kartondan yapılmış olup dışı selofan ile kaplanmış durumda ve dayanıklı gözükmemektedir.

Kitabın ön kapak tasarımında bir sinema perdesi önünde altı çocuk resmedilmiş. Çocuklardan yüzleri görünenler oldukça mutlu bir görüntü çiziyor. Kitabın arka kapağında ise devam eden sinema perdesinin arka deseninden bir sokak ve evler belirmiş. Bu tasarımın sinemanın açtığı kapılarla farklı diyarlara yapılan yolculuğu yansıttığı söylenebilir. Bu bağlamda kitabın kapağının hem başlıkla uyumlu olduğu hem de çocuk kitaplığında bulunmak için uygun, çocukların ilgisini çekecek nitelikte olduğu söylenebilir.

4.8.2.3. “Sinemayı Seven Çocuk” adlı kitabın kâğıt kalitesi

Çocuk kitaplarının basıldığı kâğıtların gözleri yormayan, kolay kolay yırtılmayan sağlam yapıda ve kir tutmayan nitelikte olması gerekmektedir. Aynı zamanda kullanılan kâğıdın baskı mürekkebinin dağıtmayan ve görselleri doğru renklerle yansıtan özellikte olması gerek kullanım gerekse sağlık açısından önem arz etmektedir.

Bu kitapta iç sayfalar için sarı ve daha kalitesiz, yırtılma ve yıpranmalara karşı dayanıksız malzeme kullanıldığı görülmüştür. Yine sağlam ancak daha az dayanıklı olduğu görülmüştür. Kitapların cildi, dağılma ve kopma olmayacak şekilde hazırlanmıştır. Yazarın bu kitabında sarı renkli 2. kalite kâğıt kullanılmıştır. Buna rağmen baskıda dağılmaların olmadığı tespit edilmiştir. Ancak çocukların kullanımını açısından dayanıklı olmayan bu kâğıt türünün kullanılması kitapları çocuk kitabı olmaya uygun özelliklerden uzaklaştırmaktadır. Kâğıdın yazıların niteliğini ve renklerini özgün biçimde yansıtmak nitelikte olduğu söylenebilir. Baskı kalitesi açısından mürekkebinin dağılmadığı, görsellerin doğru renklerle ve güzel biçimde yansıtıldığı tespit edilmiştir. Aşağıdaki görsellerde farklı özellikteki kâğıtlara basılmış sayfalardan örneklere yer verilmiştir.

4.8.2.4. “Sinemayı Seven Çocuk” adlı kitabın mizanpajı

Kemal Özer’in çocuk kitapları üzerinde yapılan incelemede “Tatil Köyünün Çocukları” adlı eserinde sayfaların boyutu sebebiyle biraz daha sıkışık görüldüğü, ancak görsellerin yazı aralarına dağıtılmış olmasının sade bir şıklık kazandırdığı söylenebilir.

Kitabın mizanpajının sayfa boyutuna göre olabildiğince ferah çalışıldığı görülmektedir. Satır aralıkları ve kenar boşlukları yeterli görülmektedir. Kitapta sayfanın kenarları düzgün kesilmiştir. Sayfalar her iki yana kolayca açılıp kapanmaktadır. Sayfa düzeni çocukta estetik bir duygu kazandırmaya yeterlidir.

4.8.2.5. “Sinemayı Seven Çocuk” adlı kitabın punto ve yazı stili

Kemal Özer’in “Sinemayı Seven Çocuk” adlı eserinin 12 punto ile yazıldığı görülmektedir. Bu punto da ilkökul 4. sınıf seviyesinde ki kitaplarda olması uygun bulunan büyüklüktür. Kitapların içeriğinin de ilkökul 3-4. sınıflara uygun olduğu göz önünde bulundurulduğunda puntoların çocuk kitapları açısından uygun olduğu söylenebilir.

4.8.2.6. “Sinemayı Seven Çocuk” adlı kitabın görselleri

59 sayfadan oluşan kitabın 14 sayfasında görsel bulunmaktadır. Bu durumda kitabın %24’ünde görsel bulunduğu söylenebilir. Bu kitap, çocuğun görsel algısını uyarıcı özelliktedir. Resimler çocukta kitapla iletişimi isteklendirecek özellikler taşımaktadır. Görseller çocukta resim yapma isteği uyandıracak özelliktedir. Resimler metne görsel bir yorum katarak metnin anlamını tamamlamaktadır. Resimler dilsel metnin çocuğun belleğinde canlandırılmasına katkı sağlayacak niteliktedir. Resimler çocuğun düşünmesine, düş kurmasına ve eğlenmesine imkân sağlayacak özellikler taşımaktadır. Görsel metinler, çocuğun kavramsal birikimini kullanarak öyküler oluşturabilmesini sağlayacak özellikler göstermektedir. Aşağıda kitabın iç sayfasında yer alan bir görsele yer verilmiştir:

Şekil 18: “Sinemayı Seven Çocuk” adlı metne ait iç sayfa görseli (s.22-23)

4.8.3. “Sinemayı Seven Çocuk” Adlı Kitabın İç Yapı Özelliklerine Göre İncelenmesi

Bu bölümde “Şiirlerle Nasrettin Hoca” adlı kitap konu-kurgu, izlek-tema, kahramanlar, ileti, dil ve anlatım özellikleri bakımından incelenmiş ve bulgulara yer verilmiştir.

4.8.3.1 “Sinemayı Seven Çocuk” adlı kitabın konu-kurgusu

Kitabın içerisinde bağımsız 8 adet hikâye bulunmaktadır. “Sinemayı Seven Çocuk” adlı kısımda yazar kitabın sunuşunu yapmıştır. Kendisinin torununa anlattığı bu öyküleri, okurun da torununun arkadaşları olarak toplanıp dinlediğinin varsayılmasını istemektedir. “Büyülü Kutu” adlı kısımda yazar, çocukluğunda mahallelerine gelen seyyar sinemacıdan ve çocukken bu görsel şöleni izlemekten duyduğu heyecan ve aldığı keyiften bahsetmektedir. “Yaz Sinemaları” adlı bölümde mahallede izledikleri sihirli kutu sinemanın ardından “bahçe sinemaları” olarak adlandırdığı açık hava sinemalarıyla tanışmasından bahsetmektedir. “Serüvenin Tadı” adlı bölümde izlenen farklı türdeki filmlerden ve bu filmlerin hitap ettiği kitlelerin ayrımından bahsetmektedir. “Ayaklı Sinemalar” adlı bölümde maddi sıkıntılardan ve diğer olanaksızlıklardan dolayı insanların az sayıda sinemaya gidebilmesi hatta az sayıda insanın sinemaya gidebilmesi sebebiyle insanların birbirine gördükleri filmleri anlatmaları sebebiyle ayaklı sinema gibi oldukları ve herkesin bu anlatılanları dinlemekten de büyük keyif aldığı anlatılmaktadır. “Kahramanlar Aramızdaydı” adlı bölümde insanların izledikleri filmlerin etkisinde kaldıkları, filmin kahramanlarını yanlarındaymış gibi hissettikleri ve onlara benzemeye çalıştıkları anlatılmaktadır. “Yeni Bir Duyguyla Tanışmak” adlı bölümde İkinci Dünya Savaşı döneminde hem savaş görmüş hem de parçalanmak üzere olan bir ailenin kurtuluşundan etkilenen yazarın hüznü duygusuyla tanışmasından bahsedilmektedir. “Utandıran Alkış” adlı bölümde yazarın izlediği bir filmde kahraman sanıp alkışlayanlara katıldığı bir oyuncunun rolü gereği aslında kendi ülkesini bağımsızlığa kavuşturmak isteyenlere karşı işgal etmeye çalışanlara yardım ettiğini anladığı günden itibaren duyduğu utançtan bahsetmektedir.

4.8.3.2. “Sinemayı Seven Çocuk” adlı kitabın izlek-teması

Bu kitapta maddi sıkıntılar, ülke şartlarının zor olduğu durum ve zamanlar, zorluklara rağmen hayatın devam ettiği ve insanların her şeye rağmen hayattan keyif almaya çalıştıkları temalarına yer verilmiş, sinema da bunların başında gelen bir unsur olarak kabul edilmiştir. Aynı zamanda eşitlik, etik değerler ve adalet gibi temalara da yer verilmiştir.

4.8.3.3. “Sinemayı Seven Çocuk” adlı kitabın kahramanları

Bu kitapta yer alan tüm bölümlerin başkahramanı yazarın kendisidir. Her bölümde kendisinin yanı sıra mahalledeki komşular, arkadaşları, diğer mahalle sakinleri ve izlediği filmlerdeki kahramanlar ona eşlik etmektedir.

4.8.3.4. “Sinemayı Seven Çocuk” adlı kitabın iletileri

Bu kitabın en sık tekrar edilen ve üzerinde en çok durulan iletisi maddi olanaksızlık ve zor ülke koşullarına rağmen insanların hayata tutundukları ve hayattan keyif almalarını sağlayacak ufak etkinliklerden geri durmadıklarıdır. Ayrıca kitapta vatan sevgisi, adalet, eşitlik gibi etik değerlerden de bahsedilmektedir. Televizyonun olmadığı dönemlerde sinemanın insanları birbirine bağladığından bahsedilirken birlik ve beraberlik iletilerine değinilmiştir.

4.8.3.5. “Sinemayı Seven Çocuk” adlı kitabın dil ve anlatımı

Kitapta kısa, açık ve net cümleler kullanılmıştır. Cümlelerin açık, anlaşılır ve net olması okuyucunun anlatılanları ve olayları anlamasını kolaylaştırmıştır. Günlük konuşma dili gibi sıcak bir dilin kullanılması okuyucunun kitapla bağ kurmasını sağlayacaktır. Kitapta yabancı kelimeler kullanılmamakla birlikte yazım kurallarına uyulmuştur.

4.9. “Sorulardan Bir Gökkuşığı” Adlı Çocuk Kitabına İlişkin Bulgular

4.9.1. “Sorulardan Bir Gökkuşığı” adlı çocuk kitabının kimlik bilgisi

Kitabın Adı: Sorulardan Bir Gökkuşığı

Kitabın Yazarı: Kemal Özer

Resimleyen: Mehmet Gölebatmaz

Yayınevi: Evrensel Çocuk Kitaplığı

Basım Yılı: 2002 (1. Basım)

Sayfa Sayısı: 54

4.9.2. “Sorulardan Bir Gökkuşığı” adlı kitabın dış yapı özelliklerine göre incelenmesi

Bu bölümde kitap; ebat, kapak-cilt durumu, kâğıt kalitesi, mizanpaj, Punto ve yazı stili, görseller açısından incelenmiş ve bulgulara yer verilmiştir.

4.9.2.1. “Sorulardan Bir Gökkuşığı” adlı kitabın ebatı

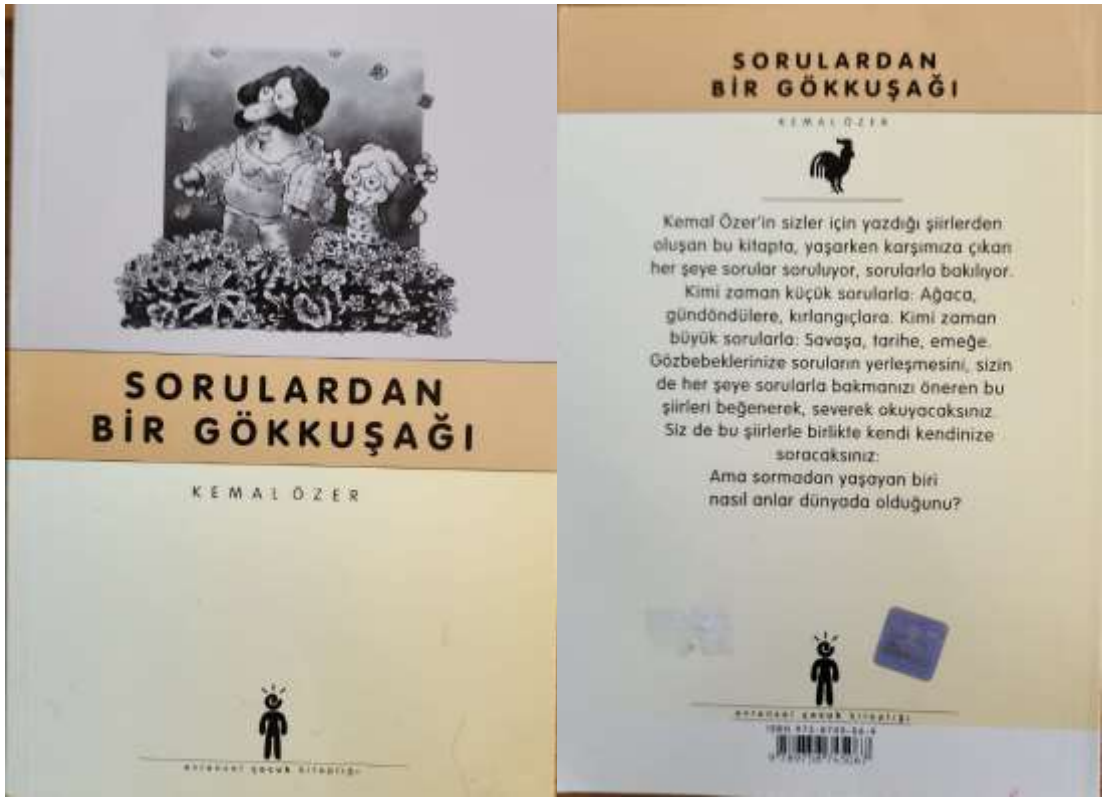
Sorulardan Bir Gökkuşığı (İlk baskı: 1999)

İncelemeye konu olan baskı: 2002

Ebatı: 13x19

4.9.2.2. “Sorulardan Bir Gökkuşığı” adlı kitabın kapak-cilt durumu

Kemal Özer’in aşağıda görseli de verilen “Sorulardan Bir Gökkuşığı” adlı kitabının selofan ile kaplanmış karton kapağa sahip olduğu tespit edilmiştir. Kitabın sırt kısmından kapağa yapıştırılmak suretiyle ciltlendiği görülmektedir. Aşağıda kitabın kapak görsellerine yer verilmiş olup kapakların kalitesi ve içeriğin başlık ve kapak tasarımıyla ilişkisi incelenmiştir:

Şekil 19: “Sorulardan Bir Gökkuşığı” adlı kitaba ait kapak görseli

Görseli verilen kitabın ebatı 13x19 olup çocuk kitapları için önerilen ölçülerden küçük olduğu görülmektedir. Kapağı kartondan yapılmış olup dışı selofan ile kaplanmış durumda ve dayanıklı gözükmemektedir.

Kitabın ön kapağında tam ortaya kitabın ismi yazılmış. İsmine üzerine ise tombulluğu abartılmış bir adam ve bir kız çocuğu resmedilmiş. Adam ve kız gökyüzüne bakıyor gibi görülmekte ve gökten yağın çiçeklerin kitabın adını oluşturan gökkuşığından döküldüğü, adam

ve kızın da gökyüzündeki bu gökkuşağına baktıkları izlenimi oluşturmaktadır. Ancak görselin siyah beyaz ve çok küçük olması, kitabın renklerinin genel olarak soluk olması bu kitabın kapak tasarımının çocuklar açısından ilgi çekici bulunmayacağını düşündürmektedir.

4.9.2.3. “Sorulardan Bir Gökkuşağı” adlı kitabın kâğıt kalitesi

Çocuk kitaplarının basıldığı kâğıtların gözleri yormayan, kolay kolay yırtılmayan sağlam yapıda ve kir tutmayan nitelikte olması gerekmektedir. Aynı zamanda kullanılan kâğıdın baskı mürekkebinin dağıtmayan ve görselleri doğru renklerle yansıtan özellikte olması gerek kullanım gerekse sağlık açısından önem arz etmektedir.

Bu kitapta iç sayfalar için sarı ve daha kalitesiz, yırtılma ve yıpranmalara karşı dayanıksız malzeme kullanıldığı görülmüştür. Yine sağlam ancak daha az dayanıklı olduğu görülmüştür. Kitapların cildi, dağılma ve kopma olmayacak şekilde hazırlanmıştır. Yazarın bu kitabında sarı renkli 2. kalite kâğıt kullanılmıştır. Buna rağmen baskıda dağılmaların olmadığı tespit edilmiştir. Ancak çocukların kullanımı açısından dayanıklı olmayan bu kâğıt türünün kullanılması kitapları çocuk kitabı olmaya uygun özelliklerden uzaklaştırmaktadır. Kâğıdın yazıların niteliğini ve renklerini özgün biçimde yansıtacak nitelikte olduğu söylenebilir. Baskı kalitesi açısından mürekkebinin dağılmadığı, görsellerin doğru renklerle ve güzel biçimde yansıtıldığı tespit edilmiştir. Aşağıdaki görsellerde farklı özellikteki kâğıtlara basılmış sayfalardan örneklere yer verilmiştir.

4.9.2.4. “Sorulardan Bir Gökkuşağı” adlı kitabın mizanpajı

Kemal Özer’in çocuk kitapları üzerinde yapılan incelemede “Tatil Köyünün Çocukları” adlı eserinde sayfaların boyutu sebebiyle biraz daha sıkışık görüldüğü, ancak görsellerin yazı aralarına dağıtılmış olmasının sade bir şıklık kazandırdığı söylenebilir.

Kitabın mizanpajının oldukça ferah ve göz yormayacak biçimde çalışıldığı görülmektedir. Kitabın iç sayfalarında metinler, geniş görsellerin de yer aldığı, geniş satır aralıklı ve yeterli kenar boşluklarıyla oluşturulmuş bir düzende yerleştirilmiştir. Kitapta sayfanın kenarları düzgün kesilmiştir. Sayfalar her iki yana kolayca açılıp kapanmaktadır. Sayfa düzeni çocukta estetik bir duygu kazandırmaya yeterlidir.

4.9.2.5. “Sorulardan Bir Gökkuşağı” adlı kitabın punto ve yazı stili

Kemal Özer’in “Sorulardan Bir Gök Kuşağı” adlı eserlerinin 11 punto ile yazıldığı görülmektedir. Dolayısıyla kitapların puntoları bakımından 5. sınıf seviyesinde olduğu

düşünülebilir. Ancak içeriklerin bu sınıf seviyesinden daha düşük olduğu göz önünde bulundurulduğunda baskı puntolarının yaş seviyesine uygun olmadığı tespit edilmiştir.

4.9.2.6. “Sorulardan Bir Gökkuşuğu” adlı kitabın görselleri

55 sayfadan oluşan kitabın 30 sayfasında görsel bulunmaktadır. Bu durumda kitabın %55’inde görsel bulunduğu söylenebilir. Bu kitapta yer alan görseller siyah beyaz çizilmiş olmasına rağmen, çocuğun görsel algısını uyarıcı özelliktedir. Resimlerin çocukta kitapla iletişimi isteklendirecek özellikler taşımakta olduğunu söylemek renk yoksunluğu sebebiyle güçtür. Görseller çocukta resim yapma isteği uyandıracak özelliktedir. Resimler metne görsel bir yorum katarak metnin anlamını tamamlamaktadır. Resimler dilsel metnin çocuğun belleğinde canlandırılmasına katkı sağlayacak niteliktedir. Resimler çocuğun düşünmesine, düş kurmasına ve eğlenmesine imkân sağlayacak özellikler taşımaktadır ancak siyah beyaz oluşu bu duruma ket vurmaktadır. Görsel metinler, çocuğun kavramsal birikimini kullanarak öyküler oluşturabilmesini sağlayacak özellikler göstermektedir. Aşağıda kitabın iç sayfalarında yer alan bir görsele yer verilmiştir:

Şekil 20: “Sorulardan Bir Gökkuşuğu” adlı kitaba ait bir iç sayfa görseli (s.18-19)

4.9.3. “Sorulardan Bir Gökkuşuğu” adlı kitabın iç yapı özelliklerine göre incelenmesi

Bu bölümde “Şiirlerle Nasrettin Hoca” adlı kitap konu-kurgu, izlek-tema, kahramanlar, ileti, dil ve anlatım özellikleri bakımından incelenmiş ve bulgulara yer verilmiştir.

4.9.3.1. “Sorulardan Bir Gökkuşığı” adlı kitabın konu-kurgusu

Yazar bu kitapta çocukların bitmek bilmez merakları sayesinde sürekli dile getirdikleri soruların benzerlerini sormaktadır. Çocukların dünyayı algılama ve tanıma süreçlerinde sıkça kullandıkları sorular, bu kitapta da çocuğun gözünden dünyayı algılayış biçimi olarak sunulmuş.

4.9.3.2. “Sorulardan Bir Gökkuşığı” adlı kitabın izlek-teması

Bu kitapta dünya, çocuksu sorularla anlamlandırılmaya çalışılmıştır. Dolayısıyla izlek ile konu arasında güçlü bir ilişki olduğu söylenebilir. Okurda uyandırılmak istenen etkiler çocuğun anlama düzeyine uygundur. Uyandırılmak istenen etkiler çocuğa yaşama, insana, doğaya ilişkin duyarlılık kazandıracak özelliktedir.

4.9.3.3. “Sorulardan Bir Gökkuşığı” adlı kitabın kahramanları

Bu kitapta dünya, çocuksu sorularla anlamlandırılmaya çalışılmıştır. Çocukların zaten günlük hayatta da böyle oldukları göz önünde bulundurulduğunda çocuğun kahramanla özdeşim kurmasından da öte bizzat kendisini bulması da söz konusudur.

4.9.3.4. “Sorulardan Bir Gökkuşığı” adlı kitabın iletileri

Bu kitapta yazar, aslında dünyanın daha güzel bir yer olması isteğini sorularla dile getirmiştir. Yazar daha adil, daha barış dolu, daha zengin, daha mutlu ve huzurlu bir dünya hayal etmektedir. Fakirlikten dem vurarak sosyal adaleti savunduğu görülmektedir. Savaşları yererek barış ve huzuru desteklemektedir.

4.9.3.5. “Sorulardan Bir Gökkuşığı” adlı kitabın dil ve anlatımı

Kitapta kısa, açık ve net cümleler kullanılmıştır. Cümlelerin açık, anlaşılır ve net olması okuyucunun anlatılanları ve olayları anlamasını kolaylaştırmıştır. Günlük konuşma dili gibi sıcak bir dilin kullanılması okuyucunun kitapla bağ kurmasını sağlayacaktır. Kitapta yabancı kelimeler kullanılmamakla birlikte yazım kurallarına uyulmuştur.

4.10. “Güneş Arkasına Baktı” Adlı Çocuk Kitabına İlişkin Bulgular

4.10.1. “Güneş Arkasına Baktı” adlı çocuk kitabının kimlik bilgisi

Kitabın Adı: Güneş Arkasına Baktı

Kitabın Yazarı: Kemal Özer

Resimleyen: Gülşah Özer

Yayınevi: Yordam Kitapları

Basım Yılı: 2000 (1. Baskı)

Sayfa Sayısı: 64

4.10.2. “Güneş Arkasına Baktı” adlı kitabın dış yapı özelliklerine göre incelenmesi

Bu bölümde kitap; ebat, kapak-cilt durumu, kâğıt kalitesi, mizanpaj, punto ve yazı stili, görseller açısından incelenmiş ve bulgulara yer verilmiştir.

4.10.2.1. “Güneş Arkasına Baktı” adlı kitabın ebatı

Güneş Arkasına Baktı (İlk baskı: 2000)

İncelemeye konu olan baskı: 2000

Ebatı: 13x19

4.10.2.2. “Güneş Arkasına Baktı” adlı kitabın kapak-cilt durumu

Kemal Özer’in aşağıda görseli de verilen “Güneş Arkasına Baktı” adlı kitabının selofan ile kaplanmış karton kapağa sahip olduğu tespit edilmiştir. Kitabın sırt kısmından kapağa yapıştırılmak suretiyle ciltlendiği görülmektedir. Aşağıda kitabın kapak görsellerine yer verilmiş olup kapakların kalitesi ve içeriğin başlık ve kapak tasarımıyla ilişkisi incelenmiştir:

Şekil 21: “Güneş Arkasına Baktı” adlı kitabın kapak görseli

Görseli verilen kitabın ebatı 11x18 olup çocuk kitapları için önerilen ölçülerden küçük olduğu görülmektedir. Kapağı kartondan yapılmış olup dışı selofan ile kaplanmış durumda ve dayanıklı gözükmemektedir.

Kitabın ön kapak tasarımında muhtemelen eski bir evin küçük bir penceresi tasvir edilmiş. Pencerenin kenarındaki mavi ve desenli perde insanı geçmiş yıllardaki köy evlerini anımsatmakla birlikte zaten pencerenin dışındaki görüntü de net olmamakla birlikte pencerenin bir bozkıra açıldığını göstermektedir. Pencerenin önündeki saksıda yer alan yeşil bitki ise evde yaşam belirtisinin bir işareti niteliğindedir. Pencerenin üst kısmında evin duvarındaymış gibi resmedilen güneş ise perspektif açısından uygun bir konuma sahip değildir. Kitabın arka kapağında ise görsel bulunmamakta yalnız kitabın içeriği ile ilgili bilgiye yer verilmiştir. Buna göre kitabın kapak tasarımının çocuk kitabı olması açısından başarısız olduğu ifade edilebilir.

4.10.2.3. “Güneş Arkasına Baktı” adlı kitabın kâğıt kalitesi

Çocuk kitaplarının basıldığı kâğıtların gözleri yormayan, kolay kolay yırtılmayan sağlam yapıda ve kir tutmayan nitelikte olması gerekmektedir. Aynı zamanda kullanılan kâğıdın baskı mürekkebinin dağıtmayan ve görselleri doğru renklerle yansıtan özellikte olması gerek kullanım gerekse sağlık açısından önem arz etmektedir.

Bu kitapta iç sayfalar için sarı ve daha kalitesiz, yırtılma ve yıpranmalara karşı dayanıksız malzeme kullanıldığı görülmüştür. Yine sağlam ancak daha az dayanıklı olduğu görülmüştür. Kitapların cildi, dağılma ve kopma olmayacak şekilde hazırlanmıştır. Yazarın bu kitabında sarı renkli 2. kalite kâğıt kullanılmıştır. Buna rağmen baskıda dağılmaların olmadığı tespit edilmiştir. Ancak çocukların kullanımı açısından dayanıklı olmayan bu kâğıt türünün kullanılması kitapları çocuk kitabı olmaya uygun özelliklerden uzaklaştırmaktadır. Kâğıdın yazıların niteliğini ve renklerini özgün biçimde yansıtacak nitelikte olduğu söylenebilir. Baskı kalitesi açısından mürekkebinin dağılmadığı, görsellerin doğru renklerle ve güzel biçimde yansıtıldığı tespit edilmiştir. Aşağıdaki görsellerde farklı özellikteki kâğıtlara basılmış sayfalardan örneklere yer verilmiştir.

4.10.2.4. “Güneş Arkasına Baktı” adlı kitabın mizanpajı

Kemal Özer’in çocuk kitapları üzerinde yapılan incelemede “Tatil Köyünün Çocukları” adlı eserinde sayfaların boyutu sebebiyle biraz daha sıkışık görüldüğü, ancak görsellerin yazı aralarına dağıtılmış olmasının sade bir şıklık kazandırdığı söylenebilir.

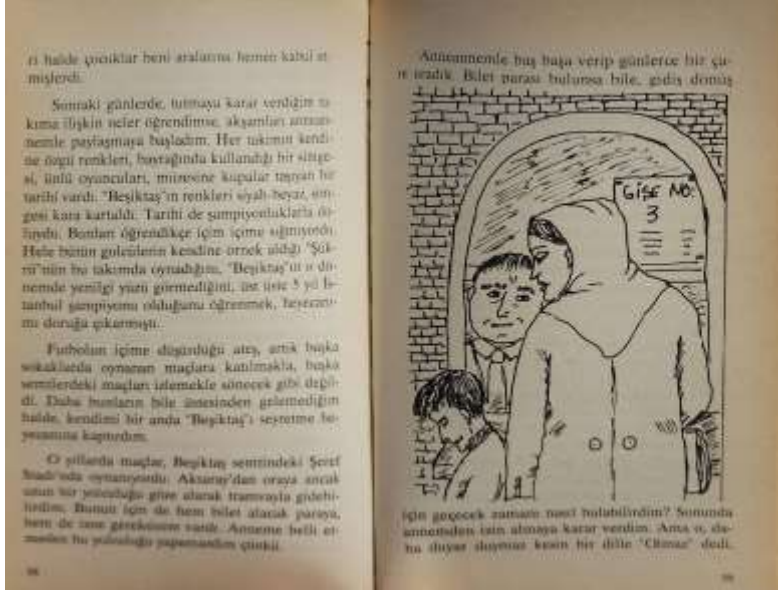
Kitabın mizanpajının yeterince ferah çalışılmadığı görülmektedir. Satır aralıkları yeterli görülmektedir ancak kenar boşluklarının az olması, kitabın boyutunun da küçük olması sayfaları daha basık ve boğucu göstermektedir. Bu görüntüdeki bir kitabın çocuk açısından okuma isteği uyandırması beklenemez. Kitapta sayfanın kenarları düzgün kesilmiştir. Sayfalar her iki yana kolayca açılıp kapanmaktadır. Sayfa düzeni çocukta estetik bir duygu kazandırmaya yeterli değildir.

4.10.2.5. “Güneş Arkasına Baktı” adlı kitabın punto ve yazı stili

Kemal Özer’in “Güneş Arkasına Baktı” adlı eserinin 12 punto ile yazıldığı görülmektedir. Bu punto da ilkökul 4. sınıf seviyesinde ki kitaplarda olması uygun bulunan büyüklüktür. Kitapların içeriğinin de ilkökul 3-4. sınıflara uygun olduğu göz önünde bulundurulduğunda puntoların çocuk kitapları açısından uygun olduğu söylenebilir.

4.10.2.6. “Güneş Arkasına Baktı” adlı kitabın görselleri

64 sayfadan oluşan kitabın 14 sayfasında görsel bulunmaktadır. Bu durumda kitabın %22’sinde görsel bulunduğu söylenebilir. Bu kitap, çocuğun görsel algısını uyarıcı özellikte değildir. Resimler çocukta kitapla iletişimi isteklendirecek özellikler taşımamaktadır. Görseller siyah beyaz kara kalem biçiminde çizilmiştir. Bu durumdaki resimler küçük yaştaki bir çocukta resim yapma isteği uyandıracak özellikte değildir. Resimler metne görsel bir yorum katarak metnin anlamını tamamlamak noktasında eksik kalmaktadır. Resimlerin dilsel metnin çocuğun belleğinde canlandırılmasına katkı sağlayacak nitelikte olduğu söylenemez. Resimler çocuğun düşünmesine, düş kurmasına ve eğlenmesine imkân sağlayacak özellikler taşımaktadır, denilemez. Görsel metinler, çocuğun kavramsal birikimini kullanarak öyküler oluşturabilmesini sağlayacak özellikler göstermekten yoksundur. Aşağıda kitabın iç sayfasından bir görsele yer verilmiştir:

Şekil 22: “Güneş Arkasına Baktı” adlı kitabın iç sayfa görseli (s.38-39)

4.10.3. “Güneş Arkasına Baktı” Adlı Kitabın İç Yapı Özelliklerine Göre İncelenmesi

Bu bölümde “Şiirlerle Nasrettin Hoca” adlı kitap konu-kurgu, izlek-tema, kahramanlar, ileti, dil ve anlatım özellikleri bakımından incelenmiş ve bulgulara yer verilmiştir.

4.10.3.1 “Güneş Arkasına Baktı” adlı kitabın konu-kurgusu

Bu kitabın içerisinde 8 bölüm yer almaktadır. Bölümlerin tümünde yazar, kendisi çocukken anneannesiyile olan anılarına yer vermiştir. Anneannesinden dinledikleri, onun öğretileri, onun duygu ve düşüncelerinin kendisine olan etkisinden bahsedilmektedir.

4.10.3.2. “Güneş Arkasına Baktı” adlı kitabın izlek-teması

Bu kitabın adından başlanmak üzere her sayfasında hüznle karışık bir umut tema edinilmiştir. “Güneş ardına baktı.” Sözü eskiden beri yağmurlu geçen günün sonunda gün batımına yakın zamanda güneş açması üzerine halk arasında ertesi gün yağmurun dineceği ve havanın açılacağına olan inancı anlatmak için kullanılan bir kalıp sözdür. Bu söz aynı zamanda ertesi günün güneşli olacağına dair bir umudu saklar.

4.10.3.3. “Güneş Arkasına Baktı” adlı kitabın kahramanları

Kitapta her ne kadar ana karakter yazar gibi görünse de asıl kahramanın yazarın çocukluğuna damga vuran, kendisinden çok şey öğrendiği ve çok sevdiği anneanesi olduğu söylenebilir.

4.10.3.4. “Güneş Arkasına Baktı” adlı kitabın iletileri

Bu kitapta aile büyükleriyle büyümenin çocuğun iç dünyasında bir mutluluk kaynağı olacağı, çocuğun o aile büyüğünden hayata dair pek çok öğretiyi öğrenebileceği, bu büyüğü tanımış olmanın çocuk için bir şans olduğu iletilerine yer verilmiştir. Eskiler hayatı gözlem ve tecrübeler yoluyla anlamlandırdıklarından yaptıkları yorum ve takındıkları tutumların çoğunlukla doğru olduğu iletileri mevcuttur.

4.10.3.5. “Güneş Arkasına Baktı” adlı kitabın dil ve anlatımı

Kitapta kısa, açık ve net cümleler kullanılmıştır. Cümlelerin açık, anlaşılır ve net olması okuyucunun anlatılanları ve olayları anlamasını kolaylaştırmıştır. Günlük konuşma dili gibi sıcak bir dilin kullanılması okuyucunun kitapla bağ kurmasını sağlayacaktır. Kitapta yabancı kelimeler kullanılmamıştır ancak sıkça yazım yanlışlarına rastlanmaktadır. Yazım yanlışları çoğunlukla olması gereken sözcüğün yerine anlamlı başka sözcüklerin kullanılması sonucu yapıldığından cümleyi anlamayı güçleştirmektedir.

4.11. “En İyi Arkadaşım” Adlı Çocuk Kitabına İlişkin Bulgular

4.11.1. “En İyi Arkadaşım” adlı çocuk kitabının kimlik bilgisi

Kitabın Adı: En İyi Arkadaşım

Kitabın Yazarı: Kemal Özer

Resimleyen: Reha Barış

Yayınevi: Tudem Yayınları

Basım Yılı: 2011 (4. Baskı)

Sayfa Sayısı: 61

4.11.2. “En İyi Arkadaşım” adlı kitabın dış yapı özelliklerine göre incelenmesi

Bu bölümde kitap; ebat, kapak-cilt durumu, kâğıt kalitesi, mizanpaj, Punto ve yazı stili, görseller açısından incelenmiş ve bulgulara yer verilmiştir.

4.11.2.1. “En İyi Arkadaşım” adlı kitabın ebatı

En İyi Arkadaşım (İlk baskı: 2008) İncelemeye konu olan baskı: 2011

Ebatı: 13x19

4.11.2.2. “En İyi Arkadaşım” adlı kitabın kapak-cilt durumu

Kemal Özer’in aşağıda görseli de verilen “En İyi Arkadaşım” adlı kitabının selofan ile kaplanmış karton kapağa sahip olduğu tespit edilmiştir. Kitabın sırt kısmından kapağa yapıştırılmak suretiyle ciltlendiği görülmektedir. Aşağıda kitabın kapak görsellerine yer verilmiş olup kapakların kalitesi ve içeriğin başlık ve kapak tasarımıyla ilişkisi incelenmiştir:

Şekil 23: “En İyi Arkadaşım” adlı kitaba ait kapak görseli

Görseli verilen kitabın ebatı 13x19 olup çocuk kitapları için önerilen ölçülerden küçük olduğu görülmektedir. Kapağı kartondan yapılmış olup dışı selofan ile kaplanmış durumda ve dayanıklı gözükmemektedir.

Kitabın ön kapak tasarımında yan yana iki evin önünde bulunan iki erkek çocuk resmi, kitabın adını da oluşturan en iyi arkadaşım bir komşu çocuğu olduğuna vurgu yapmaktadır ki içerik kısmında da bahsedileceği üzere bu çağrışım kitabın içeriğiyle de ilgilidir. Kitabın kapağına hâkim olan kırmızı renkler ve diğer canlı renkler kapağı çocuklar açısından oldukça ilgi çekici hâle getirmiştir. Arka kapakta yer alan yel değirmeni, evlerin müstakil yapısı ve yaban mantarları ise bu arkadaşlığın bir kırsal alanda veya yurtdışında bir kasabada

gerçekleştiği izlenimi bıraksa da içerikte de bahsedileceği üzere olay Danimarka'da geçmektedir.

4.11.2.3. “En İyi Arkadaşım” adlı kitabın kâğıt kalitesi

Çocuk kitaplarının basıldığı kâğıtların gözleri yormayan, kolay kolay yırtılmayan sağlam yapıda ve kir tutmayan nitelikte olması gerekmektedir. Aynı zamanda kullanılan kâğıdın baskı mürekkebinin dağıtmayan ve görselleri doğru renklerle yansıtan özellikte olması gerek kullanım gerekse sağlık açısından önem arz etmektedir.

Bu kitapta iç sayfalar için sarı ve daha kalitesiz, yırtılma ve yıpranmalara karşı dayanıksız malzeme kullanıldığı görülmüştür. Yine sağlam ancak daha az dayanıklı olduğu görülmüştür. Kitapların cildi, dağılma ve kopma olmayacak şekilde hazırlanmıştır. Yazarın bu kitabında sarı renkli 2. kalite kâğıt kullanılmıştır. Buna rağmen baskıda dağılmaların olmadığı tespit edilmiştir. Ancak çocukların kullanımını açısından dayanıklı olmayan bu kâğıt türünün kullanılması kitapları çocuk kitabı olmaya uygun özelliklerden uzaklaştırmaktadır. Kâğıdın yazıların niteliğini ve renklerini özgün biçimde yansıtacak nitelikte olduğu söylenebilir. Baskı kalitesi açısından mürekkebinin dağılmadığı, görsellerin doğru renklerle ve güzel biçimde yansıtıldığı tespit edilmiştir. Aşağıdaki görsellerde farklı özellikteki kâğıtlara basılmış sayfalardan örneklere yer verilmiştir.

4.11.2.4. “En İyi Arkadaşım” adlı kitabın mizanpajı

Kemal Özer'in çocuk kitapları üzerinde yapılan incelemede “Tatil Köyünün Çocukları” adlı eserinde sayfaların boyutu sebebiyle biraz daha sıkışık görüldüğü, ancak görsellerin yazı aralarına dağıtılmış olmasının sade bir şıklık kazandırdığı söylenebilir.

Kitabın mizanpajının oldukça ferah ve göz yormayacak biçimde çalışıldığı görülmektedir. Kitabın iç sayfalarında metinler, geniş görsellerin de yer aldığı, geniş satır aralıklı ve yeterli kenar boşluklarıyla oluşturulmuş bir düzende yerleştirilmiştir. Kitapta sayfanın kenarları düzgün kesilmiştir. Sayfalar her iki yana kolayca açılıp kapanmaktadır. Sayfa düzeni çocukta estetik bir duygu kazandırmaya yeterlidir.

4.11.2.5. “En İyi Arkadaşım” adlı kitabın punto ve yazı stili

Kemal Özer'in “En İyi Arkadaşım” adlı eserinin 12 punto ile yazıldığı görülmektedir. Bu punto da ilkökul 4. sınıf seviyesinde ki kitaplarda olması uygun bulunan büyüklüktür. Kitapların içeriğinin de ilkökul 3-4. sınıflara uygun olduğu göz önünde bulundurulduğunda puntoların çocuk kitapları açısından uygun olduğu söylenebilir.

4.11.2.6. “En İyi Arkadaşım” adlı kitabın görselleri

61 sayfadan oluşan kitabın 24 sayfasında görsel bulunmaktadır. Bu durumda kitabın %39’undagörsel bulunduğu söylenebilir. Bu kitap, çocuğun görsel algısını uyarıcı özelliktedir. Resimler çocukta kitapla iletişimi isteklendirecek özellikler taşımaktadır. Görseller çocukta resim yapma isteği uyandıracak özelliktedir. Resimler metne görsel bir yorum katarak metnin anlamını tamamlamaktadır. Resimler dilsel metnin çocuğun belleğinde canlandırılmasına katkı sağlayacak niteliktedir. Resimler çocuğun düşünmesine, düş kurmasına ve eğlenmesine imkân sağlayacak özellikler taşımaktadır. Görsel metinler, çocuğun kavramsal birikimini kullanarak öyküler oluşturabilmesini sağlayacak özellikler göstermektedir. Aşağıda kitabın iç sayfalardan birinin görseline yer verilmiştir:

Şekil 24: “En İyi Arkadaşım” adlı kitaba ait iç sayfa görseli (s. 14-15)

4.11.3. “En İyi Arkadaşım” Adlı Kitabın İç Yapı Özelliklerine Göre İncelenmesi

Bu bölümde “Şiirlerle Nasrettin Hoca” adlı kitap konu-kurgu, izlek-tema, kahramanlar, ileti, dil ve anlatım özellikleri bakımından incelenmiş ve bulgulara yer verilmiştir.

4.11.3.1 “En İyi Arkadaşım” adlı kitabın konu-kurgusu

Kitap yazarın farklı dönem ve yaşlarında karşılaştığı ve arkadaşlık kurduğu kişileri anlatan yedi farklı bölümden oluşmaktadır. Kitap, çocuklara arkadaş seçimi ve arkadaşlarla iyi geçinme konularında yol gösterici olduğundan ele alınan konular çocuğun ilgi ve

gereksinimlerine uygundur. Kurgulanan çatışmalar, çocuğun anlamlandırabileceği özelliğindedir. Kitapların çocuklarda okuma isteği uyandırabileceği söylenebilir.

4.11.3.2. “En İyi Arkadaşım” adlı kitabın izlek-teması

Kitapta insanın farklı özelliklere sahip birden çok arkadaşının olabileceği, farklı yaş gruplarında arkadaş seçimi için farklı kriterlerin belirlenebileceği, her arkadaşın insana katacağı farklı bir yön olduğu durumları izlek olarak tercih edilmiştir. Ayrıca insanların din, dil ırk şeklinde ayrımının saçma bir görüş olduğu ifade edilmektedir. Bu minvalde ele alınan konu ile izlek arasında güçlü bir ilişki olduğu, okurda uyandırılmak istenen etkilerin çocuğun anlama düzeyine uygun olduğu, uyandırılmak istenen etkilerin çocuğa yaşama, insana, doğaya ilişkin duyarlılık kazandırabilecek özellikte olduğu söylenebilir.

4.11.3.3. “En İyi Arkadaşım” adlı kitabın kahramanları

Kitapta yazarın farklı yaş dönemlerinde edindiği arkadaşları anlatılmaktadır. Bunlardan kitapta ismi geçenler Rasmus; Oktay; ortaokulda tiyatro oyuncusu, boksör ve saz çalan özelliklere sahip üç ünlü arkadaşı ve hayali mektup arkadaşlarıdır. Genel olarak tüm kahramanların duygu, düşünüş, davranış ve tutumları açısından geliştirilmiş olduğu söylenebilir. Çocuk, öykü boyunca kahramanları çeşitli özellikleriyle tanıyabilmektedir. Kahramanlar, kitabı okuyan çocukların özdeşim kurabileceği özellikleri taşımaktadırlar. Kahramanın öykü boyunca geçirdiği değişimler, edindiği yeni davranışlar, başından geçen olaylarla ilişkilendirilmiştir ve kahramanın yaşadığı bu değişimler inandırıcı biçimde aktarılmıştır.

4.11.3.4. “En İyi Arkadaşım” adlı kitabın iletileri

Kitapta arkadaşlığın insan için gerekli bir durum olduğu, insanın arkadaşlarından öğrenecek ve onlara katacak çok şeyinin olduğu, arkadaş seçimi için ön yargıdan uzak durulması gerektiği, arkadaşlıkların değerli olduğu, arkadaşın insanın ruhsal gelişimine katkı sunduğu, arkadaş seçiminde bireysel farklılıkların yanılığara sebep olmasını engellemek gerektiği iletilerine yer verilmiştir.

4.11.3.5. “En İyi Arkadaşım” adlı kitabın dil ve anlatımı

Kitapta kısa, açık ve net cümleler kullanılmıştır. Cümlelerin açık, anlaşılır ve net olması okuyucunun anlatılanları ve olayları anlamasını kolaylaştırmıştır. Günlük konuşma dili gibi sıcak bir dilin kullanılması okuyucunun kitapla bağ kurmasını sağlayacaktır. Kitapta yabancı kelimeler kullanılmamakla birlikte yazım kurallarına uyulmuştur.

4.12. “Dünya Onlarla Daha Renkli” Adlı Çocuk Kitabına İlişkin Bulgular

4.12.1. “Dünya Onlarla Daha Renkli” adlı çocuk kitabının kimlik bilgisi

Kitabın Adı: Dünya Onlarla Daha Renkli

Kitabın Yazarı: Kemal Özer

Resimleyen: Reha Barış

Yayınevi: Tudem Yayınları

Basım Yılı: 2009 (2. Baskı)

Sayfa Sayısı: 53

4.12.2. “Dünya Onlarla Daha Renkli” adlı kitabın dış yapı özelliklerine göre incelenmesi

Bu bölümde kitap; ebat, kapak-cilt durumu, kâğıt kalitesi, mizanpaj, Punto ve yazı stili, görseller açısından incelenmiş ve bulgulara yer verilmiştir.

4.12.2.1. “Dünya Onlarla Daha Renkli” adlı kitabın ebatı

Dünya Onlarla Daha Renkli (İlk baskı: 2009) (İncelemeye konu olan baskı: 2009)

Ebatı: 13x19

4.12.2.2. “Dünya Onlarla Daha Renkli” adlı kitabın kapak-cilt durumu

Kemal Özer’in aşağıda görseli de verilen “Dünya Onlarla Daha Renkli” adlı kitabının selofan ile kaplanmış karton kapağa sahip olduğu tespit edilmiştir. Kitabın sırt kısmından kapağa yapıştırılmak suretiyle ciltlendiği görülmektedir. Aşağıda kitabın kapak görsellerine yer verilmiş olup kapakların kalitesi ve içeriğin başlık ve kapak tasarımıyla ilişkisi incelenmiştir:

Şekil 25: Dünya Onlarla Daha Renkli adlı kitabın kapak görseli

Görseli verilen kitabın ebatı 13x19 olup çocuk kitapları için önerilen ölçülerden küçük olduğu görülmektedir. Kapağı kartondan yapılmış olup dışı selofan ile kaplanmış durumda ve dayanıklı gözükmemektedir.

Kitabın ön kapak tasarımında etrafındaki rengârenk ve binbir çeşit çiçeğe ve bitkilere meraklı gözlerle bakan üç çocuk resmedilmiş. Gerek çocukların kıyafetleri gerekse etraftaki çeşit çeşit bitkinin renklerine bakıldığında kitabın adında da yer alan “onlarla daha renkli olan bir dünya”nın resmedildiği söylenebilir. Arka kapakta ise alt kısımdan bitki resimleri devam ederken üst kısımda kitaptan kesitler yer alıyor. Genel olarak bu kitabın kapak tasarımının çocukların ilgisini çekici nitelikte olduğu söylenebilir.

4.12.2.3. “Dünya Onlarla Daha Renkli” adlı kitabın kâğıt kalitesi

Çocuk kitaplarının basıldığı kâğıtların gözleri yormayan, kolay kolay yırtılmayan sağlam yapıda ve kir tutmayan nitelikte olması gerekmektedir. Aynı zamanda kullanılan kâğıdın baskı mürekkebinin dağıtmayan ve görselleri doğru renklerle yansıtan özellikte olması gerek kullanım gerekse sağlık açısından önem arz etmektedir.

Bu kitapta iç sayfalar için sarı ve daha kalitesiz, yırtılma ve yıpranmalara karşı dayanıksız malzeme kullanıldığı görülmüştür. Yine sağlam ancak daha az dayanıklı olduğu

görülmüştür. Kitapların cildi, dağılma ve kopma olmayacak şekilde hazırlanmıştır. Yazarın bu kitabında sarı renkli 2. kalite kâğıt kullanılmıştır. Buna rağmen baskıda dağılmaların olmadığı tespit edilmiştir. Ancak çocukların kullanımı açısından dayanıklı olmayan bu kâğıt türünün kullanılması kitapları çocuk kitabı olmaya uygun özelliklerden uzaklaştırmaktadır. Kâğıdın yazıların niteliğini ve renklerini özgün biçimde yansıtmak nitelikte olduğu söylenebilir. Baskı kalitesi açısından mürekkebinin dağılmadığı, görsellerin doğru renklerle ve güzel biçimde yansıtıldığı tespit edilmiştir. Aşağıdaki görsellerde farklı özellikteki kâğıtlara basılmış sayfalardan örneklere yer verilmiştir.

4.12.2.4. “Dünya Onlarla Daha Renkli” adlı kitabın mizanpajı

Kemal Özer’in çocuk kitapları üzerinde yapılan incelemede “Dünya Onlarla Daha Renkli” adlı eserinde sayfaların boyutu sebebiyle biraz daha sıkışık görüldüğü, ancak görsellerin yazı aralarına dağıtılmış olmasının sade bir şıklık kazandırdığı söylenebilir.

Kitabın mizanpajının oldukça ferah ve göz yormayacak biçimde çalışıldığı görülmektedir. Kitabın iç sayfalarında metinler, geniş görsellerin de yer aldığı, geniş satır aralıklı ve yeterli kenar boşluklarıyla oluşturulmuş bir düzende yerleştirilmiştir. Kitapta sayfanın kenarları düzgün kesilmiştir. Sayfalar her iki yana kolayca açılıp kapanmaktadır. Sayfa düzeni çocukta estetik bir duygu kazandırmaya yeterlidir.

4.12.2.5. “Dünya Onlarla Daha Renkli” adlı kitabın punto ve yazı stili

Kemal Özer’in “Dünya Onlarla Daha Renkli” adlı eserlerinin 11 punto ile yazıldığı görülmektedir. Dolayısıyla kitapların puntoları bakımından 5. sınıf seviyesinde olduğu düşünülebilir. Ancak içeriklerin bu sınıf seviyesinden daha düşük olduğu göz önünde bulundurulduğunda baskı puntolarının yaş seviyesine uygun olmadığı tespit edilmiştir.

4.12.2.6. “Dünya Onlarla Daha Renkli” adlı kitabın görselleri

53 sayfadan oluşan kitabın 23 sayfasında görsel bulunmaktadır. Bu durumda kitabın %43’ünde görsel bulunduğu söylenebilir. Bu kitap, çocuğun görsel algısını uyarıcı özelliktedir. Resimler çocukta kitapla iletişimi isteklendirecek özellikler taşımaktadır. Görseller çocukta resim yapma isteği uyandıracak özelliktedir. Resimler metne görsel bir yorum katarak metnin anlamını tamamlamaktadır. Resimler dilsel metnin çocuğun belleğinde canlandırılmasına katkı sağlayacak niteliktedir. Resimler çocuğun düşünmesine, düş kurmasına ve eğlenmesine imkân sağlayacak özellikler taşımaktadır. Görsel metinler, çocuğun kavramsal birikimini kullanarak

öyküler oluşturabilmesini sağlayacak özellikler göstermektedir. Aşağıda kitabın iç sayfalarından birine ait bir görsel verilmiştir.

Şekil 26: “Dünya Onlarla Daha Renkli” adlı kitabın iç sayfalarından birine ait görsel (s.44-45)

4.12.3. “Dünya Onlarla Daha Renkli” Adlı Kitabın İç Yapı Özelliklerine Göre İncelenmesi

Bu bölümde “Şiirlerle Nasrettin Hoca” adlı kitap konu-kurgu, izlek-tema, kahramanlar, ileti, dil ve anlatım özellikleri bakımından incelenmiş ve bulgulara yer verilmiştir.

4.12.3.1 “Dünya Onlarla Daha Renkli” adlı kitabın konu-kurgusu

Kitap, birbirinden bağımsız on bölümden oluşmaktadır. İlk bölüm “Dünya Onlarla Daha Renkli”de bitkilerin dünyaya kattığı renk cümbüşü ve bunun kıymetinden, ikinci bölüm “Fesleğen ile Kayısı Ağacı”nda yaşlı gereği tek başına evin dışına çıkmasına izin verilmeyen bir çocuğun pencereden bakarak hayatı anlama çabasından, üçüncü bölüm “Meraklı”da bir çocuğun komşularıyla ilişkisinden, dördüncü bölüm “Oyun Arkadaşlarım Arasında Onlar da Vardı”da bir çocuğun biraz büyüdükten sonra sokağa çıkmasına izin verilmesinden ve edindiği yeni arkadaşlarla birlikte çevreyi keşfetmesinden, beşinci bölüm “Doğum Günü Armağani”da

bir çocuğun eski doğumgünlerini hatırlamak için fotoğraflara bakması ve o günlerde yaşadığı hislerinden, altıncı bölüm “Çiçekleri Sulayan, Çekirdekleri Ağaca Dönüştüren Biri”nde yazlık evine gitse de ne yapıp edip kentteki evlerine çiçekleri sulamak için haftada bir de olsa inen ve yedikleri meyvelerin çekirdeklerini bir saksıya ekerek büyümelerini bekleyen kadın yani yazarın eşinden, yedinci bölüm “Gizemli Ev”de mahalledeki arsanın sonunda etrafı duvarlarla çevrili gizemli evden önce korkan sonra da o evde yaşayan kadının misafiri olan çocukların bahçedeki türlü çiçekleri görünce duyguları şaşkınlıktan, sekizinci bölüm “Küçük Kuru, Büyük Dayanışma”da bir çocuğun yaşadığı küçük mahalledeki mutsuzluğu ve buradan gitmek için kurduğu hayalindeki türlü renkteki bitkilerin yer aldığı güzel mahalleden, son bölüm olan “Üzülen Ağaç”ta her hayvanın hatta ağaç ve bitkinin hislerinin olduğundan bahsedilmektedir. Genel olarak kitapta ele alınan konular çocuğun ilgi ve gereksinimlerine uygundur. Kurgulanan çatışmalar, çocuğun anlamlandırabileceği özelliktedir. Kitapların çocuklarda okuma isteği uyandırabileceği söylenebilir.

4.12.3.2. “Dünya Onlarla Daha Renkli” adlı kitabın izlek-teması

Kitapta yer alan tüm öykülerin ortak teması bitkilerin güzelliği ve yararlarıdır. Kitapta ele alınan konu ile izlek arasında güçlü bir ilişki olduğu, okurda uyandırılmak istenen etkilerin çocuğun anlama düzeyine uygun olduğu, uyandırılmak istenen etkilerin çocuğa yaşama, insana, doğaya ilişkin duyarlılık kazandırabilecek özellikte olduğu söylenebilir.

4.12.3.3. “Dünya Onlarla Daha Renkli” adlı kitabın kahramanları

Kitapta yer alan on bölümde de ana kahraman yazarın kendisi olup ona bazı bölümlerde mahalledeki arkadaşları bazı bölümlerde ailesi ve bir bölümde ise eşi kahraman olarak eşlik etmektedir.

4.12.3.4. “Dünya Onlarla Daha Renkli” adlı kitabın iletileri

Bitkilerin de hisleri vardır. Bitkiler de sevildiklerini hisseder ve sevilen, kendisiyle konuşulan bitkiler daha çok gelişir ve verimli olur. Bitkiler dünyamızı güzelleştirir.

4.12.3.5. “Dünya Onlarla Daha Renkli” adlı kitabın dil ve anlatımı

Kitapta kısa, açık ve net cümleler kullanılmıştır. Cümlelerin açık, anlaşılır ve net olması okuyucunun anlatılanları ve olayları anlamasını kolaylaştırmıştır. Günlük konuşma dili gibi sıcak bir dilin kullanılması okuyucunun kitapla bağ kurmasını sağlayacaktır. Kitapta yabancı kelimeler kullanılmamakla birlikte yazım kurallarına uyulmuştur.

4.13. “Çocukluk Anayurdum” Adlı Çocuk Kitabına İlişkin Bulgular

4.13.1. “Çocukluk Anayurdum” adlı çocuk kitabının kimlik bilgisi

Kitabın Adı: Çocukluk Anayurdum

Kitabın Yazarı: Kemal Özer

Resimleyen: Mustafa Delioğlu

Yayınevi: Can Çocuk Yayınları

Basım Yılı: 2011 (1. Baskı)

Sayfa Sayısı: 72

4.13.2. “Çocukluk Anayurdum” adlı kitabın dış yapı özelliklerine göre incelenmesi

Bu bölümde kitap; ebat, kapak-cilt durumu, kâğıt kalitesi, mizanpaj, Punto ve yazı stili, görseller açısından incelenmiş ve bulgulara yer verilmiştir.

4.13.2.1. “Çocukluk Anayurdum” adlı kitabın ebatı

Çocukluk Anayurdum (İlk baskı: 2011)

İncelemeye konu olan baskı: 2011

Ebatı: 12x19

4.13.2.2. “Çocukluk Anayurdum” adlı kitabın kapak-cilt durumu

Kemal Özer’in aşağıda görseli de verilen “Çocukluk Anayurdum” adlı kitabının selofan ile kaplanmış karton kapağa sahip olduğu tespit edilmiştir. Kitabın sırt kısmından kapağa yapıştırılmak suretiyle ciltlendiği görülmektedir. Aşağıda kitabın kapak görsellerine yer verilmiş olup kapakların kalitesi ve içeriğin başlık ve kapak tasarımıyla ilişkisi incelenmiştir:

Şekil 27: “Çocukluk Anayurdum” adlı kitabın kapak görseli

Görseli verilen kitabın ebatı 13x19 olup çocuk kitapları için önerilen ölçülerden küçük olduğu görülmektedir. Kapağı kartondan yapılmış olup dışı selofan ile kaplanmış durumda ve dayanıklı gözükmemektedir.

Kitabın ön kapak tasarımında bir kapı aralığından uzanan bir çocuk başı ve pencere üzerinde uzanan küçük ağaç dalları görülmektedir. Anlaşılan o ki bu çocuk dış dünyaya ilk kez açılmakta ve dışarıdaki dünyayı meraklı gözlerle sorgulamaktadır. Kitabın arka kapağında ise aynı çocuk yüzüstü yere uzanmış, dirseklerini yere yaslayarak yanaklarını avuçlarının arasına almış biçimde resmedilmiştir. Bu yatış pozisyonu daha çok rahat biçimde bir şey izlerken veya merakla bir şeye yakından bakarken uyguladığımız pozisyon olduğundan çocuğun ön kapaktaki kapıdan dışarı çıktıktan sonra dış dünyadan keyif aldığı çıkarımına ulaşılabilir.

4.13.2.3. “Çocukluk Anayurdum” adlı kitabın kâğıt kalitesi

Eserde sarı ve daha kalitesiz, yırtılma ve yıpranmalara karşı dayanıksız malzeme kullanıldığı görülmüştür. Kemal Özer’in bu eserinin sağlam ancak bunlara nazaran daha az dayanıklı olduğu görülmüştür. Kitabın cildi, dağılma ve kopma olmayacak şekilde hazırlanmıştır. Eserde sarı renkli 2. kalite kâğıt kullanılmıştır. Buna rağmen baskıda

dağılmaların olmadığı tespit edilmiştir. Ancak çocukların kullanımını açısından dayanıklı olmayan bu kâğıt türünün kullanılması kitapları çocuk kitabı olmaya uygun özelliklerden uzaklaştırmaktadır.

Kitapta kâğıdın yazıların niteliğini ve renklerini özgün biçimde yansıtacak nitelikte olduğu söylenebilir. Baskı kalitesi açısından mürekkebinin dağılmadığı, görsellerin doğru renklerle ve güzel biçimde yansıtıldığı ancak yağlı kâğıda basılan eserlerdeki görseller kadar renklerinin canlı olmadığı tespit edilmiştir.

4.13.2.4. “Çocukluk Anayurdum” adlı kitabın mizanpajı

Kemal Özer’in çocuk kitapları üzerinde yapılan incelemede “Çocukluk Anayurdum” adlı eserinde sayfaların boyutu sebebiyle biraz daha sıkışık görüldüğü, ancak görsellerin yazı aralarına dağıtılmış olmasının sade bir şıklık kazandırdığı söylenebilir.

Kitabın mizanpajının yeterince ferah çalışılmadığı görülmektedir. Satır aralıkları yeterli görülmektedir ancak kenar boşluklarının az olması, kitabın boyutunun da küçük olması sayfaları daha basık ve boğucu göstermektedir. Bu görüntüdeki bir kitabın çocuk açısından okuma isteği uyandırması beklenemez. Kitapta sayfanın kenarları düzgün kesilmiştir. Sayfalar her iki yana kolayca açılıp kapanmaktadır. Sayfa düzeni çocukta estetik bir duygu kazandırmaya yeterlidir.

4.13.2.5. “Çocukluk Anayurdum” adlı kitabın punto ve yazı stili

Kemal Özer’in “Çocukluk Anayurdum” adlı eserinin 12 punto ile yazıldığı görülmektedir. Bu punto da ilkokul 4. sınıf seviyesinde ki kitaplarda olması uygun bulunan büyüklüktür. Kitapların içeriğinin de ilkokul 3-4. sınıflara uygun olduğu göz önünde bulundurulduğunda puntoların çocuk kitapları açısından uygun olduğu söylenebilir.

4.13.2.6. “Çocukluk Anayurdum” adlı kitabın görselleri

68 sayfadan oluşan kitabın 20 sayfasında görsel bulunmaktadır. Bu durumda kitabın %29’unda görsel bulunduğu söylenebilir. Bu kitap, çocuğun görsel algısını uyarıcı özellikte değildir. Resimler çocukta kitapla iletişimi isteklendirecek özellikler taşımamaktadır. Görseller siyah beyaz kara kalem biçiminde çizilmiştir. Bu durumdaki resimler küçük yaştaki bir çocukta resim yapma isteği uyandıracak özellikte değildir. Resimler metne görsel bir yorum katarak metnin anlamını tamamlamak noktasında eksik kalmaktadır. Resimlerin dilsel metnin çocuğun belleğinde canlandırılmasına katkı sağlayacak nitelikte olduğu söylenemez. Resimler çocuğun düşünmesine, düş kurmasına ve eğlenmesine imkân sağlayacak özellikler taşımaktadır,

denilemez. Görsel metinler, çocuğun kavramsal birikimini kullanarak öyküler oluşturabilmesini sağlayacak özellikler göstermekten yoksundur.

4.13.3. “Çocukluk Anayurdum” adlı kitabın iç yapı özelliklerine göre incelenmesi

Bu bölümde “Şiirlerle Nasrettin Hoca” adlı kitap konu-kurgu, izlek-tema, kahramanlar, ileti, dil ve anlatım özellikleri bakımından incelenmiş ve bulgulara yer verilmiştir.

4.13.3.1 “Çocukluk Anayurdum” adlı kitabın konu-kurgusu

Bu kitapta yazar, bir çocuğun kendi evinin içi dışında bir dünya ve ailesi dışında yer alan kişileri tanımaya başladığı evreleri farklı başlıklar altında ele almıştır. Başlangıçta yalnız kendi ailesini tanıyan yazar, sokaktan geçen satıcıları gözlemleyerek yabancıların varlığını keşfetmiş, ailesinin bütçelerine maddi katkı olması amacıyla evlerinin odalarından birini kiraya verince oraya yerleşen üniversite öğrencisi kiracıyla tanışmış böylece ilk yabancıyla karşılaşmıştır. Yazar pencereden bakarak tanımaya çalıştığı dış dünyayı daha sonra sokağındaki komşularıyla, onların başkaları tarafından konuşulması neticesinde tanışmış, haklarında bilgi sahibi olmuş, böylece büyüklerin bir diğer yetişkinler ve aileler hakkında nasıl ve ne konuştuklarına şahit olmuştur. Yaşının biraz daha büyümesi neticesinde evin bina kapısının dışında bir dünyanın varlığını, bahçeyi, bahçedeki ağaçları ve hayvanları tanımış ve bundan büyük bir heyecan duymuştur.

4.13.3.2. “Çocukluk Anayurdum” adlı kitabın izlek-teması

Bu kitapta çocukluk, çocuksu masumiyet, çocuk dünyası, dış dünyayı tanımlama ve algılama aşamaları ve çabası gibi temalara yer verilmiştir.

4.13.3.3. “Çocukluk Anayurdum” adlı kitabın kahramanları

Bu kitabın ana kahramanı yazarın kendisidir. Bir çocuğun dış dünyayla ilk tanışmasının anlatıldığı bu eserde yazarın yanı sıra annesi, babası, evin bir odasına aldıkları kiracıları, pencereden bakıp gördüğü sokak satıcısı, postacı, dışarıda oynayan çocuklar, komşular, mahalle sakinleri adı geçen diğer kahramanlar olarak yer almaktadır.

4.13.3.4. “Çocukluk Anayurdum” adlı kitabın iletileri

Çocuksu merak ve kaygıları içeren bu kitabın iletileri, dünyanın en güvenli alanının aile sıcaklığı olduğudur. Çocuk, dış dünyayı keşif için kafasını kapıdan uzattığı dakikadan itibaren özgür olduğunu düşünse de ailenin koruması ve kanatları altındadır.

4.13.3.5. “Çocukluk Anayurdum” adlı kitabın dil ve anlatımı

Kitapta kısa, açık ve net cümleler kullanılmıştır. Cümlelerin açık, anlaşılır ve net olması okuyucunun anlatılanları ve olayları anlamasını kolaylaştırmıştır. Günlük konuşma dili gibi sıcak bir dilin kullanılması okuyucunun kitapla bağ kurmasını sağlayacaktır. Kitapta yabancı kelimeler kullanılmamakla birlikte yazım kurallarına uyulmuştur.

4.1.12. Çocuk kitaplarında uyulması gereken temel eğitim ilkeleri

“Çocuk kitabı, çocuğun coşkusuna, heyecanına, düşüncelerine ve gülmece anlayışına dil ve çizginin anlayışına dil ve çizginin anlatım gücüyle ulaşabilmeyi başarabildiği oranda, yazılı ve görsel bir uyaran olarak işlevini yerine getirebilir” (Sever, S., 2013, s. 190). Bundan hareketle çocuk kitaplarının çocuğa görelilik ilkesine uygun olması gerektiği anlaşılmaktadır.

Sever vd.’ne (2007: 55-56) göre çocuk edebiyatı eserlerinin dayanması gereken temel eğitim ilkeleri aşağıdaki şekilde sıralanabilir:

1. *“Kitaplarda çocuklara öğüt veren bir yaklaşım yerine, yaratılan yazınsal kurgularla, çocuğu güldürürken düşündüren, düşündürürken güldüren bir anlayış yeğlenmelidir.*

Kemal Özer’in tüm kitaplarında çocuğa öğüt veren yaklaşım yerine, yaratılan yazınsal kurgularla çocuğu güldürürken düşündüren, düşündürürken güldüren bir anlayış tercih edilmiştir.

2. *Kitaplardaki olay dizisinde; çocuğun girişimciliğini, benlik duygusunu bastırarak denetimci ve baskıcı anlayışlar olumlanmamalıdır.*

Kemal Özer’in tüm kitaplarındaki olaylar dizisinde çocuğun girişimciliği desteklenmektedir. Çocuğun benlik duygusunu bastırarak denetimci ve baskıcı tutumlara yer verilse de bunlar güzellenerek ifade edilmemiştir.

3. *Kitaplarda cinsel roller ayrıştırılmamalı; toplumda kadına ve erkeğe biçilen değer, yüklenen anlam arasında fark yaratılmamalıdır.*

Kemal Özer’in tüm kitapları bu ilkeye uygundur.

4. *Kitaplarda, çocukların kendi cinsel kimlikleri içinde kişiliklerini geliştirmelerine engel olacak iletiler bulunmamalıdır.*

Kemal Özer’in tüm kitapları bu ilkeye uygundur.

5. *Kitaplarda yaşamın tüm sorunlarının çözümünde, iletişim kurmanın genel geçer bir yol olduğu çocuklara duyumsatılmalı; kurgulanan olaylarda şiddet, kaba güç bir sorun çözme yöntemi olarak belirmemelidir.*

Kemal Özer'in tüm kitaplarında sorunların karşılıklı anlayış ve doğru iletişimle çözüldüğü görülmektedir.

6. *Kitaplarda siyasal ve dinsel telkinlerde bulunulmamalı; kurgulanan olaylarda yazgıcılığı, boş inançları önemli göstermeye çalışan anlayışlar onaylanmamalıdır.*

Kemal Özer'in kitapları bu ilkeye uygundur. Özellikle "En İyi Arkadaşım" adlı eserinde insanları dil, din, ırk şeklinde ayırmanın saçma bir sınıflama olduğu vurgulanmakta; iyi bir insan olmanın her şeyden üstün olduğu mesajı verilmektedir.

7. *Kitaplarda, çocuğun, sağlıklı değerler sistemi oluşturmasını zedeleyecek anlayışlar olumlanmamalıdır.*

Kemal Özer'in tüm kitapları bu ilkeye uygundur.

8. *Kitaplarda kurgulanan olaylar; çocukları yaratıcı, araştırmacı, girişimci kişilik yapısı edinmeye özendirmeli; onlarda yaşamı ve insanı düşünerek, düş kurarak anlama isteği uyandırmalıdır."*

Kemal Özer'in tüm kitapları bu ilkeye uygundur. Kitapların neredeyse tümünde kahramanlar yeni bir şeyleri keşfeder, araştırır, yeni ortamlarda kendi varlığını ve fikrini ortaya koyar. Ayrıca eserlerinde çocuk kahramanların düş gücünün de sınırsızlığı ortaya konularak okurların buna teşvik edilmesi amaçlanmıştır.

BÖLÜM 5

5. TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Sonuç bölümünde Kemal Özer'in çocuk kitapları; ebat, kapak-cilt durumu, kâğıt kalitesi, mizanpaj, punto ve yazı stili, görseller, konu-kurgu, izlek-tema, kahramanlar, ileti, dil ve anlatım özellikleri bakımından incelenmiştir. İncelenen eserlerdeki bu maddelere ilişkin elde edilen sonuçlar listelenmiş ve olması gereken ilkelere göre yorumlanmıştır. Öneriler bölümünde ise araştırma bulguları doğrultusunda bazı öneriler sunulmuştur.

5.1. Genel Sonuçlar ve Tartışma

Kemal Özer'in incelenen çocuk kitaplarında çocuğa göreliğe uygunluk açısından elde edilen sonuçlar şu şekildedir:

Kitabın dış yapı özellikleri, kitabın çocuğa uygunluğunun belirlenmesi için temel maddelerden oluşur.

Kemal Özer'in kitaplarının ebatları şu şekildedir:

Şiirlerle Nasrettin Hoca (İlk baskı: 1975) (İncelemeye konu olan baskı: 2008)

Ebatı: 16x23

Tatil Köyünün Çocukları (İlk baskı: 1981) (İncelemeye konu olan baskı: 2011)

Ebatı: 13x19

Trenler Ne Güzeldir (1983) (İncelemeye konu olan baskı: 2007)

Ebatı: 13x19

Dünya Onlarla Daha Güzel (1992) (İncelemeye konu olan baskı: 2009)

Ebatı: 13x19

Şiirlerle Ezop Masalları (İlk baskı: 1993) (İncelemeye konu olan baskı: 2008)

Ebatı: 16x23

Çiçek Dürbünü (İlk baskı: 1994) (İncelemeye konu olan baskı: 2009)

Ebatı: 13x19

Şiirlerle Andersen Masalları (İlk baskı: 1995) (İncelemeye konu olan baskı: 2009)

Ebatı: 16x23

Sinemayı Seven Çocuk (İlk baskı: 1997) (İncelemeye konu olan baskı: 2012)

Ebatı: 13x19

Sorulardan Bir Gökkuşuğu (İlk baskı: 1999) (İncelemeye konu olan baskı: 2002)

Ebatı: 13x19

Güneş Arkasına Baktı (İlk baskı: 2000) (İncelemeye konu olan baskı: 2000)

Ebatı: 13x19

En İyi Arkadaşım (İlk baskı: 2008) (İncelemeye konu olan baskı: 2011)

Ebatı: 13x19

Dünya Onlarla Daha Renkli (İlk baskı: 2009) (İncelemeye konu olan baskı: 2009)

Ebatı: 13x19

Çocukluk Anayurdum (İlk baskı: 2011) (İncelemeye konu olan baskı: 2011)

Ebatı: 12x19

Buna göre Kemal Özer'in çocuk kitaplarından Tudem Yayınlarından çıkan “Şiirlerle Nasrettin Hoca, Şiirlerle Andersen Masalları ve Şiirlerle Ezop Masalları” adlı kitapları olmak üzere üç eserinin standart kabul edilen ölçüde olduğu, diğer kitapların ise çocuk kitapları ve çocuk kitapları kütüphanesi için daha küçük boyutlarda olduğu görülmüştür. Ölçülere uymayan diğer eserlerin birinin Can Çocuk Yayınlarından çıkmış olduğu, diğerlerinin de yine Tudem Yayınları tarafından yayımlandığı tespit edilmiştir.

Kapak, çocuğu kitabı okumaya yönlendiren ilk ayrıntı olması bakımından tasarımının çocuğun ilgisini çekecek nitelikte olması oldukça önemlidir. Kemal Özer'in kitaplarından “Şiirlerle Nasrettin Hoca, Şiirlerle Ezop Masalları, Şiirlerle Andersen Masalları, Dünya Onlarla Daha Renkli, En İyi Arkadaşım, Tatil Köyünün Çocukları, Dünya Onlarla Daha Güzel, Çiçek Dürbünü ve Sinemayı Seven Çocuk” adlı kitaplarının kapaklarının oldukça renkli ve çocuğun dikkatini çekecek biçimde hazırladığı, “Güneş Arkasına Baktı ve Çocukluk Ana Yurdum” adlı kitaplarının kapak tasarımlarının ilgi çekme noktasında yetersiz olduğu, “Trenler Ne Güzeldir ve Sorulardan Bir Gökkuşuğu” adlı kitaplarının kapak tasarımlarının ise çocuklar için hiç dikkat çekici olmayacağı tespit edilmiştir.

Kitapların seviyeye uygunluğunun belirlenmesinde önemli bir özellik de kâğıt kalitesidir çünkü kâğıdın göz yormayan ve sağlığa zarar vermeyen renk ve malzemenen yapılmış olması gerekmektedir. Kemal Özer'in çocuk kitaplarından “Şiirlerle Nasrettin Hoca, Şiirlerle Ezop Masalları, Şiirlerle Andersen Masalları” adlı kitapların 1. kalite hamur kâğıda basıldıkları, diğer kitapların sarı renkli daha düşük kalite bir kâğıda basılmış oldukları tespit

edilmiştir. Kaliteli kâğıda basılmış kitapların görselleri ve yazıları daha canlı yansıtması sebebiyle okura daha iyi bir okuma kalitesine olanak vermektedir.

Yazarın incelenen eserlerinden “Güneş Arkasına Baktı” adlı kitabında sayfa düzeninin çok sıkışık yerleştiği, kitabın boyutlarının da buna tesiri olduğu söylenebilir. Sayfa kenarlarında bırakılan boşluklar çocuk kitapları için yeterli düzeyde değildir. Yazarın diğer kitaplarında sayfa düzeninin daha uygun olduğu görülmüştür.

Görseller açısından “Şiirlerle Nasrettin Hoca, Şiirlerle Ezop Masalları, Şiirlerle Andersen Masalları, Dünya Onlarla Daha Renkli, Dünya Onlarla Daha Güzel, Çiçek Dürbünü, En İyi Arkadaşım, Tatil Köyünün Çocukları, Sinemayı Seven Çocuk” adlı kitapların iç sayfalarında da yer alan görsellerin canlı, renkli ve çocukların iç dünyasını yansıtacak, okuma isteğini artıracak nitelikte olduğu görülmektedir. “Çocukluk Ana Yurdum, Trenler Ne Güzeldir, Sorulardan Bir Gökkuşuğu ve Güneş Arkasına Baktı” adlı kitapların ise iç sayfalarında yer alan görsellerin siyah-beyaz olarak kullanıldığı, ilgi çekici olmadığı, çocuk iç dünyasını yansıtmadığı görülmektedir. Ancak genel olarak kitapların tümünde görsellerin metin ile uyumlu olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Kitabın dış yapı özellikleri daha çok kitabı satın veya ödünç alma sürecinde yani okumaya karar verme sürecinde daha etkili özelliklerken iç yapı özellikleri kitabın okunması ve bu devamlılığın sağlanması açısından değerlidir. Okur, kitapla bağı daha çok iç yapı özelliklerine göre kurar. Kemal Özer’in incelenen kitaplarında konular, kitapların hitap ettiği kitleye uygun olarak ele alınmıştır. Kitaplarda konu olarak daha çok bir çocuğun iç dünyası, dış dünyayla tanışması ve algılama biçimi, ilk arkadaşlıklar, ilk dış etkenlere bağlı duygular ele alınmıştır. Dolayısıyla Kemal Özer’in tüm kitaplarının konuları bakımından çocuklar için uygun olduğu görülmüştür.

Kitaplarda yer verilen temalar, çocuğa görelik ilkeleriyle paralel olarak işlenmiş, çocukların hem kendini bulacağı hem yeni durum ve kavramları öğreneceği temalar tercih edilmiştir. Yazar bu temalarla çocuğun kendini ve dış dünyayı keşfetme yolculuğuna bir ışık tutmuş, âdeta bir rehber olmuştur. Kitapta acısıyla ve tatlısıyla çocukluk yılları tüm masumiyet ve gerçekliğiyle verilmiş, okuyan çocukların kendilerinden birer parça bulmaları kolaylaştırılmıştır.

Kemal Özer’in çocuk kitaplarının asıl kahramanı kendi çocukluğu olması sebebiyle kitabı okuyanlar onun çocukluğuna, büyümesine ve gelişmesine şahit oluş gibi hissetmektedir.

Bu kitapları okuyan bir çocuk, kahramanlarla kolayca özdeşim kurabilecektir çünkü zaten içerisinde buldukları bir dünyada ve zaten tanışık oldukları kişilerle ve muhtemelen kendilerinin de yaşadıkları olaylar etrafında seyretmektedir. Olayların geçtiği çevre, çocukların başını kaldırıp etrafa baktıklarında kolaylıkla görebilecekleri bir çevredir. Kahramanlar da mutlaka kendi hayatında tanıdığı birileri olacaktır.

Çocuk kitaplarının dil ve anlatım öğelerinin çocuklar için uygun olması gerekmektedir. Gerek cümle yapıları gerekse sözcük seçimleri oldukça önemli rol oynar. Kemal Özer'in kitaplarının tümünde cümleler kısa, açık ve nettir. Sözcük seçimlerinde çocuğun anlayamayacağı düzeydeki veya yabancı sözcüklere yer verilmemiştir. “Şiirlerle Nasrettin Hoca, Şiirlerle Andersen Masalları, Şiirlerle Ezop Masalları” adlı kitaplar, yetişkinlerin de muhtemelen çocukluğunda okuyup sevdiği ve herkesçe bilinen masalları akıcı ve şiirsel bir üslupla ele almıştır. “Dünya Onlarla Daha Renkli, Dünya Onlarla Daha Güzel, Çiçek Dürbünü, En İyi Arkadaşım, Tatil Köyünün Çocukları, Sinemayı Seven Çocuk, Güneş Arkasına Baktı, Trenler Ne Güzeldir ve Çocukluk Anayurdum” adlı kitaplarda ise hem ana karakter hem de anlatıcı yazarın kendisi/çocukluğudur. Bu kitapları okuyan kişi, yazarın çocukluğunu karşısında hissederek sanki bir çocuk kendisine kendi dünyasını anlatıyor gibi hissedecektir ve bu da okurun hem anlatıcı hem kahraman olan yazarla özdeşim kurmasını, kitapta kendisini bulmasını kolaylaştıracaktır.

Yazarın kitapları eğitsel iletiler açısından da incelenmiş ve bulgular ortaya konulmuştur. Genel olarak kitaplarda “iyi bir insan olmak, cömertlik, etik değerlere uymak, adalet, vatanseverlik, ahlâklı olmak, saygı, bireysel farklılıklara hoşgörü, empati, bencil olmamak gibi eğitsel iletiler bulunmaktadır. Bu iletiler ile çocuğun kişilik gelişimine katkı sunulacaktır. Yine incelenen kitaplarda aile bağlarının önemi, ailenin en güvenli alan olduğu, büyüklere saygı, dayanışma, yardımlaşma ve iş birliği gibi iletilerle çocuğun toplum yapısını anlaması, toplumla kaynaşması ve yetişkin bir birey olduğunda topluma nasıl katkı sağlayacağını temellerinin atılması sağlanmıştır. Tüm bu iletilerle çocuğa iyi bir insan olmak, doğaya ve insanlara saygılı birer birey olarak toplumda yerini almak mesajlarının aşılandığı görülmektedir. Bu bağlamda kitaplardaki iletilerin çocuğun gelişimini olumlu yönde etkileyecek nitelikte olduğu söylenebilir.

Yazarın incelenen kitaplarında yer alan “hayal kurmak, empati yapmak, çözüm üretmek” gibi iletiler, çocuğun bilişsel gelişimini desteklemekte; “hayvanları korumak, bitkileri

sevmek” gibi iletiler çocuğun doğa sevgisi, çevre ve doğa bilinci kazanmasına yardımcı olmaktadır.

İncelenen kitaplarda tespit edilen eğitsel iletilerin başlıca “aile bağlarının önemi, alçakgönüllülük, analiz yeteneği, anlayışlı ve hoşgörülü olmak, arkadaş edinmek, azimli ve kararlı olmak, bencil olmamak, birlikte hareket etmek, büyüklere saygılı olmak, cesaret, cömertlik, çalışkanlık, doğayı korumak, doğru olmak, dostluğun önemi, empati kurmak, fikir üretmek, gözlem yapmak, hayalperestlik, hayvan sevgisi, kanaatkârlık, kararlılık, komşuluğun önemi, merak etmek, mutlu olmak, paylaşmak, plan yapmak, problem çözmek, sadık olmak, saygı duymak, sevgi, sorgulayıcı olmak, sorumluluklarını yerine getirmek, söz dinlemek, umutlu olmak, vefalı olmak ” olduğu söylenebilir.

Kemal Özer’in kitaplarını okuyan bir çocuk; bu iletilerle karşılaşacak, kendi dünyasından parçalar bulacak, kahramanlarla özdeşim kuracak ve kitapların konu ve temalarıyla daha iyi birer birey olmaya, doğayı ve çevreyi korumaya, büyüklerine saygılı olmaya, ilişkilerinde vefalı olmaya, aile değerlerine sahip çıkan ve bulunduğu şartlarda da kendi mutluluğunu yaratabilmeye, koşullara uyum sağlayıp kanaatkâr olmaya özen göstereceklerdir.

5.2. Öneriler

Kemal Özer’in kitaplarının çocuğun gerek bilişsel gelişimi gerekse duygu, düşünce ve hayal dünyasına kattığı anlam gereği ebeveynler veya öğretmenler tarafından çocuklara önerilmelidir.

Yazarın “Çiçek Dürbünü” adlı eseri 7. sınıf Türkçe ders kitaplarında yer almaktadır. Diğer eserlerinden de bu şekilde yararlanılmalı, başka sınıf seviyelerindeki kitaplarda da yazarın eserlerine yer verilmelidir.

Eserlerde yer alan ileti ve değerler gereği bu kitaplar, değerler eğitimi konularında materyal olarak kullanılabilir.

Kemal Özer’in çocuk kitapları üzerine daha önce yapılmış bir inceleme bulunmamaktadır. Bu çalışmanın bundan sonraki çalışmalara kaynaklık etmesi ve ışık tutması umulmaktadır. Yazarın vefat etmiş olması sebebiyle yeni eserler ortaya koyamayacağından çalışmaya kaynaklık edebilecek başka kitapları bulunmamaktadır. Ancak sonraki çalışmalar; eserler ve unsurları, günümüz teknoloji çağı çocuklarının hayatları arasındaki çatışmayı konu edinebilir. Yazarın çocuk kitapları dil ve söz varlığı açısından incelenebilir.

KAYNAKLAR

- Aslan, C. (2007) İlköğretimde Çocuk Edebiyatı. S. Sever, S. Dilidüzgün, N. Neydim ve C. Aslan (Ed. Z. Güneş), “Çocuk Edebiyatı Ürünleriyle Kurgulanmış Türkçe Öğretimi” 7. Ünite, s. 163-186. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayını.
- Aşıcı, M. (2005). *Okul Çağında Dil Etkinlikleri: “İlköğretim Yıllarında Okuryazarlık”*. Morpa Kültür Yayınları.
- Aydin, İ., & Uzun, M. (2020). Çocuk kitaplarının taşınması gereken özellikler: Cemil Kavukçu'nun Bir Öykü Yazalım Mı? ve Masal Anlatma Oyunu adlı eserlerine eleştirel bir bakış. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, Ö7, 315-340. <https://doi.org/10.29000/rumelide.808713>
- Aydoğdu Y. (2011). *Kemal Özer'in Şiirlerinde Toplumcu Gerçekçilik ve Eğitim*. [Yüksek Lisans Tezi]. Dokuz Eylül Üniversitesi.
- Balcı, A. (1995). *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntem, Teknik ve İlkeler*. Pegem Akademi.
- Büyükoztürk, Şener, Çakmak, E. K, Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2018). *Eğitimde Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Pegem Akademi.
- Can, Tüfekçi, D. (2012). *Çocuk Edebiyatı Üzerine Bir Araştırma: Tanımlar, Türler Ve Teoriler* [Doktora Tezi]. Ege Üniversitesi.
- Ceran, D. (2007). *Hisar Şiirinde Çocuk* [Doktora Tezi]. Selçuk Üniversitesi.
- Chelebourg, C. & Marcoin, F. (2007). *La Littérature de jeunesse*. Armand Colin.
- Cüceloğlu, D. (2004). *İçimizdeki çocuk* (34. Baskı). Remzi Kitabevi.
- Çer, E. (2016). *0-6 Yaş Çocuk Kitaplarında Çocuk Gerçekliği ve Çocuğa Görelik* (Ankara). Eğiten Kitap.
- Demir, Candemir, C. (2006). TÜBİTAK Çocuk Kitaplığı Dizisindeki Kitapların Dış Yapısal ve İç Yapısal Olarak İncelenmesi. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*.

- Dilidüzgün, S. (2004). Okuma Öğretimi Hedefleri Bağlamında Türkçe Ders Kitaplarındaki Çocuk Edebiyatı Ürünleri. *Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2, 43-55.
- Ekiz, D. (2009). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri: Yaklaşım, Yöntem ve Teknikler*. Anı Yayıncılık.
- Engin, E. (2014). Kemal Özer'in Öyküleri Üzerine Bir İnceleme. *Yeni Türk Edebiyatı Dergisi*, 10, 93.
- Gökçek, S. (2014). *Kemal Özerin Şiirlerinde İnsan* [Yüksek Lisans Tezi]. Osmangazi Üniversitesi.
- Gökmen, B. (2017). *Ödüllü Çocuk Edebiyatı Yapıtlarının Çocuk Edebiyatının Temel Öğeleri Bakımından İncelenmesi*. [Yüksek Lisans Tezi]. Ankara Üniversitesi.
- Güçlü, S. (2016). Çocukluk Ve Çocukluğun Sosyolojisi Bağlamında Çocuk Hakları. *Sosyoloji Dergisi*.
<https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/ozer-kemal> (14.05.2024)
- Işık,H, C. (2008). *Türk Öykücülüğünde 1950 Kuşağı ve Varoluşçuluk* [Yüksek Lisans Tezi]. Celal Bayar Üniversitesi.
- Karasar, N. (2013). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Nobel Akademik Yayıncılık.
- Kolcu, A. (2010). *Kemal Özer'in Hayatı, Edebi Kişiliği* (260456) [Doktora Tezi]. Atatürk Üniversitesi.
- Lüle Mert, E. (2016). Çocuk Edebiyatı Eleştirisinin Türkçe Öğretmen Adaylarının Çocuk Kitaplarını Gelişim Düzeylerine Göre Ayrıştırma Becerisine Etkisi. *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18(2). <https://doi.org/10.17556/jef.23692>
- Meriç, C. (1986). *Kültürden İrfana*. İnsan Yayınları.
- Olukcu, E. (2019). *İsmail Bilgin'in Büyük Türk Bilginleri Dizisinin Çocuk Edebiyatının Temel İlkeleri Açısından İncelenmesi* [Yüksek Lisans Tezi]. Necmettin Erbakan Üniversitesi.

- Öksüz Güneş, E. (2020). Kemal Özer'in Şiirlerinde Ölüm Teması. *Selçuk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 0(43), 83-98. <https://doi.org/10.21497/sefad.755515>
- Öksüz Güneş, E. (2020). Kemal Özer'in Şiirlerinde Ölüm Teması. *Selçuk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 0(43), 83-98. <https://doi.org/10.21497/sefad.755515>
- Özden, E. (2021). *Çeviri Çocuk Kitaplarında Yer Alan Eğitsel İletiler* [Yüksek Lisans Tezi]. Dokuz Eylül Üniversitesi.
- Özen, K. (2022). *Kemal ÖZER'in Trenler Ne Güzeldir Adlı Eserinin Estetik Değerler Yönünden İncelenmesi*.
- Özen, K. (2022). Kemal ÖZER'in Trenler Ne Güzeldir Adlı Eserinin Estetik Değerler Yönünden İncelenmesi. *He Current Research in Social Sciences and Humanities*, 1(1). <https://doi.org/10.5281/ZENODO.7495438>
- Özer, K. (1996). *60 Yılın Ardından Oradaydım Diyebilmek*. Yorum Kitapları.
- Sever, S. (Ed.). (2006). *II. Ulusal Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Sempozyumu, 04-06 Ekim 2006: Gelişmeler, sorunlar ve çözüm önerileri*. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi.
- Sever, S. (2013). *Çocuk ve Edebiyat* (7. bs). Tudem.
- Strauss, A., & Corbin, J. (1990). *Basics of Qualitative Research*. Gander Open Repository.
- Şirin, Mustafa Ruhi. (2019). *Çocuk edebiyatına eleştirel bir bakış: Çocuk edebiyatı nedir ne değildir*. Uçan At Yayınları.
- Şirin, M. R. (2007). *Çocuk edebiyatı kültürü okuma alışkanlığı ve medya sarmalı* (1. Baskı). Kök Yayıncılık.
- Tulumcu, F. (2021). *Çocuk Edebiyatı Eserlerinde Yer Alan Değerlerin İncelenmesi* [Doktora Tezi]. Sakarya Üniversitesi.
- Yağmur, S. (2018). Türk Çocuk Edebiyatında Doğa-Çocuk İlişkisi. *Journal of Turkish Studies*, 13(Volume 13 Issue 27), 1609-1652. <https://doi.org/10.7827/TurkishStudies.14587>

Yalçın, A. & Aytas, G. (2016). *Çocuk Edebiyatı*. Akçağ Yayınları.

Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2013). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Seçkin Yayınları.

